

Mateo papel tepyaca Jesucristo po'ó

1 ¹Dios jas tjejmama Jesucristo nosis nt'a jis capj la p'acj judiopan*. Papel niná nin vele püna tapatja jis lá, Jesucristo ne yupj sin popa p'iyá, püs naya tüpü'ü jupj. David* popa watsja jupj. Abraham* popa watsja.

²Abraham* Isaac popay waytsja.

Isaac Jacob popay waytsja.

Jacob Judá popay waytsja, Judá jüpülüçpan jis popay watsja.

³Judá Fares popay waytsja, Zara popay watsja jupj. Tamar yupj sejamay waytsja.

Fares Esrom popay waytsja.

Esrom Aram popay waytsja.

⁴Aram Aminadab popay waytsja.

Aminadab Naasón popay waytsja.

Naasón Salmón popay waytsja.

⁵Salmón Booz popay waytsja. Booz jamay Rahab lotsja.

Booz Obed popay waytsja. Obed jamay Rut lotsja.

Obed Isaí popay waytsja.

⁶Isaí David* popay waytsja. David jépatjsja jupj Israel mo'ó püná.

David* Salomón* popay waytsja. Salomón jamay Urías jats'om waytsja jupj.

⁷Salomón Roboam popay waytsja.

Roboam Abías popay waytsja.

Abías Asa popay waytsja.

⁸Asa Josafat popay waytsja.

Josafat Joram popay waytsja.

Joram Uzías popay waytsja.

⁹Uzías Jotam popay waytsja.

Jotam Acaz popay waytsja.

Acaz Ezequías popay waytsja.

¹⁰Ezequías Manasés popay waytsja.

Manasés Amón popay waytsja.

Amón Josías popay waytsja.

¹¹Josías Jeconías popay waytsja, Jeconías jüpülücpán jis papay watsja jupj. Josías tüpü'ü na, Babilonia mo'o tapatja tjiquil, la tapalan yupj israelpan* jis lal. Jis tsupapj, tjaman Babilonia nt'a.

¹²Babilonia nt'a tsupapj tjil na, p'a wa sin popa jis tepyala.

Jeconías Salatiel popay waytsja.

Salatiel Zorobabel popay waytsja.

¹³Zorobabel Abiud popay waytsja.

Abiud Eliaquim popay waytsja.

Eliaquim Azor popay waytsja.

¹⁴Azor Sadoc popay waytsja.

Sadoc Aquim popay waytsja.

Aquim Eliud popay waytsja.

¹⁵Eliud Eleazar popay waytsja.

Eleazar Matán popay waytsja.

Matán Jacob popay waytsja.

¹⁶Jacob José popay waytsja. José niná María voyum waytsja.

María Jesús jamaytsja. Jesús, Cristo ló wa jupj; Dios tjevele ca jas majamas jupj, gente jis capj la p'acj, mpes nin ló jupj.

¹⁷Nin jis latsja püna tapatja, Jesucristo ne yupj sin popa p'iyá, püs naya tüpü'ü jupj. Pjü way jis lá sin pac na Abraham* ló mpe David* ló nt'a, catorce way yupj. Nin p'iyá, pjü way jis lá sin pac na David ló mpe israelpan* Babilonia nt'a tsupapj tjil nas, catorce way yupj 'ots'ipj. Nin p'iyá, pjü way jis lá sin pac na yupj tjil na mpe Jesucristo ló nt'a, catorce wa yupj.

Jesucristo tjac'.

(Lucas 2.1-7)

¹⁸Jesucristo niná Yomen Dios jas tjejyamá qjuis capj la p'acj. Papel niná nin vele 'oyn nyuca tjemya'na Jesucristo nosis nt'a. Jamay María

lotsja. Tsjücjuim na tjevélétsja José lal ca jupj lal mwayim. Custjay ma tjowaya p'in, way tsjicj já'asatsja jupj Dios Cjües mpes. P'a nequem jin tulucj tepyala jupj. ¹⁹José ma jus nléyatsja tsjan mpes María way tepyala. Malala la tjiji jupj, jólatsja José. Mpes quelel véletsja María lal ma mwayim jupj lal. Jupj lal p'in quelel véletsja. Ma quelel véletsja la p'a jis lal María malala la tjiji. José 'üsüstsjas Dios lal, ne nin. ²⁰Nasa quelel véletsja na niná María lal, Dios ángel* pjaní lay tepyala José nt'a. José tjejá na tjinyuca jupj. Ángel tjevele José lal: “José, David* püna tüpü'ü popa p'iyá jipj. Po ma lecj meyan mwayim María lal. Dios Cjües mpes p'in way tsjicj tepyala jupj. Ma malala la tjiji. ²¹Yom tsjicj ca ma'nus jupj, María, ne jipj ca ló nt'an, Jesús ló nsem. Jesús mpes ca Dios perdonar lis mijis israelpan*, malala nyuca la tjajay, ne ma ca jis capj ntülüs yupj. Nin mpes ca nin ló nsem jupj”, nin tjevele ángel José lal.

²²Nin tepyala ca pjü t'üc' mpalas Dios tjevele püná. Pajal püna Dios profeta* pjaní tjevele ca nin mpalas. Tjevele:

²³“Tsjücjuim way tsjicj ma'ajam, ca yom tsjicj ma'nus.

‘Emanuel’ ló ca nsem jupj.”

Jupj ló cupj qjuis tin “Dios Cupj Qjuis Lal” velecj cupj.

²⁴José jola tepyala na, nin la tjiji Dios ángel* tjevele jinwá. Lal tjac' María jupj wo nt'a ne jupj jats'om tepyala jupj. ²⁵Custjay ma ne'aj tjemya'na jupj, María tsjicj tjemya'na nas. José tsjicj ló t'ya Jesús ló nsem, ángel tjiyyü'ta jin.

Niyom campa mpe tjiquil, topon Jesucristo pajal püné.

2 ¹Jesús tjemya'na Belén nt'a, Judea mpe se jütütj nt'a. Herodes jépatjsja ne'aj Jesús tjemya'na na. Jupj nt'a tjiquil niyom magopan* nepenowá, Jerusalén nt'a. Niyom nenem tjiquil tsiquin mpe, pajal campa mpe tjiquil yupj, la tapal tsjicj way. ²Niyom tjowelepj jupj lal:

—¿Ca'aj pü'ü tsjiquis, ca jepa püné nsem judiopan* mpes? Ncupj nyucucj pjulacj pjaní jupj tjac' mpes. Nin mpes jus nlayecj tjemya'na quinam tsjiquis. Ne'aj tjinyucucj pjulacj, cupj pyatjaquec' nt'a, tsiquin mo'ó. Nin mpes tjiquilaca. Cupj quelel palá nipi'tjiqec' jupj wolap'a'á, qjuiyola jupj püné —nin tjowelepj niná noyomes.

³Herodes tjapjácatsja na niná, pajal jola tepyala jupj. Pajal yola tepyala wa pjü way Jerusalén mo'o tapatjá. ⁴Mpes Herodes pjü jis lal tjevele 'a jis mulus sacerdote* noypan, 'a jis mulus wa niyom Moisés* popel sin 'yüsa lajay, israelpan* sin popé. Herodes jis la tji'yüya ca'aj ca ma'nus Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas jis capj la p'acj judiopan*. ⁵Yupj tjowelepj jupj lal:

Niyom tjiquil tsiquin mpe. (San Mateo 2.2)

—Belén mo'o patja nt'a ca ma'nus jupj, Judea mpe se jütütj nt'a.
Nin tepyaca profeta*:

6 'Belén nt'a, Judá püna tüpü'ü nt'a,
pjaní way p'in patja ne'aj.
Mop'in Belén pajal tsjicj way tulucj
Judea mo'o se jütütj jis lal.
Belén mpe jepa ca ncuwim.
Ca jis majamas jupj israelpan*,

yupj niná napj jyütütj.'

Nin tepyaca profeta, Dios Yom ca jas majamas mpes —tjowelepj yupj.

⁷Nin tjowelepj Herodes lal, mpes seletsja Belén mo'o tjemya'na tsjiquis. Mpes Herodes tjevele ncul niyom tsiquin mpe tjiquil. Ma tjevele p'a lal nin la tjiji jupj. Herodes pajal jis la tji'yüya 'ona lay tepyala pjulacj, tsjicj mpes lay tepyala. ⁸Yupj jupj wola tjowelepj na, jupj sin tjejyama yupj Belén mo'ó. Jis lal tjevele:

—Lowa, pajal ca la mü'üyá tsjicj niná mpes. Jus tjunucú na, nawala tjowelé. Napj mis wa ca jupj nt'a, ca palá mpi'tjis jupj wolap'a'á —tjevele Herodes. Jupj li tsuwíletsja. Quelel 'yú'natsja tsjicj way.

⁹Noyomes tjil yupj Belén nt'a, Herodes tjevele mpes. Tjil na, pjulacj tjunuc niswá, 'in lacasana tjunuctsja p'in. Niswa lay tepyala tsjun popé. Nin p'iyatsja tsiquin mo'o tjunuc jin p'iyá. Pjulacj mwalá tjemeytsja yupj jis lal, nasa ne'as tjemey tsjicj tüpü'ü nt'a. Ne'aj tóncatsja. ¹⁰Niná noyomes pajal 'ücj jisastsja pjulacj tjunuc mpes. ¹¹Ne'as tjil tsjicj wo nt'a, jupj tüpü'ü nt'a. Wama tjil, wosis mo'ó. Jus tjunuc tsjiquis jamay lal. Jamay María lotsja. Tjunuctsja na, tsjicj wolap'a'a palá nipi'tjiñ. Tjowelepj jupj pajal püné. Locopyaya jun tjocjol yupj jis caja, pje'á la tocoy jis la 'ayas tsjicj mpes. Oro* tja'ayapj. Ts'ülüc' 'üsüs cjumsu la 'üm tja'ayapj wa. Mirra* perfume mpes tja'ayapj wa. ¹²Tjunuc tsjicj way yupj, mop'in ma tjil Herodes nt'a niswá. Yupj tjijinañ na püste na, Dios yupj jis lal tjevele ma polel jiltsja Herodes nt'a. Nin mpes tjil p'a jümücj nt'a, püna tapatja po'ó.

José, María lal ts'üequenetsja Jesús lal.

¹³Niyom tjil na, Dios ángel* pjaní lay tepyala José nt'a, jupj tjejyá na. Ángel tjevele jupj lal: “Jin ni'isa nts'equenem Egipto mo'ó tsjicj lal, jamay lal. Ne'aj mpü'üm, napj tjevelé nas ca ncuwim. Herodes tsjicj ca la mpalas la 'ünan”, tjevele jupj.

¹⁴Mpes José jas nisa, nin jawas püste p'iyá tjemey Egipto nt'a. Tjemey tsjicj lal, tsjicj jamay lal wa. ¹⁵Ne'aj tüpü'ütsja Herodes tepe'e nas. Nin tepyala ca t'üc' mpalas qjuis Jepa Dios tjevelá püná. “Napj tjevelé natjam ca mim Egipto mpe”, tjevele Dios. Nin tjevele profeta* jupj mpes.

Herodes tsjictjacj pülücj jis tji'yü'na.

¹⁶Locopyaya Herodes jus nleya niyom tsiquin mpe ne'espan ma jiquiltsja. La tsawiltsja yupj. Pajal ts'i tji'ínatsja jupj. Mpes jis tjiyyü'ta pjü jis la 'ünan niyom tsjictjacj Belén nt'a, Belén ne'aj p'in 'ots'ipj. Pjü niyom tsjictjacj año mat'e jis tjü'ünan. Más 'in tsjicj way pjü jis tjü'ünan

wa yupj. Herodes jola tepyala tsjiquis año mat'e tya'a quinam, noyomes tsiquin mpe ne'espan tjowelepj mpes. Nin mpes nin la tjiji jupj. ¹⁷Nin mpes nin tepyala Jeremías* tjevele püná. Ninana jupj tjevelá Dios mpes:

¹⁸“Tjepjyacañ la puyupj Ramá nt'a.

Ne'aj pajal yümücj la tupuyupj.

Raquel la tipiwa watsja tsjictjacj mpes,

locopyaya tapatjá.

Jupj ma quelel jo' pé'etsja,

tsjictjacj tecya'liñ mpes.”

Nin tjevele Jeremías.

José niswa tjac' Israel nt'a Jesús lal.

¹⁹Herodes tepe'e na, Dios ángel* niswa lay tepyala José lal, tjejyá na. José newa pú'ütsja Egipto mo'ó. Ángel tjevele jupj lal: ²⁰“Jutja niswá Israel nt'a. Nasa tecya'liñ tsjicj quelel ja'ünan witjacj.”

²¹Mpes José jas nisa, tjemey niswá Israel mo'ó. Lal tjemey wa tsjiquis, tsjicj jamay lal wa. ²²Locopyaya José wola tjoweletsja Herodes jatjam Arquelao jepa tjá'asa quinam Judea mo'ó, popay tepe'e mpes. José lecj jéyatsja jupj mpes, ne ma quelel jámatsja ne'aj, jupj tjijyü'ta nt'a. Locopyaya Dios José lal tjevele niswá, tjejyá na. Tjevele ca ma mim Judea nt'a. Mpes José más 'in campa tjemey Judea mpe. Galilea nt'a tjemey, nin p'iyá Israel mpetsja jupj, Galilea. ²³Galilea nt'a tjemey, pjaní way p'in patja nt'a, lo püt'üs ne'aj. Nazaret lotsja ne'aj tapatja nt'a. Mpes nin tepyala profetapan* tjowelepj püná. Tjowelepj: “Yom Dios jas tjejyamá Nazaret mpe 'esepj nsem jupj”.

Juan el Bautista tjac'. Dios mpes tjevele jupj.

(*Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-9, 15-17; Juan 1.19-28*)

3 ¹Jesús newa tüpü'ü Nazaret po'ó, Juan el Bautista mwalá way véletsja na Dios mpes. Pülücj jis walap'a'a tjevele jupj. Judea nt'a wínetsja, wa cjuwá nt'a. ²Jupj tjevélsetsja: “Aplijila t'as malala nyuca la tjüjé mpes. 'Üsüs la müjé quinam Dios jos jinwá. Quina ca nu müjü'tüs Dios”, tjevele jupj. ³Pajal püna Isaías tjevele nin ca mveles jupj. Isaías profétatsja* jupj püná. Ninana Isaías tjevele Juan po'ó:

“Yom niná wa cjuwá nt'a ca mim. Pajal ca quelel mveles gente

jilal. Mpes yümücj ca mveles:

‘Qjuis Jepa Dios ca ncuwim.

Nujola t'as ca nin la müjé quinam jupj jos jin.

Malala nujola nun, jümücj la lu'ulú jinwá.
 Po ma malala nujola t'as quinam.
 'Üsüs nujola t'as qjuis Jepa Dios jos jinwá'
 nin ca mveles jupj.”

Isaías tjevele jupj ca nin mveles, ne t'üc' way Juan nin tjevele.

4 Juan jas quip camello* ts'üilin waytsja jupj. Col tsyú'patsja pjoloc' mpes. Ts'elet lyájatsja. Ts'as qjuisiyas mo'o pjísa watsja. Lovin nin tüpü'ü. 5 Gente pajal pülücj tjiquil jupj nt'a jis la pjac jupj tjevelá. Jerusalén mpe tjiquil wa, judiopan* pülücj patja mpe. Pjü Judea mpe tjiquil wa, ne'aj judiopan pjaní pjaní patja nt'a. Tjiquil wa 'üsú püné la nt'a patja mpe, niná 'üsú Jordán ló. 6 Yupj tjiquil, tjowelepj jupj lal malala nyuca la tjajay. Niná tjowelepj na, Juan bautizar* lis tjií 'üsú mo'ó, niná 'üsú Jordán ló.

7 Juan tjinyuca watsja fariseopan* pülücj jiquiltsja, pülücj saduceopan* tjiquil wa. Juan ma tepyónatsja yupj pajal 'aplijíatsja malala la tjajay mpes. Mpes jupj tjevele yupj jis lal: “Nun nin p'iyá latsj jinwá. Nun solejé Dios po ma jos gente malala lajay. Leñ way ca jis capj ntülüs. Nin mpes tjuculá nun napj nt'a, napj ca bautizar* la numejay. Nujola nin lojí mpes, jupj ma ca nucopj ntülüs. T'üc' tulucj. Dios selé nun newa ma quelel lojí jupj jos jinwá. 8 T'üc' way 'aplijila catsja nun malala la tjújí, 'üsüs la cüjí quinam Dios jos jin. Najas la müjí nun niná. 9 Po ma nujola t'as nun pajal 'üsüs, nun judiopan* mpes. Ma ca nujola nsem nun pajal 'üsüs way, nun Abraham* püna tüpü'ü popa p'iyá mpes. T'üc' tulucj. Dios ca 'ücj la qjuijis niná pwen Abraham ts'uyupj ca mpalas. 10 Dios pajal leñ way ca jis capj ntülüs malala lajay. Yupj ma 'üsüs way lajay, jupj ca jis capj ntülüs yupj pjü way. Yom jupj sine ma vyala jinwá ca la mijis Dios. Jupj sine ma vyala, jyo'o, 'awa mo'o ts'iyá. Nin ca la mijis Dios malala lajay jis lal”, nin tjevele Juan fariseopan jis lal, saduceopan jis lal wa.

11 Juan tjevele wa: “Napj bautizar* la nusejay 'üsú lal p'in. Napj nin lejay mpes, ca pjü jus nlayecj 'aplijila nun malala nyuca la tjújí mpes. Jus nlayecj nasa quelel lojí Dios jos jinwá. P'a wa ca ncuwim más püné napj lal. Napj pajal tsjicj way jupj lal. Po 'üsüs napj lal napj tsji' lejay jupj mpes. Napj jupj caite jet' la p'in, 'ücj napj lal. Pajal 'üsüs ca la mijis jupj. Nun nepénowa quelel lojí Dios jos jinwá. Jupj ca nu ma'ayas Dios Cjües. Nun nepénowa newa ma quelel lojí Dios jos jinwá. Jupj ca nucopj ntülüs. 12 Leñ way ca nin la mijis. Ca 'üsüs la mijis jupj 'amá nt'a, ma ca malala witjacj mpatjam ne'aj. Ca ne'aj mo'onsos 'üsüs witjacj,

ma ca malala jis mpalas. Pjü malala ca mü'ümüs. Jupj 'yüma na, leñ pjacj se wat'ata jupj 'owus”, nin tjevele Juan el Bautista yupj jis lal.

Juan bautizar la tjiji Jesús.
(*Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22*)

¹³Locopyaya Jesús tjac' wa Juan nt'a. Jesús jostsja ca Juan bautizar* la mijis jupj. Jesús tjac' Galilea mpe. Tjac' 'üsú nt'a, niná 'üsú Jordán ló, Juan tüpü'ü nt'a. ¹⁴Juan ma quelel bautizar ljitsja jupj. Nin tjevele Jesús lal:

—Más 'ücj jipj bautizar* la nejay napj. Jipj más 'üsüs napj lal.

¹⁵Jesús tjevele Juan lal:

—Najas ne jipj ca nin la mijin quinam. Más 'ücj pjü 'üsüs lijicj Dios jos jin. Mpes Juan tjevele 'ücj ca bautizar* la mijis jupj.

¹⁶Bautizar* la tjiji na, Jesús tjemey 'üsú mpe. Tjemey na 'üsú mpe, leñ way tsjun po'o tsjicj way la tücüeme, jun cjol tepyala. Jupj tjinyuca Dios Cjües palavin tjac'. Sipipj jinwá justa tjac' jupj Jesús nt'a. Jesús copá nt'a tjac'. Ma tjemey nepé. ¹⁷Tsjun po'o nepé vele pjactsja: “Niná napj Natjam. Pajal quelel lejay jupj. Pajal 'üsüs najas jupj mpes.”

Diablo jostsja Jesús ca malala nyuca la mijis. Ma la tjiji jupj.
(*Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13*)

4 ¹Jesús bautizar* tepyala na, campa 'in tjemey, wa cjuwá nt'a, jusapj p'in. Dios Cjües jostsja mpes tjemey jupj. Ne'aj jámatsja nt'a, diablo* quelel malala véletsja jupj lal, la nuc ncu malala la mijis jupj. ²Jaw cuarenta, püste cuarenta Jesús laja sectsja tjuwine ne'aj. Teczyawaja ts'ac' cuarenta na, vecj pé'etsja jupj. ³Diablo lovin jostsja Jesús malala la mijis. Diablo lovin malala vele gente jis lal, jos malala nyuca lajay. Jupj tjac' Jesús nt'a, tjevele:

—Jipj Dios Jatjam p'iyá, 'ücj ca müjü'tün niná pe ca ve mpalas, ne nin ca nsem.

⁴Jesús ma la tjiji diablo* tjevele jin. Jesús Dios Popel velá tjevele p'in.

—Dios Popel vele: ‘Gente ma ca mpatjam ve mpes p'in. Pjü way Dios tjevelá mpes ca mpatjam yupj’ —tjevele.

⁵Locopyaya diablo* malala la tjiji, tjemyana Jesús Jerusalén mo'ó, Dios wo* toñca nt'a. Ne'aj Dios wo casapa tjijyünsa jupj. Pajal campányatsja ne'aj. ⁶Diablo tjevele Jesús lal:

—Jipj Dios Jatjam p'in, palá ntolo quepé. Dios Popel vele:
‘Dios ca jis müjü'tüs jupj angelpán*,

ca mya jamacj jipj.

Jis mas mpes ca mya ma'nucj,
ne ca ma mpojom jipj, pe lal.

Ma ca malala mya palas'

—nin tjevele diablú*.

7 Jesús ma la tjiji diablo* tjevele jin. Nin p'in tjevele jupj lal:

—Dios Popel tjevele wa: 'Jipj ma ca malala la mijin ma jola jinwá, la nuc ncu jipj Jepa Dios ca cyapj mp'a'sas' —nin tjevele Jesús.

8 Diablo* niswa malala la tjiji Jesús lal. Lal tjemey joc' campanya nt'a. Ne'aj la tjiji Jesús 'ücj tjinyuca pjü nt'a nosis mo'ó. La tjiji tjinyuca wa pjü 'üsüs way jatatj. 9 Diablo tjevele jupj lal:

—Napj nawalap'a'a ca palá mpi'tjim, ca mvelen napj pajal püné. Niná la tjejay na, napj ca pjü niná mya 'a müjü'tün.

10 Jesús ma la tjiji jupj jostsja jinwá. Tjevele:

—Satanás*, jutja jipj. Dios Popel vele: 'Dios jepa más püné pjü jilal. Nujola tapalas jupj p'in püné. Ma nin nujola nsem la p'a p'in püné Dios jinwá. Dios jos jin la müj' la p'in.'

11 Jesús nin tjevele na, diablo* tjemey. Tjemey na, angelpañ* tjiquil, cus tja'acj Jesús.

Jesús tjemey Galilea mo'ó. Jupj tjevele ne'aj patja jis lal.

(Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15)

12 Jesús wola tjowelepj Juan ntji'liñ, cawilta mo'o tjo'onsopj jupj, jepa tjevele mpes. Niná jus nleya na, Jesús tjemey Galilea mo'ó niswá, cámpatsja 'in. 13 Ne'as tjemey na, ma tüpü'ü Nazaret nt'a, püna tüpü'ü nt'a. Tjemey nepé quinam, Capernaum nt'a tjemey, pülücj patja nt'a. Ne'aj p'intjsja 'üsú la nt'a, Zabulón lotsja ne'aj pajal püna. Neftalí ló watsja ne'aj pajal püna. 14 Jesús tjemey ne'aj ca t'üc' cüpalas Isaías tjevele Dios mpes püná. Isaías profétatsja* jupj. Ninana jupj tjevelá:

15 "Pülücj patja ne'aj Zabulón nt'a.

Pülücj patja wa Neftalí nt'a.

Jümücj 'üsú püné nt'a,

yupj patja nt'a culupwen nipj jama jümücj niná.

'Üsú la nt'a patja, niná 'üsú Jordán ló.

Ne'aj Galilea ló, judiopan* tulucj patja nt'a.

16 Yupj ma sa nuçtsja Dios. Quina pajal 'üsüs

sin tji'yüsa Dios mpes.

Tecya'liñ jinwatsja yupj yas nam, ma topon mpes.

Malala lajaytsja.

Quina 'ücj sin 'yüsa Dios tjevele jin.”

Nin tjevele Isafas ca nin mpalas ne'aj.

¹⁷Nin tepyala jupj tjevele jin. Jesús ne'as tjemey na Capernaum nt'a, jupj véletsja Dios po'ó pülücj jis walap'a'á, ne'aj tapatja sin popé. Véletsja: “'Aplijila t'as malala nyuca la tjújí. 'Üsüs la müjí quinam Dios jos jinwá. 'Üsüs way quinam Dios ca müjü'tüs. Jepa jupj. Leñ way ca müjü'tüs nosis nt'a”, nin tjevele Jesús yupj jis lal.

Jesús niyom yulupjana jis lal tjevele ca ncul, cus ncoñcocj.

(Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11)

¹⁸Jesús tjuwínetsja 'üsú la nt'a. Niná 'üsú Galilea lotsja. Ne'aj wínetsja na, niyom mat'e yus tjinyuca. Pjaní wa Simón lotsja. Jupj ló watsja Pedro. P'a wa Andrés lotsja. Jupj Simón tsüípetsja. Yupj jis ataraya la ts'i 'üsú mo'ó. Cjul pje'á la coytsja. Lovin nin lajaytsja, tapatja yupj. ¹⁹Jesús tjevele yupj jis lal: “Ncapj ncoñcó nun. Napj ca nusin 'yüsa la mejay 'ücj la veles p'a jilal Dios mpes. Nin mpes ca nepénowa cus ncoñcocj wa jupj”, nin tjevele Jesús. ²⁰Leñ way tüpüntüpj yupj jis ataraya, tjil Jesús lal.

²¹Tsjicj way tjil na, Jesús tjinyuca la p'a wa niyom mat'e. Pjaní wa Jacobo lotsja. Ma'ajapj Juan lotsja. Juan Jacobo tsüípetsja. Zebedeo jatjampan waytsja yupj. Játjatsja yupj jis barco* mo'ó, yupj jis papay lal. Jis ataraya 'ücj lajaytsja. Jesús jis la tjemyona ncul yupj, ca cus ncoñcocj. ²²Leñ way tjil Jesús lal. Barco tüpüntüpj tjil. Tjil jis papay mpe.

Jesús sin tji'yüsa lis tjiji Galilea mo'ó. Jis tji'yü'sa lis tjiji wa malala jisas.

(Lucas 6.17-19)

²³Jesús tjuwínetsja jun ta'á Galilea mo'ó. Newa sin 'yüsa la síjitsja judiopan*. Wosis judiopan 'a jis tjimyula nt'a sin tji'yüsa lis tjiji jupj lovin. Pülücj jis walap'a'a tjevele pajal 'üsüs tepyala Dios mpes. Tjevele quina ca müjü'tüs Dios yupj jis lal. Jupj jis tji'yü'sa la tjiji wa pjü malala jisas ne'aj. Jis tji'yü'sa la tjiji wa pajal sin napnapj witjacj. ²⁴Nin mpes yupj tjowelepj Jesús pajal 'üsüstsja. Campa nepé tapatja tjepjyacañ watsja Jesús po'ó. Pjü Siria mo'o tapatja pjyacañ watsja jupj po'ó. Mpes yupj jis tucuman wa malala jisas yupj sin popé Jesús nt'a. Nepénowa pasal nepé vyájatsja. Nepénowa lapanenpan jatjatsja

yupj jisas mo'ó. Nepénowa yun jyu'ya jin lajaytsja. Nepénowa ma polel 'yutanañtsja. Pjü way Jesús jis tji'yü'sa lis tjiji. ²⁵Pajal pülücj tjiquil jupj nt'a. Cus tocoñ wa jupj tjemey nt'a. Pülücj way tjiquil Galilea mpe, Decápolis mpe 'ots'ipj, Jerusalén mpe 'ots'ipj, Judea mpe 'ots'ipj. Tjiquil wa 'üsú na'aj po'ó patja mpe, 'üsú Jordán ló.

Jesús tjevele pjacj más 'üsüs jos ca nsem.

(Lucas 6.20-23)

5 ¹Jesús pje'á tóñcatsja. Jupj tjinyuca gente pajal pülücj tjiquil, 'a jis tjimyula jupj nt'a. Nin mpes tucuc' popa viyá tjemey, tsjicj way p'in. 'Etlele jupj, ca sin 'yüsa la mijis. Jupj nt'a tjiquil watsja jupj discipulopan*.

Quelel pjyacañtsja jupj tjevele mpes. ²Nasa tjiquil na, jupj sin tji'yüsa lis tjiji. Nin tjevele:

³“Nun po jisas ca Dios nucopj mp'a'sas, pajal 'ücj nujisas nsem nun.

Dios nun jis Jega quinam, niná nujostsja mpes.

⁴Nun pajal 'aplijila jotjaqué, pajal 'ücj nujisas nsem wa nun.

Dios ca 'ücj nujis la mijis.

⁵Nun nujola nun tsjictjacj way p'in, pajal 'ücj nujisas nsem wa nun.

Nosis nun nuts'a'á ca nsem, nin nujola mpes.

⁶Nun pajal quelel 'üsüs lojí Dios jos jin, pajal 'ücj nujisas nsem wa nun.

Dios ca nucopj mp'a'sas ca 'üsüs la müjí, nujisas jinwá.

⁷Nun quelel jis capj mp'a'sá la p'a wa, malala se palá na, pajal 'ücj nujisas nsem wa nun.

Jupj ca nucopj mp'a'sas wa nun.

⁸Nun nepénowa pjaní p'in quelel lojí. Nun quelel lojí Dios jos jin. Nin mpes ca 'ücj nujisas nsem nun.

Nun ca jus nucu' Dios.

⁹Nun tsji' lojí, la p'a wa ca perdonar lis mijicj yupj yuwá, pajal 'ücj nujisas nsem wa nun.

Dios ca mveles nun jupj jatjampan, jucucuspan.

¹⁰La p'a wa malala lajay nun jilal, nun 'üsüs lojí mpes Dios jos jin, pajal 'ücj nujisas nsem wa nun.

Dios nun jis Jega quinam.

¹¹”La p'a wa malala javelepj nun jis lal nun ncapj coñcó mpes, pajal 'ücj nujisas nsem. La p'a wa malala lajay nun jis lal, nun ncapj coñcó

mpes, 'ücj nujisas nsem wa. La p'a wa la tsuwil nun po'ó ncapj coñcó mpes, 'ücj nujisas nsem. ¹²'Ücj nujisas t'as nin tepyala mpes. Po 'üsüs ca nu ma'ayas Dios tsjun po'ó, 'üsüs la tjüj mpes. T'üc' way niná. Nin p'iyá nu tepyala nun, profetapan* püna tapatja jis tepyala jin p'iyá. Dios ma jisas malala la tjajay wa yupj jis lal”, nin tjevele Jesús.

Nosis casá patja ca nucucj Dios ts'uyupan 'üsüs lajay. Nin mpes ca jus nlayecj Dios 'üsüs.

(Marcos 9.50; Lucas 14.34-35)

¹³Jesús tjevele wa yupj jis lal: “Nun sal jinwá nosis casá, nun ncapj coñcó mpes. Sal mpes ts'ucú pisis, ma malala mpalas, ma mojo jupj. Nin tulucj sal ma wüjü na. Sal ma wüjü na, ma polel wüjü lajay jupj. 'Üsüs tulucj jupj. Na'aj la ts'i p'in, ca casá majatsjacj gentas. Nin p'iyá nun jis lal, mpes sal 'üsüs jinwá t'as nun.

¹⁴”Nun ncapj coñcó, nun jaw jinwá nosis casa'á. Nun mpes la p'a wa ca sin mü'üsüs Dios mpes. Pülucj patja tucuc' pacá nt'a, ma polel pjya'leñ. Yupj patja nt'a 'ücj la nuc. Nin p'iyá, la p'a wa januc wa nun lojí jin. ¹⁵'Iyó su müjü na, ma jun t'o'nó quiliyú lal. 'Üsüs way nt'a p'in ca mpüntú, 'iyó jaw ca pjü nucucj jis wa nt'a. Nin p'iyá jaw jinwá ca nsem nun, nosis casá patja jis lal. ¹⁶Nun jaw jinwá ncapj coñcó mpes. Nun lojí Dios jos jinwá, nun jaw jinwá la p'a jis lal. Nin la müjü Dios jos. Nin mpes ca la p'a wa nucucj nun 'üsüs lojí. Ca 'üsüs mvelecj Dios po'ó. Jupj nun jis Papay tsjun po'ó”, nin tjevele jupj, Jesucristá.

Dios ts'uyupj ca 'üsüs la mijicj. Ma ca niswa malala la mijicj.

(Mateo 19.9; Lucas 6.27-30, 32-36; 12.57-59; 16.18; Marcos 10.11-12)

¹⁷Niná Jesús tjevele wa yupj jis lal, neven po'o 'a jis tjimyula na: “Pajal püna Moisés* tjevele judiopan* jis lal Dios tjijyü'tá. P'a wa profetapan* tjowelepj wa Dios jostsja mpes. Newa nin ca nsem yupj tjowelepj jinwá. P'a casá velé tulucj. Nusin tjü'üsüs niná. Napj lejay pjü ca mpalas yupj tjowelepj jinwá. ¹⁸Dios lovin ca müjü'tüs niná p'iyá, püna tjijyü'ta jin p'iyá. Nin ca nsem tsjun po'o jala p'in, nosis jala p'in. Pjü ca mpalas jupj tjijyü'ta jinwá. Niná t'üc' way. ¹⁹T'üc' tulucj 'ücj ma lojí pjü way Dios tjijyü'tá. Nun pjaní way p'in ma lojí Dios tjijyü'tá, malala nin. Nun la p'a wa sin 'yüsa lojí wa 'ücj ma lajay niná, malala pajal. Niná sin 'yüsa lajay tsjictjacj way p'in ca nsem yupj Dios jyü'ta nt'a. Nun pjü way lojí Dios tjijyü'ta jinwá, po 'üsüs way niná. Nun la p'a wa sin 'yüsa lojí ca pjü la mijicj Dios jyü'ta

jin, 'üsüs way niná. Niná sin 'yüsa lajay, ca noypan nsem Dios jyü'ta nt'a. ²⁰Moisés popel sin 'yüsa lajay ma pjü way lajay Dios jos jinwá. Fariseopan* ma pjü way lajay Dios jos jinwá. Ma yupj jinwá la müjí. 'Üsüs la müjí la p'in Dios jos jin. Nun yupj jinwá lojí, ma nun jis Jepa nsem Dios lovin.

²¹”Pajal püna Moisés* tjijyü'ta: ‘Ca ma jis mü'ü'nacj la p'a'. Nun la p'a 'ü'ná, jepapan ca nucopj ntülücj, ca nu mü'ü'nacj ca nun. Püna tapatja salejeptsja niná Moisés tjijyü'tá. Nun solejé wa niná. ²²Mop'in napj najas más 'üsüs la müjí püna tapatja jis lal. Dios jos 'üsüs ca la müjí. Jos wa 'üsüs nujola nun. Mpes napj nin velé niná: nun ts'u 'inyá p'a jis lal, jepa 'ücj ca nucopj ntülüs. Nun welé wa p'a lal: ‘Jey c'a jipj’, judiopan* jis jepapan 'ücj nucopj ntülücj nin tjowelé mpes. Nun welé p'a lal: ‘Malala jipj pajal’, Dios 'ücj ca nucopj ntülüs 'awa püné nt'a.

²³”Nin mpes ma malala la müjí la p'a lal. Nun malala la tjüjé na p'a lal, la tjomoná jupj ca perdonar la numijis nun. Nun ma 'ücj la tjüjé na p'in, ma polel t'emel la 'ayas Dios mpes. Nasa quelel 'oyá Dios mpes ca nacj, Dios wo* mo'ó. Quelel 'oyá na, nujola pyala nun malala la tjüjé p'a lal. ²⁴Ma ca ma'ayá Dios mpes quinam. Niná nujola tepyala na, lowa jupj nt'a, püna malala la tjüjé nt'a. Tjowelé nujisas jupj ca perdonar la numijis. Tjowelé nujisas nun jupj jomicapan ca nsem quinam. Niná la tjüjé na 'ücj lowú Dios wo nt'a, t'emel nu la 'ayas”, nin tjevele Jesús.

²⁵Jesús sin tji'yüsa lis tjiji wa más 'ücj po 'in leñ way ca nlaca ca la monacj ca p'a perdonar la qjuis mijis, ncupj malala la tjijicj. Ninana Jesús tjevelá: “Nun jis enemigo quelel t'ya mveles nun mpes lay nt'a ca nacj. Nin quelel liji jupj, leñ way lowa jupj nt'a. La moná ca perdonar la numijis. Nun malala la tjüjé jupj juts'a'á, nun ca p'a wa seyasa ma'ayá jupj, malala la tjüjé mpes. Nun ma lojí niná, nun jis enemigo ca mim jepa já'asa nt'a, ca mveles nun malala la tjüjé. Nin mpes ca jepa nucopj ntülüs. Jepa ca mveles jupj auxiliar lal cawilta mo'o ca nu wama manus. ²⁶Jepa ma wa ca nusin majamas ma pjü way jaylacj la tjüjé jupj la tjemyona mpes. Pjü way jaylacj la müjí nun. Niná t'ü'e' way”, tjevele Jesús. Pjü way mpes sin tji'yüsa lis tjiji ca Dios qjuis capj ntülüs, ma le monacj la p'a ca perdonar la qjuis mijicj cupj malala lis tjijicj na.

²⁷Jesús tjevele wa niná: “Tsjay püna tjüjütütsja niyom ma ca ne'aj ma'nucj sejats'om tulucj. Tjüjütütj nequem ma ca mal jis voyum tulucj jis lal. Nun solejé niná. ²⁸Napj najas más 'üsüs lojí püna la tjajay jis

lal. Dios jos 'üsüs lojí. Jos wa 'üsüs way nujola nujos mo'ó. Yom quepj si nucú ne jos jupj, malala niná Dios lal. Jupj quelel malala líjitsja, malala wa, jupj niná t'üc' la tjiji jin p'iyá.

29"Po ma malala la müjí nun. Nun nucú mpes p'in quelel malala lojí, po ma tjunucú niná. Nujun tulucj jinwá nujola t'as nun, nujun t'ü, na'aj la ts'i jinwá. Malala lajay ca mal 'awa püné nt'a, mpem ne'aj. Más 'ücj nujun tulucj, ne ma ca mpem nup'üy pjü 'awa püné nt'a. 30Nun quelel malala lojí nun numos li'inyampe mpes, ma la müjí. Nujola t'as numos cjuwá jinwá, numos t'ü, na'aj la ts'i jinwá. Malala lajay ca mal 'awa püné nt'a, mpem ne'aj. Más 'ücj numos cjuwá ne ma ca mpem nup'üy pjü 'awa püné nt'a.

31"Þüna javeleptsja: 'Yom quelel se jamá jats'om, ca papel ma'ayas jupj. Papel ca mveles niná jupj jats'om tulucj quinam.' 32Nin la tjajaytsja püná. Napj najas más 'üsüs lojí püna la tjajay lal. Ma najas nun sejats'om so jamá. Jets'om la p'a yom lal wine, nin mpes p'in 'ücj se jam jupj. Yom se jamá jats'om, jats'om la p'a lal ca mwayis ca nacj. Jupj la p'a voyum nta'as, mop'in nin, Dios ca ma voyum lal wine mveles jupj. Nin p'iyá yom lal. P'a yom jats'om lal woya, Dios ca ma jats'om ne'aj mya'na mveles jupj. Malala lajay p'in Dios lal.

33"Nun solejé wa püna tjüjütütj püna tapatja jis lal ma la ntsawilicj. 'T'üc' la müjí pjü way nun tjowelé Dios lal. Jupj nun jis Jepa Püné', nin tjüjütütj yupj. 34Napj najas más 'üsüs lojí püna la tjajay lal. T'üc' tjowelé lovin. Po ma jurar* la müjí. Ma wa jurar la müjí tsjun po'ó mpes. 'Ücj tulucj lu tsuwilí niná welé mpes. Dios p'in jyü'ta tsjun po'ó. 35Ma wa jurar la müjí nosis mpes. 'Ücj tulucj lu tsuwilí niná welé mpes. Dios jyü'ta wa nosis nt'a. Ma wa jurar la müjí Jerusalén mpes. Ne'aj pülücj patja nt'a Dios Jepa Püné. 36Ma wa jurar la müjí nun sey pjucj mpes. 'Ücj tulucj lu tsuwilí niná welé mpes. Nun ma ca polel la müjí nun jis ts'il pjaní pje, nun jis ts'il pjaní te. 37Nin mpes ma ca jurar la müjí. T'üc' tjowelé la p'in. Gente jurar lajay na, diablo* jos jin lajay.

38"Þüna javelepej watsja niná: la p'a malala la tjiji nun lal, 'ücj wa malala lojí jupj lal. 'Malala liji jun la p'a lal, 'ücj wa malala la mijis wa jupj jun. La p'a wis 'yula, 'ücj wa lu 'ul jupj wis', nin javeleptsja yupj püná. Nun solejé niná. 39Mop'in napj najas más 'üsüs lojí püna la tjajay lal. Jis ma'ayá la p'a ca malala la mijicj nun jis lal. La p'a wa nupjocj po'o tyüla li'inyampe po'ó, nun ca ma'ayá nancupwepe tyüla wa. 40Jipj enemigo quelel t'ya vele jipj mpes ca nacj. Jos wa jepa ca la monas jin quip wampa, jipj la tjejay mpes. Tje'yaya jipj enemigo

jin quip wampa. Tje'yaya wa jin quip pje'apa. ⁴¹Jepa jyü'ta nlawú jupj lal legua pjaní, lowa jupj lal. Ca nlawú wa p'a legua po'ó jupj lal. ⁴²La p'a wa nun lal la mon na, jis ma'ayá wa. La p'a wa jisas nun prestar lojí, ma ca mvelé ca ma ma'ayá. Ninana napj najas.

⁴³"Püna javelepj watsja: 'Jipj ca quelel lis mijin ne'aj patjá. Ma ca jyas nsem jipj enemigopan.' Nun solejé wa niná tjowelepj. ⁴⁴Mop'in napj najas más 'üsüs lojí püna la tjajay lal. Najas nun quelel lis müjí nun jis enemigopan. La p'a malala lajay na nun jis lal, Dios lal la tjomoná nun yupj mpes. La tjomoná jupj ca jis capj mp'a'sas. ⁴⁵Nun niná lojí na, Nupopay Dios jinwá lojí. Jupj jatjampan nun, jucucuspan nun. Jupj nun jis Papay tsjun po'ó. Jupj pajal 'üsüs liji pjü jis lal. Jupj liji jyawca lots'ac!. Jyawca wa malalapan mpes. Jyawca wa 'üsüsspan mpes. Jüwú jive mpes se 'aya Dios 'üsüsspan mpes, malalapan mpes wa se 'aya jüwüs. ⁴⁶La p'a quelel la nusejay nun, mpes nun quelel la sojí wa yupj. Yupj ma quelel la nusejay nun, nun ma wa quelel la sojí yupj. Dios ma ca mveles nun 'üsüs way lojí nun nin lojí mpes. Malala lajay ne nin p'iyá lajay. ⁴⁷Nun 'üsüs way welé nun sejamicapan jis lal ca nacj. Ma quelel 'üsüs welé p'a wa jis lal ca nacj. Nun nin p'iyá lojí, nun más 'üsüs tulucj p'a jis lal. Ne nin p'iyá lajay Dios ma japon. ⁴⁸Nin mpes najas pajal 'üsüs lojí nun, nun jis Papay Dios 'üsüs liji jinwá", nin tjevele Jesús.

**Nun 'üsüs lojí na, Dios ca nucus. Nun ma
ca jisas nsem la p'a ca nucuj.**

6 ¹Jesús tjevele wa yupj jis lal: "Nepénowa jisas la p'a wa yola yupj 'üsüs. Nin mpes 'üsüs lajay la p'a jis la nuc. 'In tjajama ma la müjí niná. Niná lojí na, nun Nupopay tsjun po'o ma ca mveles nun 'üsüs la tjüjí. ²Nin mpes najas ma mvelé nun p'a lal nun t'emel 'oyá t'emel cjuwá. T'emel 'oyá na, lyájasa jinwá la müjí. Nepénowa jisas pjü way jus nlayecj yupj 'üsüs lajay, mpes pjü jis walap'a'á ja'ayapj, judiopan* 'a si mulú nt'a, jümücj nt'a 'ots'ipj. Jisas la p'a wa ca mvelecj yupj 'üsüs. Yupj ma t'üc' way quelel lajay t'emel cjuwá. T'üc' way gente p'in javelepj yupj 'üsüs. Dios ma ca nin mveles. ³Ma ca nin la müjí nun. Nun 'oyá na cjuwá jilal, lyájasa jinwá ma'ayá. Ma pjaní lal tjowelé nun 'oyá. ⁴La p'a wa ma ca jus nlayecj nun tja'ayá. Nupopay Dios p'in ca nucus. Jupj pjü way nyuca nun ma welé. Jupj ca mveles nun pajal 'üsüs way la tjüjí.

⁵"Nepénowa javelepj Dios lal, newa nin ma lajay Dios jos jinwá. Jisas la p'a januc yupj Dios lal javelepj. Nin mpes jyünsünüü judiopan* 'a si mulú

nt'a, pülücj jil nt'a jyünsünüñ wa, ne'aj javelepj Dios lal. Niná nin lajay, ma t'üc' way 'üsüs. Napj t'üc' way velé. Gente p'in ca mvelecj yupj 'üsüs. Dios lovin ma ca mveles yupj 'üsüs. Nun Dios lal welé na, ma ca la müjí yupj lajay jinwá. ⁶Nun Dios lal welé na, ma ca p'a lal mvelé jupj lal ca mvelé. Wama lowa nun jis wa mo'ó. Jun t'o'nó jun vilicj. Nun jis wa mo'ó ca mvelé Nupopay Dios lal, la p'a ma januc nt'a. Nupopay pjü nyuca nun pjü lojí la p'a wa ma januc nt'a. Jupj ca mveles nun pajal 'üsüs way la tjüjí nun.

⁷”Judíopan* tulucj ma sin 'yüsa Dios po'ó. Yupj javelepj Dios lal, ma 'üsüs way yola jinwá javelepj. Nin mpes nin p'iyá pajal pülücj javelepj Dios lal. Yupj yola pajal la pülücj javelepj mpes, Dios ca mpjacam. Po ma tjowelé yupj jinwá, nun Dios lal welé na. ⁸Po ma yupj jinwá la müjí nun. Nun la moná secj p'in, Nupopay Dios selé tsjan nujos. ⁹Ninana jin p'iyá tjowelé nun:

‘Qjuis Papay, tsjun po'o püt'.

Po qjuisas pjü ca mvelecj jipj pajal 'üsüs. Jipj p'in 'üsüs pjü jis lal.

¹⁰ Qjuisas leñ way Jepa nsem jipj pjü jis lal.

Tsjun po'o patja lajay jipj jyas jinwá.

Qjuisas wa ca nin nsem nosis casá.

¹¹ Qjuisas wa qjuesé 'an qjuis la las yacjaj.

¹² Malala nyuca la tjijicj, qjuisas perdonar la qjuesejay.

Nin p'iyá perdonar lis tjijicj la p'a, malala la qjuis tjajay cupj.

¹³ Qjuis capj tjep'ya'sa wa ma ca quelel malala la mijicj.

Qjuis capj tjep'ya'sa diablo* ma ca malala la qjuis mijis.

Jipj p'in Jepa. Jipj pajal püné.

'Üsüs way p'in la veles jipj 'üsüs.

Nin ca nsem lovin. Qjuisas ca nin nsem.’ ”

Nin tjevele Jesús, cupj ca nin mvelecj Dios lal.

¹⁴ Jupj tjevele wa: “Nun ca perdonar la müjí la p'a, yupj malala la tjajay na nun jis lal. Nin mpes 'üsüs la veles niná Dios lal. Nun perdonar lojí yupj, Nupopay Dios ca perdonar la mijis wa nun malala la tjüjí.

¹⁵ Nun ma quelel perdonar lojí yupj, Nupopay Dios ma ca perdonar la nu mijis wa nun”, nin tjevele Jesús.

Jesús niswa tjevele cupj ca 'üsüs la mijicj Dios mpes. Ma ca qjuisas la p'a ca nucucj.

¹⁶ Jesús tjevele wa niná: “Nepénowa ma jalá neneyawá, Dios lal quelel javelepj mpes. Nawa ma lajay Dios jos jinwá. Yupj jisas la p'a ca jus nlayecj

yupj ma jalá. Jisas wa la p'a yola yupj 'üsüs, ma jalá mpes. Nin mpes ma 'yas'üñ, ma wa sey jacjoy. Niná p'in lajay, ma 'üsüs way yupj. Napj t'üc' way velé. Gente p'in ca mvelecj yupj 'üsüs way. Dios lovin ma ca mveles yupj 'üsüs way. Po ma la müjí yupj lajay jinwá. Nun ma lojá na, po ma nuwola je nu tapalas nun. ¹⁷Nun ma lojá na, ca nusey ncjoyé wa, ca nuwola mpa'í wa. ¹⁸La p'a ma ca jus nlayecj nun ma lojá. Nupopay Dios p'in ca jus nlayes. Jupj pjü way nyuca la p'a ma januc. Jupj ca nucus nun nin la tjüjí lyájasa way jin, ca mveles nun pajal 'üsüs la tjüjí", nin tjevele Jesús.

Dios p'in nujos nsem. Ma nujos nsem t'emel.

(Lucas 12.33-34)

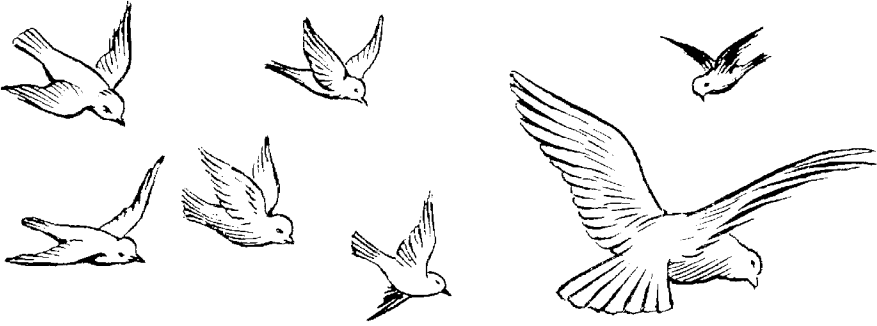
¹⁹Jesús tjevele wa niná yupj jis lal: "Ma nujisas nsem pülücj nta'á nosis casá. Nun to'á nosis casá calatsa nlajas ca nacj. 'Ücj wa la majas. Pequepan ca jun ncjoltsecj, ca wama mal la pecj ca nacj. ²⁰Nin mpes más 'ücj 'üsüs lojí nun jis t'emel lal, Dios jos jinwá. Niná lojí, ca pajal pülücj nta'á Dios pü'ü nt'a. Ne'aj ma jalá calatsas. Ne'aj ma ca majas. Ne'aj ma wama jil ne'aj la pecj. ²¹Más 'ücj pülücj to'á Dios pü'ü nt'a. Nun pülücj to'á nt'a, ne'aj pajal 'üsüs ca nsem nun jis lal.

²²"Nun jis jun jaw jinwá nun jis p'üy mpes. Nun jis jun 'üsüs, jas tüpwes 'üsüs way nucú. Nin p'iyá nun nusin 'yüsa na Dios mpes. ²³Nun jis jun malala, jas tüpwes ma nucú. Pajal te toñca p'in, ma nucú mpes. Nin p'iyá nun ma nusin 'yüsa na Dios mpes.

²⁴"Nun ma polel lojí Dios jyü'ta jinwá, nun pajal t'emel nujos. Nin p'iyá mozo ma polel tsji' liji niyom mat'e mpes nin jawas p'in. Mozo ma ca quelel t'üc' la mijis jupj patrón pjaní tjijyü'ta jinwá. Ma'ajapj tjijyü'ta jin ca quelel la mijis ca nacj. Nenéyawa ca cus ncoñcos mwalá way p'in. Ma ca jos ma'ajapj. Nin p'iyá nun ma polel pajal nin nujola t'emel mpes, Dios mpes tsji' lojí na.

²⁵"Nin mpes nin velé, po ma pajal nin nujola t'as tsjan ca nlajá, tsjan ca müsiqué wa 'ücj la püt'üs. Po ma pajal nin nujola t'as tsjan nusin nqui'pá nun jis pülül, nusin 'yawa. Dios la tjiji nu la püt'üs. Jupj ca nu ma'ayas wa nu la las. Dios la tjiji nun jis p'üy. Jupj nu ma'ayas wa ca pülül. ²⁶Tjunucú tsipyaya. Yupj ma jasin. Velañ ma jacutj. Ma jat' ja'onsopj chiquero mo'ó. Dios se 'aya jis la las. Jupj Nupopay tsjun po'ó. Nin mpes solejé Dios ca nu ma'ayas wa nujos jin. Nun más 'üsüs way tsipyaya jilal. ²⁷¿Ncu nun más 'in püs ca mpatjaqué, nin nujola mpes p'in? Nin tulucj.

²⁸"¿Tsjan mpes pajal nujola nupülül mpes? Tjunucú wa ts'utus witjacj. 'Üsüs way yustapj lejeñ, si t'inú wa. Yupj ma tsji' lajay. Ma wa sa lul. ²⁹Newa nin,

Tjnuuca tsippyaya, Dios se 'aya jis la las. (San Mateo 6.26-27)

tsjtsj ts'ituju más 'üsüs yustapj Salomón* jas quip lal. Salomón jepa püné waytsja. Jas quip pülücj jaylactsja. 'Üsüs justa jas tücüi'pe. ³⁰Dios liji pajal 'üsüs yustapj tsjtsjum. Tsjtsj lejeñ ca nacj yacjaj. Ya pwe ca nacj. Nun más 'üsüs tsjtsjum jis lal. Nin mpes ca jus nlayé Dios ca nu ma'ayas wa nusin quip. Nun 'ots'ots' way p'in poné Dios lal. ³¹Nin mpes nin velé, po ma nin nujola t'as. Ma ca mvelé: ¿Tsjan ca nlayacj? ¿Tsjan ca müsiquecj? ¿Tsjan mpes ca qjuisin nqui'pacj? ³²Dios ma jisas nin yola 'oyñ nyuca cüta'acj pjü way yupj jisas. Po ma yupj jinwá nujos t'as. Nupopay Dios selé nujisas niná. ³³Ninana p'in nujos t'as: nujos t'as nun ca nin la müjí Dios jyü'tá. Nujos t'as ca pjü mponé jupj lal. Nujos t'as ca 'üsüs way la müjí jupj jos jin. Nin lojí, Dios ca nu ma'ayas wa pjü way nun nujos. ³⁴Nin mpes po ma nujola t'as tsjan ca mpalas yayá. Yaya tjejawca na 'ücj ca nin jele. Yacjaj malala pyala mpes p'in ca nin jele yacjaj. Ma nujola nsem p'a jawasa pyalá", nin tjevele Jesús.

Po ma tjowelé la p'a malala.

(Lucas 6.37-38, 41-42)

7 ¹Jesús tjevele wa: “Po ma tjowelé la p'a malala. Nun welé wa la p'a malala, Dios ca mveles wa malala nun. ²Nin ca nsem, nun la p'a po'o welé jinwá, nin jinwá ca mveles Dios nun po'ó. Nun nujola jin p'iyá, nin p'in ca mveles Dios nun jis lal ncu t'üc' la tjüjí niná.

³”¿Tsjan pjucj jele jetjam malala liji, ma nin jele más malala lejaj jipj jupj lal? Nin p'iyá niná tsjan tsjicj way jetjam junma tjejaca nyuc; yo püné jipj jinma tjejaca ma nyuc. ⁴Jetjam lal velen: ‘Natjam, ca ma'ayan tsjan tsjicj way jinma tjejaca pje'á li ts'i'. Jipj ma nyuc yo püné jipj jin mo'ó. Nin p'iyá lejaj jipj. ⁵Jipj pajal malala, niná nin lejaj na. Jipj malala wa, la p'a malala jinwá. Mya 'üsüs ca jipj. Po

ma malala la mijin quinam, püna la tjejay jinwá. Niná la tjejay na, ca jus nlayen 'oyn nyuca ca cus mp'a'san la p'a wa”, nin tjevele jupj.

⁶Jesús tjevele nepénowa la pjüts'ünpan Dios lal. Tjevele cupj ma ca mvelecj yupj jis lal Dios tjevelá. Ma wa ca nin mvelecj ts'a 'inpan jis lal. Yupj tsjiyó jinwá, tjevele. Malana jinwá yupj, tjevele jupj. Nun 'üsüs welé na, la mpjüts'ünüicj ca la p'in. Pajal ts'i mi'inacj ca nun tjowelé mpes, tjevele Jesús.

Newa la moná Dios lal.

(Lucas 11.9-13; 6.31)

⁷Jesús tjevele wa: “Newa la moná Dios lal nun, ne jupj ca nu ma'ayas nun la tjomoná. Ma leñ way nusé 'aya, newa la moná, ne jupj ca nu ma'ayas nun la tjomoná. Nun nujos Dios ca nucopj mp'a'sas, newa la moná Dios lal. Newa lo moná na, jupj ca nin la mijis. ⁸Nun lo moná Dios lal, nin ca nt'anqué. Nun lovin p'in lo moná, jupj ca nu ma'ayas. Nun newa lo moná Dios ca nucopj mp'a'sas, jupj ca nin la mijis nun mpes.

⁹”Nun ca jus nlayé niná. Nun popa pjaní jupj popa tsjicj ve le moná na, ma pe ca ma'ayas jupj. ¹⁰Cjul le moná na, ma ca ma'ayas lotsjim. ¹¹Nunpan malalapan, mop'in solejé 'oyn nyuca 'üsüs jis ma'ayá nun sin popa tsjictjacj. Nun jis Papay tsjun po'ó, 'üsüs way jupj, malala tulucj. Nin mpes ca jus nlayé jupj ca ma'ayas 'üsüs p'in, jupj lal la mon mpes.

¹²”Nujisas ca la p'a 'üsüs la mijicj nun mpes. Lovin niná p'iyá la müjij yupj mpes. Ninana Moisés* püna tepyaca. Niná profetapan* püna tapac wa ncupj ca nin la mijicj”, nin tjevele Jesús.

'In tjajama ca la müjij Dios jos jin.

(Lucas 13.24)

¹³Jesús tjevele wa yupj jis lal: “Nin p'in la müjij napj velé jinwá. Niná napj velé jun vilicj la'í way jinwá, 'ücj la winin la püt'üs Dios lal. Costa tulucj 'awa püné nt'a la winin. Jun vilicj la püné jinwá ne'aj la winin. Jümücj pajal la püné jinwá. Pülücj jil ne'aj, pajal malala se palá nt'a. ¹⁴Nin tulucj Dios lal patja mpes. Jun vilicj tsjicj way jinwá ne'aj la winin, Dios lal la püt'üs. Jümücj la'í way jinwá. Pjaní way p'in jus nlayecj 'oyn nyuca la mijicj, mpatjam Dios lal.”

Ca 'ücj wa jus nlayé pjacj liji Dios jos jinwá.

(Lucas 6.43-44)

¹⁵Jesús tjevele wa niná: “'In tjajama. Nepénowa la tsuwil. Yupj javelepj Dios mpes javelepj. Dios mpes javelepj tulucj nepenowá. 'Üsüs

jin javelepj yupj ca nacj, Dios po'o japon jinwá. Malala p'in yupj. Nun nuts'a'á jisas la p'in. Ts'isiñ yupj pajal, coyote jinwá. ¹⁶Nun 'ücj wa jus nlayé ncu t'üç' way javelepj Dios mpes. Yupj lajay mpes ca jus nlayé. Nun nucú na wolas velañ, nun jus nlayé ncu 'ücj lo las jupj wolas. Nun solejé jül ma 'anpüpj vyala. Tunun mwicj ma higo* vyala jupj. ¹⁷Jupj wolas 'ücj lo las, lovin nin p'iyá 'üsüs jupj. Jupj wolas ma polel lo las, lovin nin p'iyá malala jupj. ¹⁸Jupj wolas 'ücj lo las, ma ca wolas malala mvalas. Jupj wolas malala, ma ca nepénowa 'ücj lo las mvalas jupj. ¹⁹Wolas ma polel lo las, nt'üjü, ca 'awa mo'o la nts'iyá. Nin lovin. ²⁰Nin p'iyá niná noyomes jis lal. Nun 'ücj wa ca nucú, ca jus nlayé ncu t'üç' way javelepj Dios mpes. Yupj lajay mpes p'in ca jus nlayé.

²¹”Javelepj mpes p'in ma solejé ncu 'üsüs yupj. Nepénowa javelepj napj yupj jis Jepa Püné —tjevele jupj—. Newa nin, Dios yupj jis Jepa tulucj. Dios jos jin lajay, yupj p'in Dios si jütüta popa se palá. Dios napj Mpapay tsjun po'ó. ²²Ts'ac' p'a wa napj ca mvelé pjacj 'üsüs, ca mvelé wa pjacj malala. Nin jawas ca pülücj way mvelecj napj lal: 'Jipj p'iyá cupj qjuis Jepa. Cupj jipj mpes tsji' la tjijicj. Tjevelecj Dios mpes jipj jyas jinwá. Tjijyü'tücj tjil lapanenpan gente jisas mpe. Pajal 'üsüs la tjijicj wa, gente p'in ma polel lajay jinwá. Ninana la tjijicj la p'a ca nucucj, ca sin mü'üsüs Dios pajal püné. Pjü way la tjijicj jipj mpes.’ Nin ca mvelecj nepenowá. Newa ma la tjajay Dios jos jinwá. ²³Mpes nin javelepj na, napj tülü way ca mvelé yupj jis lal: ‘Nun lovin ma ncapj tocoñcó. Lowa napj mpe. Nun pjü way malala nyuca lojí.’ Nin ca mvelé yupj jis lal.

²⁴”Nepénowa tjepjyacañ napj tjevelé, ne nin lajay napj tjevelé jin. Yom 'üsüs jas tjijyünsa wosis jin p'iyá yupj. 'Üsüs p'in jólatsja jupj. Pajal campwila tsjomis tyoca mwalá way p'in, pwen já'asa na tyoca nas. ²⁵T'üç' wo jas tjijyünsa na, pajal püné tjive. 'Üsü püné t'yüna wa. Pajal yümücj way jas tjelyapjünü lüpjú 'ots'ipj jupj wo nt'a. Newa ma tyüla wosis, tsjomis campwila toñca mpes, pwen já'asa nas. Nin p'iyá napj jyütütj jinwá lajay jis lal. Newa ca 'ücj mpatjam yupj. ²⁶Nin tulucj la p'a jis lal. Yupj tjepjyacañ watsja napj tjevelé. Mop'in ma la tjajay napj tjevelé jin. P'a yom wo jas tjijyünsa jinwá yupj. Ma jola jintsja, mpes jupj ma tyoca tsjomis. 'Amá casá jas tjijyünsa jupj la p'in. ²⁷T'üç' wo jas tjijyünsa na, pajal yümücj tjive. 'Üsü t'yüna. Pajal lüpjú jas tjelyapjünü watsja ne'aj, jupj wo nt'a. Mpes tyüla wa wosis. Pajal yümücj pjac tyüla. Nin p'iyá ca malala jis mpalas yupj”, nin tjevele Jesús.

²⁸Jesús tecyawaja tjevele quinam jupj quelel véletsja. Jupj tjevele tjepjyacañ yólatsja jupj pajal 'üsüs sin tji'yüsa lis tjiji. ²⁹Jesús Moisés* popel sin 'yüsa lajay jin tuluctsja. 'Ücj jis la jütütj jinwá tjevele jupj.

**Jesús pülücj way pajal 'üsüs la tjiji, gente ma polel lajay jin.
Tji'yü'sa la tjiji jüp'üy tjamaja.
(Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16)**

8 ¹Jesús tecyawaja sin 'yüsa lis tjiji na, tucuc' mpe palavin tjac'. Pajal pülücj jupj cjiil tjil. Quelel jiltsja Jesús lal. ²Yom pjaní Jesús nt'a tjac'. Tüic' jin tjá'asa Jesús wolap'a'á. Malala jostsja pajal. Jupj jüp'üy pajal tjamájatsja lovin. Palá tinca jüp'üy popé. Jupj tjevele Jesús lal:

—Nejepa, jipj polel ni 'ü'sa lejay. Jipj jyas na ca nin nsem.

³Mpes Jesús pjwel la tepyacta, po la tje'yot'a yom malala jos. Tjevele: —Najas. 'I tji'üsüs quinam.

Ninana tjevele na, leñ way tji'yü'sa niná yomen. Jüp'üy 'üsüs way tepyala jupj. ⁴Yom tji'yü'sa na, Jesús tjevele jupj lal:

—Po ma tjevele la p'a lal quinam jipj 'i tji'üsüs. Jutja sacerdote* nt'a. Ca jis nucus. Jupj ca la mpalas ncu malala lo nuc p'yüy po'ó. Ca mveles 'üsüs quinam. Niná la tjejay na, Dios mpes ma'ayan, jipj 'i tji'üsüs mpes. Pajal püna Moisés* tjiyü'ta tsjan ca ma'ayacj, jis p'üy jis tji'yü'sa na. Jupj tjiyü'ta jin ca la mijin. Pjü la tjejay na, la p'a ca jus nlayecj jipj t'üc' way 'i tji'üsüs quinam —nin tjevele Jesús.

**Jesús cus tjep'ya'sa wa israelpan popa tulucj.
(Lucas 7.1-10)**

⁵Capernaum nt'a tjemey Jesús. Ne'as tjemey na, jepa militar tjac' jupj nt'a. Jepa militar israelpan* popa tuluctsja.

Militar romano* waytsja. Jépatsja jupj niyom cien jis lal. Jupj tjac' na, la tjemyona Jesús lal jupj ca mü'üsüs la mijis jupj jomozo. ⁶Jupj tjevele:

—Namozo pajal lapj jos. Pü'ü p'in, ma polel 'utaná. Pajal nepé vyaja jupj.

⁷Jesús tjevele jupj lal:

—Napj p'iyá ca mis, mü'üsüs la mejay jupj.

⁸Jepa militar tjevele Jesús lal:

—Pajal 'üsüs way jipj. Napj 'üsüs tulucj. Más 'ücj ma nawá mo'o cuy jipj. Más 'ücj jipj ca müjütün ca mü'üsüs jupj la p'in. Napj selé jipj nin la tjejay na, ca mü'üsüs jupj. ⁹Napj selé jipj 'ücj jyütütj. Nin

p'iyá napj nejepa ni jütüta. Napj lejay jupj vele jin. Napj jyütütj wa niyom militar pajal pülücj. Pjaní lal velé jutja, mpes jama jupj. P'a lal velé was, mpes jac'. Namozo lal velé nin la mijis, mpes nin liji jupj —nin tjevele jepa militar.

¹⁰Jesús nin tjapjaca na, jupj jólatsja pajal 'üsüs tjevele jepa militar. Mpes Jesús tjevele jupj cjüil tjil jis lal:

—Pajal 'üsüs pyona jupj, jupj ne israelpan* popa tulucj. Newa ma tjinyuc Israel mpe 'esepj pajal tepyona jupj jinwá. ¹¹Pülücj israelpan tulucj ca mpatjam wa Dios jyü'ta nt'a. Pjü jun ta'á mpe ca ncul. Ca majatjum, ca nlajacj Abraham* lal, Isaac lal wa, Jacob lal wa. T'üc' way nin ca nsem. ¹²Dios jostsja pjü israelpan ca ne'aj mpatjam jupj jyü'ta nt'a, mop'in ma ca ne'aj mpatjam nepenowá. Israelpan pülücj ca pje'á lis ncoyes pajal püste nt'a. Ne'aj ca pajal la mpuyucj. Jis wis ca jas nqui'licj pajal nepé vyaja mpes —nin tjevele Jesús israelpan mpes.

¹³Jupj tjevele wa jepa militar lal:

—'Ücj la winin quinam. Jipj tepyon jinwá ca nsem.

Jesús nin tjevele na, tji'yú'satsja jepa militar jomozo.

Jesús pajal pülücj jis tji'yü'sa lis tjiji malala jisas.

(Marcos 1.29-34; Lucas 4.38-41)

¹⁴Pedro wo nt'a tjemey Jesús. Jesús wama tjemey jupj wo mo'ó, jus tjinyuca Pedro pwisam. Pú'ütsja jupj, malala jostsja mpes. Si 'áwatsja jupj. ¹⁵Jesús jupj mos po la tje'yot'a. Po la tje'yot'a na, tji'yü'sa jupj. Leñ way jas tjijyünsa. Tje'yaya Jesús la las. 'Üsüs tji'yü'sa quinam.

¹⁶T'yaja na, la p'a wa malala jisas tucuman Jesús nt'a. Lapanenpan pátjatsja yupj jisas mo'ó. Jupj pje'á sin tjejyama lapanenpan. Tjil yupj jupj tjevele mpes p'in. Pjü malala jisas jis tji'yü'sa lis tjiji. ¹⁷Nin la tjiji mpes, t'üc' la tjiji Isafías tjevelá pajal püna. Isafías profétatsja* jupj. Dios mpes tjevele. Niná Isafías tjevelá Jesús mpes: “Jupj qjuis tji'yü'sa la qjuis tjiji cupj, malala qjuisastsja mpes. Jupj p'iyá 'aplijíatsja cupj 'aplijíatsja mpes.”

Jesús tjevele 'onin la qjuijim cus la coñ jupj.

(Lucas 9.57-62)

¹⁸Jesús yus tjinyuca pajal pülücj 'a jis tjimyula jupj nt'a. Mpes jupj discipulopan* jis tjijyü'ta ca mal 'üsú na'aj po'ó. ¹⁹Custjay ma tjil na, yom p'a wa tjac' Jesús nt'a. Moisés* popel sin 'yüsa lajay pópatsja jupj. Jupj tjevele Jesús lal:

—Gente sin 'yüsa lejay jipj. Napj ca cyapj ncoñ jun ta'á jipj quelel jay nt'a.

²⁰Jesús tjevele costa way cus la coñ jupj. Tjevele:

—Gato selván yupj jis jomwen jul jinañ, tsipyaya yupj jis tsintsil jatatj wa. Nin tulucj napj lal. Napj nawá cjuwá. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá —nin tjevele Jesús.

²¹P'a wa yom Jesús discípulo* watsja. Jupj tjevele Jesús lal jupj quelel se cóñcatsja jupj p'a jyawca na.

—Ntje'aya la nuc mpa'is mpapay p'in. Tepe'e na, ca cyapj ncoñ —tjevele jupj.

²²Jesús tjevele ma polel li nucú cus la coñ. Tjevele:

—Ncapj tecyoñca quinam. La p'a wa 'üc' amá jis la toc jis pülücj tepe'e na. Yupj p'iyá tecya'liñ jinwá, yupj Dios lal ma japon mpes —tjevele Jesús.

Jesús tjiyü'ta lüpjú, 'üsú püné 'ots'ipj.

(Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25)

²³Jesús barco* mo'o wama tjemey. Jupj discipulopan* wama tjil wa. 'Üsú na'aj po'o jil watsja yupj. Pajal la pünetsja 'üsú, pajal campwila watsja. ²⁴Leñ way pajal jas tjelyapjünú lüpjüs 'üsú püné nt'a. 'Üsú pajal la tjepjetpjets'é. 'Üsú barco wama tjemey, quelel pít'atsja barcas. Jesús nasa tjejyá. Newa tjejyatsja jupj. ²⁵Mpes jupj discipulopan jupj nt'a tjil, jas tiquilquil, ne jola tepyala. Tjowelepj:

—Qjuis capj tjep'ya'sa, qjuis Jepa. Qjuis qjues nt'ancam.

²⁶Jesús tjevele yupj jis lal:

—'Ots'ots' way p'in poné nun napj lal. ¿Tsjan mpes locj jeyá? —tjevele.

Jas nisa jupj. Cus tjeve'le lüpjú, cus tjeve'le wa 'üsú. Mpes lüpjú 'üt'ün nasa tepyala. 'Üsú 'üt'ün nasa wa. ²⁷Niyom yólatsja jupj pajal 'üsüs la tjiji, pajal püné jupj. Yuwá tjowelepj: “i'T'üc' way yom niná pasal püné way! 'Ücj si jütüta lüpjú, 'üsú 'ots'ipj, ne nin lajay wa jupj jyü'ta jin.”

Jesús pje'á sin tjejyama lapanenpan.

(Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39)

²⁸Ne'as tjemey 'üsú na'aj po'ó. Jesús tjemey nt'a Gadara lotsja. Ne'as tjemey na, niyom mat'e tjiquil la nyüjüsün jupj. Panteón mpe tjiquil yupj ne'aj. Janucun waytsja yupj, nin p'in lapanenpan jisas mo'o tapatja yupj. Pajal ts'a 'intsja yupj, mpes la p'a wa ma polel jiltsja ne'aj, yupj tjelyawuñ nt'a. ²⁹Yupj Jesús jus tjunuc na, pajal yümücj la tupuyupj:

—¿Tsjan mpes tjacuy quinam cupj nt'a? Jipj Dios Jatjam. ¿Ncu ca malala la qjuis mijin? Nin jawas jyawca tulucj nin la mijin mpes —nin tjowelej yupj Jesús lal.

³⁰Ne'aj way p'in 'in malana pajal pülücj tjelyawuñ, jalatsja ne'aj.

³¹Lapanenpan pajal la tjomon Jesús lal:

—Jipj ca müjü'tün ca nlaca ncupj ca nacj. Qjuisas jyütütj ca nlaca malana jisas mo'ó.

³²Jesús tjevele lapanenpan jis lal:

—Lowa nepé.

Mpes pje'á tjil niyom jisas mpe. Malana jisas mo'o tjil. Jisas mo'o tjil na, malana pjü ts'equeneñ neven palavin, 'üsú püné mo'o tjil yupj. Jis qjues t'anca, tecya'liñ pjü.

³³Niyom malana jajamapj tjunuc nin tepyalá, ts'equeneñ yupj pülücj patja nt'a. Pjü tjowelej Jesús la tjjjá. Niyom po'o tjowelej wa, yupj ne lapanenpan jisas mo'o tapatja püna p'in. ³⁴Mpes pjü way tjiquil la nyüjüsüñ Jesús. Pues pjü way pülücj patja mpe tjiquil. Jus tjunuc na, pajal la tjomon Jesús lal jupj ca mim yupj mpe.

Jesús tji'yü'sa la tjjji ma polel 'utaná.

(Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26)

9 ¹Jesús niswa wama tjemey barco* mo'ó. 'Üsú na'aj po'o tjemey jupj, püna tüpü'ü nt'a. ²Ne'as tjemey na, niyom nepenowá tjiquil jupj nt'a. Malala jos tucuman hamaca lal. Malala jos ma polel 'utanatsja. Yupj topon Jesús 'ücj la qjuijis lo 'ü'süs jupj. Jesús jus nleya yupj topon, ne jupj tjevele malala jos lal:

—Ma nin jele t'as. Jin tjiyocj wa ca nsem. Napj perdonar la 'ejay malala la tjejay Dios lal. Ma nin nola quinam.

³Ne'aj játjatsja noyomes Moisés* popel sin 'yüsa lajay. Yupj ma jisastsja Jesús tjevelá. Yupj yólatsja Jesús tjevele pajal malala. Dios p'in 'ücj nin vele, yólatsja. ⁴Jesús seletsja nin yólatsja yupj. Jupj tjevele yupj jis lal:

—¿Tsjan mpes pajal malala nyuca nujola nun? ⁵Napj 'ücj velé: 'Napj perdonar la 'ejay jipj malala la tjejay Dios lal'. Napj 'ücj wa velé: 'Jin tjiyünsa, mim'. ¿Cana más 'in costa la veles? ⁶Nin p'iyá ca mvelé wa malala jos lal, mpes nun ca jus nlayé napj 'ücj perdonar lejay nosis nt'a. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá —nin tjevele Jesús.

Jupj tjevele wa malala jos lal:

—Jin tjiyünsa. Jipj hamaca nt'ya, nt'an. Ca mim wya nt'a.

⁷Leñ way jas nisa malala jos. 'Ücj jostsja quinam. Tjemey wo nt'a. ⁸Pülücj way tjunuc niná nin tepyalá. Tjunuc na pajal 'üsüs yola tepyala Jesús la tjiji mpes. Nin mpes 'üsüs tjowelepj Dios po'ó. Dios tje'yaya yom pjaní 'ücj la tjiji niná, tjowelepj yupj.

Jesús jostsja Mateo ca cus ncoñcos jupj.

(Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32)

⁹Jesús tjemey nepé. Jupj jámatsja na, jupj tjinyuca yomen. Yom niná impuesto jaylacj t'e'encatsja jepa mpes. Wa nt'a t'emel t'e'encatsja nt'a já'asatsja jupj. Niná yom Mateo lotsja jupj. Jesús tjevele jupj lal: “Ncapj tecyoñca jipj. Najas ncapj cyoñ lovin.” Leñ way jas tjijyünsa Mateo, cus tecyoñca jupj.

¹⁰Locopyaya Jesús Mateo wo nt'a já'asatsja. Ne'aj lyájatsja t'awaná jupj discipulopan* jis lal. Ne'aj tjiquil wa, tjalá watsja niyom pülücj. Nepénowa impuesto jata'epj tapatja Mateo jinwá. Yupj pequeñtsja püna p'in. P'a witjacj ma t'üc' la tjajay Moisés* popel tjijyü'ta jinwá. ¹¹Fariseopan* tjunuc Jesús já'asatsja yupj jis lal, lyaja watsja yupj jis lal. Mpes yupj jis la tjü'üy Jesús discipulopan jis lal:

—¿Tsjan mpes lyaja nujepa impuesto jata'epj jis lal, malala lajay jis lal wa?

¹²Jesús tjapjaca yupj jis la tjü'üy. Mpes jupj tjevele yupj jis lal jupj quelel se p'á'satsja malala lajay. Tjevele:

—'Ücj jisas ma jisas la p'a si ts'ucú. Malala jisas p'in jisas niná. Napj si ts'uc jinwá lejay malala lajay jis lal, ne yupj ca cü'ü'süs quinam. ¹³Nun ma nusin 'yüsa tsjan jos Dios. Dios tjevele jupj Popel mo'ó: ‘Napj najas la p'a quelel la sojí nun. Najas jis capj mp'a'sá la p'a wa. Niná lojí más 'üsüs Dios mpes 'oyá lal.’ Lowa nun, nusin tjü'üsüs tsjan mpes nin tjevele Dios. Napj niná nin lejay Dios jos jinwá. Napj tjacuwis la veles malala lajay jis lal. Napj velé yupj jis lal Dios jos yupj 'aplijila nsem malala nyuca la tjajay mpes. Dios jos 'üsüs la mijicj quinam jupj jos jinwá. La p'a wa 'üsüs lajay Dios jos jin. Niná napj ma velé yupj jis lal —nin tjevele Jesús.

Jesús discipulopan p'a casá lajay püna tapatja jis lal.

(Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)

¹⁴Locopyaya Juan discipulopan* tjiquil Jesús nt'a. Juan bautizar* liji watsja püná. Jupj discipulopan tjowelepj Jesús lal:

—Nenéyawa ma lyajacj cupj, quelel velecj p'in Dios lal. Nin p'iyá fariseopan* ma jalá wa neneyawá, quelel javelepj p'in Dios lal. ¿Tsjan mpes ma nin lajay jipj discipulopan*, Dios lal la veles?

¹⁵Jesús tjevele jupj discipulopan* ma nin lajaytsja custjay. P'a jyawca na ca nin la mijicj. Ninana tjevelá:

—Nin jawas yom judío* woya na, jupj jomicapan jiquil wa cus la coñ jupj. Pajal 'ücj jisas jatja; ma la puyupj yupj. Nin p'iyá napj discipulopan* jis lal. Napj yupj jis lal 'os. 'Ücj javelepej napj lal. Nin mpes 'ücj jisas jatja yupj. 'Ücj yupj jalá. P'a jyawca na, p'a casá ca nsem. La p'a ca ncul, ca ma tjililiñ. Leñ ca nsem napj. Nin tepyala na, napj discipulopan ma ca nlajacj neneyawá, ca mvelecj p'in Dios lal —nin tjevele Jesús.

¹⁶Jupj tjevele wa jupj lal japon ma polel nin p'iyá jis la jay püna tapatja la tjajay jinwá.

—Nin p'iyá ma polel jul sa lul jis pülül pül pülül seyasa mpes —tjevele—. Nin lajay na, pülül seyasa la'f pyala. Mpes pülül pül way ca la ntsü'üm, ca püné way la jul nsem. ¹⁷Nin p'iyá wa, judiopan* uva 'üsú seyasa jatatj na. Uva 'üsú seyasa ma ca mo'o nt'ucj pjoloc' pül way mo'ó. Nin lajay niná, pjoloc' pül ca mpjoltem 'üsú myolca mpes. Tjopjolta na, uva 'üsú ca jus ncocom. Malala ca mpalas wa pjoloc'. Nin mpes ma lajay niná. Uva 'üsú seyasa jatatj na, pjoloc' seyasa mo'o ca nt'ucj. Nin mpes ma ca malala mpalas uva 'üsú, ma wa ca malala mpalas pjoloc' —nin tjevele Jesús.

Jesús jas tjijyünsa tepe'á. Niswa tüpü'ü la tjiji jupj. Nin wa tji'yü'sa la tjiji wa quepj malala jos.

(Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56)

¹⁸Jesús newa véletsja na yupj jis lal, yom p'a wa tjac' yupj nt'a. Yom niná jepapan pópatsja judiopan* 'a si mulú nt'a. Tjac' Jesús wolap'a'á, tüic' jin tóñcatsja. Yom niná tjevele:

—Ncucus yas way tepe'e. Was nawá nt'a. Najas po la mo'ot'en ncucus, ca jupj mpü'üm.

¹⁹Mpes Jesús tjemey jupj lal. Jesús discipulopan* tjil wa Jesús lal. ²⁰Jiltsja na, quepj pjaní Jesús cjüil tjac'. Quepj niná po la tje'yot'a Jesús jas quip, tsjan po velañ mpes. Malala jostsja, ne nin la tjiji jupj. Año dóceya newa 'os tepyálatsja, ma tji'yü'sa. ²¹Jupj jólatsja: “Jesús jas quip po le 'otj p'in, ma 'ü'süs ca napj”. ²²Jupj po la tje'yot'a na, Jesús la nujuya, jus tjinyuca quepan. Tjevele jupj lal:

—Ma nin jele t'as, Ncucus. Jipj tepyon napj polel 'i 'ü'sa lejay, nin mpes 'i tji'yü'sa jipj.

Jesús nin tjevele na, tji'yü'sa quepan.

²³Locopyaya Jesús judiopan* jis jepa wo nt'a tjemey, jupj jámatsja nt'a. Nasa pülücj 'a jis tjimyula jupj wo nt'a, jupj jucucus tepe'e mpes.

Nepénowa jis flauta* la tjupjus. Nepénowa pajal yümücj la tupuyupj. Jesús yus tjinyuca, ²⁴tjevele:

—Lowa, nun pjü way. Tsjicj tepe'e tulucj. Tjejyá p'in.

Jesús seletsja jupj ca 'yü'sa la mijis, mpes nin tjevele. Yupj ma topon. Tjuwi'iiñ p'in. ²⁵Jesús pjü pje'á sin tjejyama. Tjil na, tsjicj tüpü'ü nt'a tjemey, mos ntjüi'le jupj. Nin la tjiji na, jas tjijyünsa tepe'á. Nyucunutsja jupj quinam. ²⁶Ne'aj way tapatjá pjü jis wala tjowelepj ninana tepyalá. Mpes pjü ne'aj jus nlay Jesús la tjiji niná.

Yun tulucj jis tji'yü'sa lis tjiji Jesús.

²⁷Jesús judiopan* jis jepa wo mpe tjemey quinam. Tjemey na, niyom mat'e cjuil tjil wa. Manas yun tuluctsja yupj. Yupj la tupuyupj:

—Qjuis capj tjep'ya'sa. Jipj niná Yomen Dios jas tjejyama qjuis capj la p'acj. Jipj David* popa p'iyá, locopyaya tüpüt' —nin tjowelepj yupj.

²⁸Jesús wama tjemey na, niyom yun tulucj wama tjil wa. Yupj tjiquil Jesús nt'a. Jupj jis la tji'yüya:

—¿Ncu poné nun napj polel nu 'yü'sa lejay nuyun?

—Nin pyonecj —tjowelepj yupj.

²⁹Jesús jis yun po la tje'yot'a. Tjevele:

—Nun poné jinwá nsem.

³⁰Leñ way 'ücj januctsja yupj, jis tji'yü'sa. Locopyaya Jesús tülü way jis tjijyü'ta ma nin mvelecj 'oyn nyuca jis tji'yü'sa yupj. ³¹Mop'in ma la tjajay Jesús tjevele jinwá. Tjil na, pjü jis lal tjowelepj niná Jesús la tjiji yupj mpes. Mpes pjü ne'aj way p'in tapatja, pjü tjepjyacañ niná tepyalá.

Jesús tji'yü'sa la tjiji ma polel véletsja.

³²Noyomes püna yun tuluctsja pje'á tjil na, la p'a wa noyomes tjiquil wa Jesús nt'a. Yom ma polel vele lal tjiquilsja yupj. Lapanen pü'ütsja jupj jos mo'ó. Nin mpes ma polel véletsja. ³³Jesús pje'á jas tjejyama lapanen. Nin la tjiji na, 'ücj véletsja yomen. La p'a wa tjepjyacañ niná tepyalá. Tjepjyacañ na, yupj yólatsja Jesús pajal 'üsüs la tjiji. Tjowelepj: “Lovin ma tjinyucuctsja niná Israel mo'ó”.

³⁴Newa fariseopan* ma 'üsüs tjowelepj Jesús po'ó. Yupj javeleptsja: “Lapanenpan jis jepa se p'a'sa Jesús. Nin mpes 'ücj pje'á sin jyama lapanenpan.”

Jesús pajal jólatsja gente malala jis tepyala mpes.

³⁵Jesús jun ta'á tjuwine Galilea mo'ó. Pjaní pjaní tjemey pülücj patja nt'a, pjaní way p'in patja nt'a 'ots'ipj. Jupj tjemey nt'a sin tji'yüsa lis

tjiji lovin judiopan* 'a jis tjimyula nt'a. Pjü jis wala tjevele pajal 'üsüs tepyala Dios mpes. Tjevele quina ca jis müjü'tüs Dios. La talata malala jos, jupj tjilyü'sa la tjiji wa. Pajal sin napnapj jin jisastsja jis tjilyü'sa lis tjiji wa pjü. ³⁶Jupj gente pülücj yus tjinyuca na, pajal jólatsja yupj mpes. Oveja* yusapj jinwá yupj, jólatsja Jesús. Leñtsja pjacj jis cüjamas. Lapj nyuca yólatsja yupj lovin. Ma polel jis capj tjep'ya'sa yupj p'iyá. ³⁷Mpes Jesús tjevele jupj discipulopan* jis lal: “Pajal pülücj ma sa coñ Dios custjay. 'Ücj wa Dios jatjampan jis la pal yupj. Pülücj velañ jinwá yupj napj lal. Mop'in namozopan pjaní way p'in, ca jis lal ncul pjü. ³⁸Mpes la tjomoná nun Dios lal mozopan pülücj ca sin majamas yupj nt'a. Jupj p'iyá jyü'ta jupj mozopan. La tjomoná pülücj jilal ca mvelecj yupj napj mpes. Nin mpes ca pülücj mponecj napj lal, ca Dios jatjampan jis mpalas”, tjevele Jesús.

Jesús niyom dóceya sin tjejyama ca tsji' la mijicj jupj mpes.

(Marcos 3.13-19; 6.7-13; Lucas 6.12-16; 9.1-6)

10 ¹Jesús discipulopan* dóceya jilal tjevele jis la cuwis. Jupj lis tjiji jupj apostolpan* yupj. Tjevele ca p'a nt'a mal, ca tsji' la mijicj jupj mpes. Jupj jis tje'yaya 'ücj pje'á la nts'iyacj lapanenpan. Jis tje'yaya wa 'ücj jis mü'ü'süs la mijicj ca pjü malala jisas. Pjü sin napnapj wítjacj, pjü 'ücj ca jis mü'ü'süs la mijicj wa.

²Ninana apostolpan* jis lá: mwalá way Simón lotsja. Pedro ló watsja jupj. Jupj tsüipe Andrés apóstol watsja. Jacobo pjaní watsja. Jupj tsüipe Juan pjaní watsja. Yupj ne Zebedeo jatjampan. ³Felipe apóstol watsja, Bartolomé pjaní watsja; Tomás pjaní watsja jupj. Mateo pjaní wa. Jupj impuesto jaylacj t'e'enca watsja püna. Jacobo apóstol watsja jupj, jupj ne Alfeo jatjam. Tadeo pjaní watsja jupj. ⁴Simón p'a watsja. Simón le palánatsja jepa lal, jepa israelpan* popa tulucj, ne nin. Nin mpes “Israel Mpes Jola” lotsja wa jupj. Judas Iscariote apóstol watsja. Jupj Jesús enemigo tepyala. Jis capj tjep'ya'sa Jesús enemigopan jis la tjilil jupj.

⁵Jesús sin tjejyama niyom nenem, tsji' lajay jupj mpes. Jupj jis lal tjevele wa 'oyn nyuca la mijicj tjil na. Ninana Jesús tjevele yupj jis lal: “Po ma nlawú judiopan* tulucj nt'a —tjevele jupj—. Ma wa nlawú Samaria* mo'o patja nt'a. ⁶Cupj nepé nt'a nlawú p'in, israelpan* nt'a p'in. Yupj ma sa coñ Dios. Oveja* leñ jis tjevyala jinwá yupj.

⁷”Nun lowú na, pjü jis lal tjowelé Dios ca Jepa ma'ajam yupj nt'a quinam. ⁸Malala jisas jis mü'ü'süs lis müjíf wa. Tecya'liñ sin müjünsú,

ne yupj ca mpatjam. Jis mü'ü'süs lis müjí wa jis p'üy tjamaja. Pje'á sin majamá wa lapanenpan. Ma la moná nun lojí mpes. Nun ma jaylaj la tjüj napj la tjejay nun mpes. Así 'üsüs la müjí wa la p'a mpes. Jaylaj tulucj 'ücj ca nsem.”⁹ Jesús tjevele wa sin tjejyama jis lal: “Nun nasa lowú tsji' lojí napj mpes, ma ca nt'a nun p'a jawasa nujisas mpes. Ma t'emel t'o nun.¹⁰ Po ma ve t'o, yacjaya nu lo las. Ma ca mát'eya nusin nqui'pá nlawú. Ma ca p'a wa nt'a p'a wa caite. Ma wa ca nt'a tjacjaj. Nun lowú nt'a, ne'aj nun ca 'üsüs la müjí yupj mpes. Mpes más 'ücj yupj nu ma'ayacj nujisas.

¹¹”Nun pülücj patja nt'a ca nlawú neneyawá. Más 'in la' way patja nt'a ca nlawú neneyawá. Nun lowú nt'a, yom 'üsüs way ca la mpalá nun ne'aj. Jupj lal ca la moná ca jupj lal mpatjaqué. Ne'aj potjaqué na p'in pülücj way patja nt'a, lovin ca ne'aj mpatjaqué jupj wo nt'a.¹² Nun wama lowú na, niná yom wo mo'ó, tjowelé nujisas jupj wo nt'a patja ma yola nsem pjü mpes Dios 'üsüs la siji mpes.¹³ Yupj 'üsüs jisas nsem nun napj mpes tsji' lojí ca nacj. Nin mpes nin ca nsem nun tjowelé jin p'iyá. Nepénowa nun lowú nt'a ma ca jisas nsem nun tsji' lojí napj mpes. Ma ca 'üsüs jis mpalas nun tjowelé mpes. Nun p'in 'üsüs mpatjaqué nun tjowelé jinwá.

¹⁴Nepénowa ma ca jisas nsem nun tjuculá. Ma ca jisas nsem nun welé napj mpes. Nenéyawa nin ca nsem wa pjaní nt'a. Nenéyawa nin ca nsem pülücj patja nt'a. Mpes lowa yupj mpe. Nun lowú na nepé, nun jis tsjom sin tjowowojó, ca palá ntüncüs pjüpjüs. Nin mpes ca sin 'yüsa lis müjí Dios ma japon jinwá yupj quinam.¹⁵ Dios ca pajal jis capj ntülüs, malala lajay jis capj tyüla na. Más ca jis capj ntülüs yupj, Sodoma nt'a tapatja jis lal. Más ca jis capj ntülüs yupj, Gomorra nt'a tapatja jis lal. Nin ca la mijis Dios ne'aj patja jis lal, yupj ma quelel pjyacañtsja mpes. Niná t'üc' way”, tjevele Jesús.

¹⁶Jesús tjevele wa niná jupj sin tjejyama jis lal: “Napj p'iyá nusin jyam malala witjacj nt'a. Napj selé nun ma polel nucopj p'o'sá nun p'iyá, yupj malala lajay na nun jis lal. Nun oveja* jinwá. Yupj pü'á jinwá. Pajal ts'a 'in yupj. Mpes 'üsüs tjamamá nun p'iyá latsj jinwá, mop'in nin, ca 'üsüs la müjí lovin sipipj jinwá.¹⁷ In tjamama gente jis lal. Nepénowa ca nu ntji'liñ nun. Ca nu manucj jepapan nt'a, nucopj la tül. Mo'o ca nsüpücj nun judiopan* 'a si mulú nt'a.¹⁸ Jepapan nt'a ca nu manucj nun ncapj coñcó mpes. Ne'aj p'in se jütütj nt'a ca nu manucj. Jepa noypan nt'a ca nu manucj wa. Nin lajay na, nun ca 'ücj mvelé yupj jis lal 'onin ne 'ücj potjaqué Dios lal napj mpes. Nin

ca mvelé wa judiopan tulucj jis lal. ¹⁹T'üc' way ca nu ntji'liñ, ca nu manucj jepapan nt'a. Nin lajay na, po ma malala nyuca nujola t'as tsjan ca mvelé nun yupj jis lal. Dios Cjües ca nusin mü'üsüs la mijis tsjan ca mvelé nin tepyala na. ²⁰Nun ma ca cüwelé nun nujola jin. Nun welé na, Dios Cjües jos jin ca mvelé. Mpes nun welé na, Dios Cjües p'iyá ca mveles yupj jis lal.

²¹Ne'aj patja nun jis enemigopan ca nsem neneyawá, nun ncapij coñcö mpes. Nepénowa malala ca mvelecj jis pülücpan sin po'ó, mpes jepapan ca jis mü'ü'nacj yupj jis pülücpan. Nepénowa ca malala mvelecj wa sejatjampan sin po'ó. Ca jisas wa nsem jis la 'ünan yupj. Nepénowa ca ts'i mi'inacj jis papay lal, sejamay lal wa. Ca malala mvelecj yupj sin po'ó jepapan jis lal. Mpes ca jis mü'ü'nacj jis papay, sejamay wa. Nin ca la mijicj ncapij jacoñ jis lal. ²²Pjü ma ca jisas nsem nun, nun napj nats'a'á mpes. Po ma nin nujola t'as. Nun poné napj mpes lovin, nun ca 'ücj mpatjaqué Dios lal. ²³Malala la nusejay na jun pjaní nt'a, nun ca ts'üequenequé p'a nt'a. Nun ma ca jun ta'á tjalawú custjay israelpan* patja nt'a, napj niswa tjacuwis na. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Niná t'üc' way.

²⁴Malala la ntajay wa napj, ca nin wa la mijicj nun jis lal. Nun nusin tji'yüsa napj lal. Jupj jas tji'yüsa püné tulucj sin 'yüsa la siji lal. Nun tsji' lojí napj mpes. Mozopan noypan tulucj yupj jis jepa lal. ²⁵Mpes 'ücj nin la pal sin 'yüsa la siji lal, 'ücj wa nin p'iyá jis la pal sin 'yüsa jis lal. 'Ücj malala pyala jis jepa, 'ücj wa malala se palá jupj jomozopan. Malala tjowelepj napj nin po'ó. Tjowelepj napj p'iyá Beelzebú, jupj ne lapanenpan jis jepa. Nun napj mpülücpan. Mpes ca jus nlayé yupj más malala ca mvelecj nun po'ó napj lal tjowelepj lal.

²⁶Nin mpes nin velé: po ma locj tjejá malala lajay jis lal. Tsjan cus tüpwijitj, tjapjalén, cus ncjoltseca. Püna tjapjalén la p'a ca jus nucucj. ²⁷Napj velé nun jis lal la p'a wa ma pjyacañ nt'a. Ninana tjowelé pjü pjyacañ nt'a. Napj velé nun jis lal nusapj p'in. Ninana tjowelé pjü jis lal. ²⁸Ca nacj nepena ca quelel nu mü'ü'nacj nun, napj mpes welé mpes. Po ma locj tjejá yupj jis lal. Lovin ma polel nu mü'ü'nacj nun jis qjues. Pjaní lal p'in locj tjejá. Locj tjejá Dios lal. Jupj 'ücj jis capj tyüla malala lajay 'awa püné nt'a. Ne'aj pjü malala se palá jis p'üy, jis qjues malala se palá wa.

²⁹Po ma locj tjejá p'a mpes. Dios nusé jamá. Dios se jamá tsipyaya tsjictjacj. Tsipyaya ma ca palá nyacas, mpa'is, Dios ma jos na p'in. Tsipyaya pajal tsjictjacj. Tsipyaya mat'e, centavo pjaní jaylacj. Dios

Nupopay. Más quelel la nusiji nun tsipyaya jis lal. ³⁰Dios selé nol jatja nuts'üil. Pajal 'üsüs nusé jamá nun. ³¹Mpes po ma locj tjejá. Nun más 'üsüs tsipyaya pülücj jis lal.

³²"Nun welé la p'a jis lal nun ncapj coñcó, napj ca nin p'iyá mvelé wa Mpapay lal tsjun po'ó. Ca mvelé wa napj nucopj cyoñ. ³³Nun welé la p'a jis lal nun ma ncapj coñcó, napj ca nin p'iyá mvelé wa Mpapay lal tsjun po'ó. Ca mvelé wa napj ma nucopj cyoñ. Po ma locj tjejá la p'a jis lal.

³⁴"¿Ncu nujola napj lejay pjü way nin p'iyá yola nosis nt'a? Nin tulucj. Ma ca nin p'iyá yola napj mpes. Ca la mpa'nacj napj mpes. Nin ca mpalas napj tjacuwis mpes. ³⁵'Niyom nepenowá ca ts'i mi'inacj jis papay lal, jis papay napj lal pyona mpes. Nequem nepenowá ca ts'i mi'inacj sejamay lal, sejamay napj lal pyona mpes. Nequem nepenowá ca ts'i mi'inacj jis pisam jis lal, jis pisam napj lal pyona mpes.' Nin ca mpalas napj tjacuwis mpes. ³⁶'Jis wa nt'a patja jis enemigopan ca nsem.' Nin ca nsem napj lal japon jis lal.

³⁷"Najas yupj más quelel la najay pjü jis lal. Pajal quelel lajay jis papay, sejamay, ne napj 'ots'ots' way p'in quelel la najay, ma polel ncapj jacoñ. Pajal quelel lajay sejatjampan, jis jucucuspan, napj 'ots'ots' way p'in quelel la najay, ma polel ncapj jacoñ. ³⁸Ma jisas malala se palá, ma wa polel ncapj jacoñ yupj. Najas yupj nin p'iyá lajay napj lejay jinwá. 'Ücj napj lal malala ne palá. 'Ücj napj lal ni pü'í cruz* po'ó. Yupj ma quelel lajay napj lejay jinwá, ma polel ncapj jacoñ. ³⁹Pajal nin yólatsja 'onin ne 'ücj mpatjam nosis nt'a, ma ca mpatjam Dios lal. Yupj pjü jatja tjil Dios mpes, 'ücj mpatjam Dios lal", nin tjevele Jesús.

⁴⁰Niná Jesús tjevele wa sin tjejyama jis lal: "Nun ca nlawú quinam, ca mvelé napj mpes. Nun lowú nt'a, nepénowa 'ücj jisas nsem nun tjuculá mpes. 'Ücj jisas na nun tjuculá, t'üc' way 'ücj jisas wa napj mpes, napj p'iyá tjacuwis jinwá. 'Ücj jisas na napj mpes, t'üc' way 'ücj jisas wa nin tjejyama mpes, jupj p'iyá tjac' jinwá. ⁴¹'Üsüs lajay na nun jis lal, Dios ca 'üsüs la mijis yupj mpes, nin lajay mpes. Nepénowa 'ücj jisas profetapan* jiquil. Quelel pjyacañ profetapan javelepj Dios mpes. Nin mpes Dios ca 'üsüs la mijis yupj mpes, profetapan mpes liji jin p'iyá. Nepénowa 'ücj jisas yom 'üsüs jac'. 'Ücj jisas jupj 'üsüs liji Dios jos jinwá. Nin mpes Dios ca 'üsüs la mijis yupj mpes, yom 'üsüs mpes liji jin p'iyá. ⁴²Nepénowa 'üsüs lajay napj lal pyona lal, jupj napj discípulo* mpes. Tsjicj jupj ca nacj, discípulo niná. 'Üsú tsjojose p'in ja'ayapj lo müs ca nacj. Nin lajay p'in, Dios ca 'üsüs la mijis yupj jis lal nin la tjajay mpes. T'üc' way niná", nin tjevele Jesús.

11 ¹Jesús t'ü'ic' tjevele quinam discipulopan* dóceya jis lal. Jupj sin 'yüsa la s'jitsja 'oyn nyuca la mijicj. Jupj t'ü'ic' tjevele na, tjil yupj. Jupj wine watsja jun ta'á Galilea mo'ó, pülü'icj 'a mulú patja nt'a. Jis walap'a'a tjevele Dios mpes, sin 'yüsa lis tjiji jupj.

Jesús sin tji'yüsa lis tjiji jupj ninana Dios tjevele ca jas majamas.

(Lucas 7.18-35)

²Juan tjá'asa cawilta mo'ó quinam. Jupj ne bautizar* lis tjiji püná. Juan jas tji'yü'satsja Jesucristo pajal 'üsüs way l'jitsja. Mpes Juan sin tjejyama jupj discipulopan* mát'eya Jesús nt'a, tjil la veles jupj lal.

³Niná la tji'ü'y yupj:

—¿Ncu jipj ninana Dios tjevele ca jas majamas cupj nt'a? ¿Ncu p'a wa la nucum?

⁴(Yupj nasa tjunuc Jesús pajal 'üsüs la tjiji. Nasa tjejp'yacañ Jesús tjevelá.) Nin mpes Jesús tjevele yupj jis lal:

—Lowa, tjowelé Juan lal nun tjapja'aque napj nt'a, tjowelé nun tjunucú wa. ⁵Yun tulucj 'ü'cjanuc quinam. Ma polel jiltsja 'ü'c lyawuñ quinam. Jis p'ü'y tjamaja jis tji'yü'sa wa quinam. Jis pjat la topj 'ü'c p'yacañ quinam. Tecya'liñ nepenowá sin tji'jünsüpj wa 'ü'c jis la püt'üs quinam. Napj velé t'emel cjuwá jis lal Dios 'üsüs la tjiji yupj mpes. Pjü nin lejay napj, Dios tjevele jin. ⁶Tjowelé wa Juan lal: jupj newa pyona napj mpes, 'ü'c jos nsem jupj pajal —nin tjevele Jesús Juan sin tjejyama jis lal.

⁷Tjil niyom nenem. Tjil na, Jesús tjevele Juan po'ó ne'aj tjatja jis lal. Tjevele pjacj ne jupj. Jesús jis la tji'yüya: “¿Tsjan mpes tjalawú nun Juan nt'a, jis wa cjuwá nt'a tüpü'ü na? ¿Tsjan mpes quelel su nucutsja jupj? ¿Ncu visyú si lapjüna jinwatsja jupj? ¿Ncu nenéyawa p'a casá jólatsja? Nin tulucj. ⁸¿Tsjan mpes tjalawú jupj nt'a? ¿Tsjan quelel su nucutsja? ¿Ncu 'üsüs sa capyatsja? Nin tulucj. Jepa noypan sin quip 'üsüs way yustapj. Jis wa 'üsüs yustapj nt'a patja yupj. Juan nin tuluctsja. ⁹¿Tsjan mpes tjalawú Juan nt'a? ¿Tsjan quelel nucutsja? ¿Ncu profeta* quelel nucutsja? Nin. T'ü'ic' way profeta jupj. Más püné jupj p'a profetapan jis lal. ¹⁰Dios Popel tjevele Juan po'ó pajal püna. Dios tjevele Juan jupj jomozo. Tjevele ca jas majamas jupj, ne ca 'ü'c la mijis napj ca ncuwis mpes. Tjevele Juan ca mveles napj mpes, mpes la p'a ca nus nucucj napj tjacuwis na. Nin tjevele Dios Juan mpes. ¹¹Juan más püné püna tapatja jis lal, quina patja jis lal wa. Nin p'in, Dios si jütüta sin popé más noypan yupj jupj lal. Nin p'iyá tsjictjacj Dios si jütüta sin popé: más noypan yupj jupj lal.

12”Juan el Bautista tjac', tjevele Dios mpes. Pajal pülücj way quelel pjyacañtsja jupj tjevelá. Po jisastsja Dios yupj jis Jepa nsem. Pajal la tjomon yupj ca 'ücj mpatjam jupj jyü'ta nt'a. Newa nin quinam. Nepénowa po jisas Dios yupj jis Jepa ca nsem, mpes nin ca nsem yupj jis lal. 13Pjü profetapan* tjowelepj Dios ca jis müjü'tüs pjü nosis casá patjá. Niná tapac Dios Popel mo'ó. Niná p'iyá tepyaca Moisés*. Jupj tepyaca Dios tjjyü'ta püná. Juan locopyaya wa tjac'. 14Profetapan tjowelepj wa jupj ncuwim. Elías* ca ncuwim niswá, tjowelepj yupj. Elías profétatsja püna tüpü'á. Juan el Bautista niná profeta Elías jinwá. Nin p'iyá liji jupj, Elías la tjiji jinwá. Nun ma quelel poné niná ca nacj. 15Najas pjü tjapja'aque, pjü nusin mü'üsüs napj tjevelé”, nin tjevele Jesús.

16Jupj tjevele wa: “¿'Oyn nyuca lajay quina patjá? Tsjictjacj jinwá yupj, pülücj 'a si mulú nt'a. Tsjictjacj nenem ts'a 'in la p'a tsjictjacj jis lal, la p'a ma quelel pjelañ yupj jis lal. Mpes yümücj javelepj la p'a jis lal: 17‘Nun ma quelel pjwelequé fiesta lijicj jinwá. Ma wa quelel pjwelequé tyoquécj jinwá. Cupj flauta* la tjipjyusacj. ¿Tsjan mpes ma tjüpjwelequé, fiesta nt'a lajay jinwá? Locopyaya pajal tülü way tjenejets'equécj. Pajal 'aplijila jinwá la tjijicj. ¿Tsjan mpes ma la tupuyú, nun sejamica tepe'e jinwá?’ Nin javelepj tsjictjacj pjelañ na. 18Nin p'iyá javelepj quina patjá Juan lal, napj lal 'ots'ipj. Yupj ma jisastsja Juan el Bautista la tjijá. Jupj la pülücj ve ma tjelyaja. Lovin ma tjümü'ü uva 'üsú. Mpes yupj tjowelepj lapanen pü'ütsja jupj jos mo'ó. 19Locopyaya napj tjacuwis. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Napj ma lejay Juan liji jin. Ve lya napj. Uva 'üsú mü'üs napj. Newa nin, malala wa javelepj napj nin po'ó. Yupj javelepj pajal lya lovin. Javelepj 'üsú pajal mü'üs, ne maná. Javelepj impuesto jata'epj sejamica napj. Malala nyuca lajay sejamica napj, javelepj. Malala javelepj ncupj manas mpes. Yupj ma salejepj tsjan jisas yupj. Cupj cjay manas 'üsüs lijicj. 'Üsüs tepyala Juan la tjiji mpes. 'Üsüs wa tepyala napj la tjejay mpes. Nin mpes nun ca jus cülayé cupj qjuiyólatsja 'üsüs. Nin lovin 'üsüs lajay jis lal”, tjevele Jesús.

Jesucristo jos pjü lajay Dios jos jin.

(Lucas 10.13-15)

20 Jesús nin tjevele na, tjevele wa malala la tjajay israelpan* pülücj. Yupj patja nt'a pajal 'üsüs la tjiji jupj, yom p'in ma polel liji jinwá. Nin la tjiji sin la 'üsüs jis la jay Dios jas tjejyama jupj. Más pülücj 'üsüs la tjiji yupj nt'a la p'a nt'a jis lal. Newa 'aplijila tuluctsja yupj

malala la tjayay mpes. Ma quelel 'üsüs lajaytsja Dios jos jin. Ninana Jesús véletsja yupj jis lal: ²¹“Malala ca nu mpalas nun, Corazín mo'o potjaqué. Malala wa ca nu mpalas nun, Betsaida mo'o potjaqué. Pajal nola nun mpes. Napj pajal 'üsüs la tzejay nun nt'a, yom p'in ma polel liji jinwá. Nun nujola Tiro mo'o patja pajal malala yupj. Sidón mo'o patja pajal malala yupj, nujola nun. Nun p'in malala. Napj pajal 'üsüs la cüjaytsja yupj nt'a, nun nt'a la tzejay jinwá, yupj nasa ca 'aplijila cüpalastsja malala la tjayay mpes. Nasa ca sin 'üciipaptsja pülül si tsutsca, nasa 'üpjú sin 'ücjololtsja wa 'aplijila mpes. Yupj nasa quelel la cüjaytsja Dios. ²²Dios pajal ca nucopj ntülüs p'a jawas, malala lajay jis capj tyüla na. Nin liji na, más malala ca nu mpalas Tiro mo'o patja jis lal. Más malala ca nu mpalas Sidón mo'o patja jis lal. T'üc' niná.

²³”Nin p'iyá velé wa Capernaum nt'a patja jis lal. Nun ma ca nlawú Dios pül'ü nt'a. Tecya'liñ patja nt'a ca nlawú. Nun tjunucú 'üsüs la tzejay napj nun nt'a, yom p'in ma polel liji jinwá. Newa 'aplijila tulucj nun, malala la tjüjí mpes. Nun nujola Sodoma mo'o tapatjá pajal malala yupj. Nun p'in pajal malala. Napj püné la cüjaytsja yupj nt'a, nun nt'a la tzejay jinwá, nasa 'üsüs cüpalastsja yupj Dios lal. Ca Dios ma jis capj cütülüstsja yupj. Newa cüpatjam yupj. ²⁴Dios pajal ca nucopj ntülüs p'a jawas, malala lajay jis capj tyüla na. Nin liji na, más malala ca nsem nun jis lal Sodoma mo'o tapatja jis lal. T'üc' niná”, nin tjevele Jesús pülücj patja sin popé nepénowa mpes.

²⁵Niná tjevele na, tjevele wa Dios lal: “Mpapay, Jepa pajal püné jipj tsjun po'ó, nosis casá nin wa. Nepénowa pajal pülücj salejepj jin yola. Pajal sin tji'yüsa jin yola. Jipj ma jis tje'yan yupj sin tji'yüsa niná jipj lejay. La p'a wa tsjictjacj jinwá yupj. Yusapj ma sin 'yüsa. Niná sin 'yüsa tulucj. Jipj sin 'yüsa lis tzejay la p'in, mpes nin salejepj niná jipj lejay. Jipj pajal 'üsüs. ²⁶Jipj jyastsja mpes nin tepyala quinam. 'Ücstja jipj lal”, nin tjevele Jesús jupj Popay Dios lal.

²⁷Tjevele wa: “Mpapay pjü way ntje'aya. Pjü ma salejepj pjacj napj. Ma salejepj napj ne Dios Jatjam. Mpapay p'in selé. Ma wa salejepj pjacj napj Mpapay. Napj p'in selé. Napj quelel sin 'yüsa lejay wa nepenowá. Yupj p'in salejepj pjacj ne napj Mpapay. ²⁸Nun nepenowá quelel lojí Dios jyü'ta jinwá, newa ma polel nin lojí. Nun pajal nin nujola malala la tjüjí mpes. Najas mponé napj mpes nun. Ncapj ncoñcó. Napj ca nucopj mp'acj. Napj ca la mejay nun 'üstüs ca nsem Dios lal. Ma ca nin nujola nun malala la tjüjí mpes. ²⁹Ncapj ncoñcó. Cupj 'a mulú yugo qjuesé pül'ü jinwá ca nsem. Nusin mü'üsüs napj nusin 'yüsa lejay. Napj 'üsüs way lejay pjü jis lal. Napj tsjicj way jin p'in. Nun ncapj coñcó,

'ücj nujisas mpatjaqué. Nun ma ca nujola nsem püna la tjiüj mpes. ³⁰Napj lal tsji' lojí na, 'a mulú yugo qjuesé pü'ü jinwá. Tsji' lijicj 'a mulú. Costa tulucj tsji' lojí napj mpes. Costa tulucj nun lojí napj jyütütj jinwá”, nin tjevele Jesús.

Jesús polel jyü'ta wa sábadó jawas po'ó.

(Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5)

12 ¹Locopyaya Jesús trigo* sine lejeñ culupwen nijp tjemey, jupj discipulopan* jis lal. Sábado* jawas waytsja, nin jawas judiopan* ma tsji' lajay. Jupj discipulopan vecj tecya'lliñtsja, mpes trigo nepenowá sey jat'anqueptsja. Tjalá yupj. ('Ücstja niná nin la tjajay yupj ne'aj. Jümücj nt'a jiltsja na, 'ücstja jis la las la p'a 'isin nt'a.) ²Fariseopan* tjunuc watsja Jesús discipulopan trigo nepenowá jat'anqueptsja. Tjunuc na, malala yólatsja yupj, nin la tjajay mpes. Tjowelepj Jesús lal:

—Jipj discipulopan* malala lajay. Dios Popel vele cupj ma polel tsji' lijicj sábadó* na. Yupj ma polel trigo* jat'anquepj sábadó na —tjowelepj yupj.

³Jesús jis wala tjevele:

—Dios Popel vele David* la tjiáj pajal püna. ¿Ncu lovin ma mo'o tjowelé niná? (David israelpan* jis jépatstja. 'Üsüstsja jupj Dios lal.) Ts'ac' pjaní jupj vecj pé'etsja. Noyomes jupj cus tocoñ wa, vecj tecya'lliñ wa yupj. ⁴Mpes jupj wama tjemey Dios wo nt'a. Ne'aj pan nt'ya. Niná pan israelpan tja'ayapj Dios mpes. David tjelyaja pansas. Noyomes jupj cus tocoñ tjalá wa yupj. Dios Popel tjevele sacerdotepan* p'in 'ücj jalá pan niná. P'a wa ma polel jalá niná pansas. David sacerdote tuluctsja, mop'in nin Dios ma ts'i tji'lina jupj tjelyaja mpes. ⁵Moisés* popel vele wa sacerdotepan 'ücj tsji' lajay Dios wo nt'a sábadó* na. Malala tulucj tsji' lajay yupj sábadó na, nin jawas judiopan* ma polel tsji' lajay. ¿Ncu lovin ma mo'o tjowelé nun niná? Napj discipulopan* ma malala la tjajay. ⁶Napj más 'üsius Dios wo lal. Niná t'üc' way. ⁷Nun ma nusin 'yüsa tsjan jos Dios. Dios Popel vele: 'Napj najas la p'a quelel la sojí nun. Najas jis capj mp'a'sá. Niná lojí más 'ücj nun no 'oyá lal.' Nun ma nusin tji'yüsa niná Dios tjevelá. Nusin cü'üstistsja, ma ca cüweletsja napj discipulopan malala la tjajay. Yupj ma malala la tjajay. ⁸La p'a wa velé wa. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Napj 'ücj wa jyütütj tsjan 'ücj jis la jay sábadó na, ts'ac' ma tsji' lijicj na —nin tjevele Jesús.

Jesús tji'yü'sa la tjiáj sábadó na.

(Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11)

⁹Trigo* sine lejeñ mpe tjemey Jesús. Wama tjemey, judiopan* 'a si mulú nt'a. ¹⁰Yom ne'aj tjá'asa wa mo'ó, mos c'atsja jupj. Ma polel le páctatsja jupj. Niyom p'a wa ne'aj jatja watsja.

Yupj po jisastsja Jesús ca malala mveles, mpes ca 'ücj jat' mvelecj Jesús malala. Nin mpes la tjü'üy:

—¿Ncu 'ücj wa Dios lal 'uts'ucucj ma'ayacj sábado* na?

11 Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun popa pjaní oveja* tya'a, ca cus mp'a'sas wa oveja niná sábado* na. Oveja jomwen jul campwila yaca na sábado na ¿ncu ma ca ntji'lim, ca pje'á la nts'iyas jupj sábado na? Nin ca la mijis. 12Yom más 'üsüs oveja lal. Nin mpes nin velé, 'ücj wa Dios lal 'üsüs lijicj sábado na.

13 Jesús nin tjevele na, tjevele wa yom mos c'atsja lal:

—Myas la tepyacta.

Nin mpes yom mos la tepyacta quinam. Nasa tji'yü'sa. 'Ücj quinam, mos ma'ajapj jinwá. 14Fariseopan* ma polel malala jis la velestsja Jesús la tjiáj. Tjil yupj. Yuwá tjowelepj 'oyn nyuca la 'ünan Jesús.

Jesucristo 'üsüs liji pajal, Dios tjevele jinwá.

15 Jesús seletsja yupj quelel ja'ünantsja jupj, mpes jupj tjemey nepé. Pülücj way cus tocoñ jupj tjemey nt'a. Nepénowa malala jisastsja yupj, ne jupj jis tji'yü'sa lis tjiji pjü way. 16Newa jis tjijyü'ta ma jis la veles jupj ne Dios Jatjam. 17Pajal püna Dios Popel tjevele ca nin la mijis jupj. Mpes nin la tjiji t'üc' la mijis Dios Popel tjevelá. Niná Dios Popel Isaías tepyacá. Profétatsja* jupj, Isaías. Jupj tepyaca Dios tjevelá. Ninana Dios tjevele Jesucristo mpes:

18 “Niná napj namozo. Napj la t'ya jupj.

Quelel lejay jupj. Pajal 'ücj najas jupj lal.

Napj Neqjues ca ma'ayá jupj,

la püt'üs jupj jos mo'ó.

Mpes jupj ca mveles napj mpes

judiopan* tulucj jis lal. Ca nin mveles

napj quelel perdonar lejay malala lajay.

19 'Üsüs way jupj pajal. Jupj ma le velele.

Ma yümücj vele. Ma nepé vele pjac jupj velá jümücj po'ó.

20 Jupj ma jis capj velele la puyupj na.

Jupj ma ca pje'á la nts'iyas

'ots'ots' way p'in japon. Jis capj p'ya'sa jupj.

Jupj ca t'üc' la mijis napj tjijyütütj.

Nin mpes ca jis capj mp'a'sas malala lajay.

Pjü ca la mijis jupj, mpes yupj 'üsüs way ca nsem napj lal.

21 Jupj mpes judiopan tulucj ca jus nlayecj 'üsüs

jis mpalas napj mpes.”
Nin tjevele Dios Jesús mpes.

Dios mpes p'in 'üsüs liji Jesús.

(*Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23; 12.10*)

22P'a wa yom tucuman Jesús nt'a. Lapanen pú'ütsja jupj jos mo'ó. Lapanen malala la tjiji mpes jun tuluctsja yomen. Mpes wa ma polel véletsja jupj. Jesús tji'yü'sa la tjiji jupj, mpes 'ücj tjinyuca tepyala, 'ücj wa vele tepyala jupj. 23Pjü way yola jis tepyala Jesús pajal 'üsüs la tjiji. Tjowelepj: “¿Ncu Jesús niná Yomen Dios tjevele ca jas majamas cupj nt'a? Dios tjevele David* püna tüpü'u popa pjaní ncuwim, qjuis capj la p'acj.”

24Fariseopan* jus nlay watsja Jesús pje'á jas tjejyama lapanen. Newa ma quelel japontsja Jesús 'üsüs. Yupj tjowelepj: “Beelzebú se p'á'satsja Jesús. Nin mpes 'ücj pje'á jas tjejyama lapanen. Beelzebú jepa püné lapanenpan jis lal.”

25Jesús seletsja yupj nin yólatsja. Mpes jupj sin tji'yüsa lis tjiji Dios mpes p'in 'üsüs la tjiji jupj. Jupj tjevele: “Yuwá nyucunuñ jepa pjaní jyü'ta nt'a, ne'aj ca malala jis mpalas. Nin p'iyá wa pjaní nt'a patja jis lal. Yuwá nyucunuñ, jis enemigopan 'ücj ca malala lis mijicj yupj. Nin p'iyá ne'aj patja pülücj patja nt'a yuwá nyucunuñ, malala nin yupj jis lal. 26Nin p'iyá Satanás* lal. Satanás ma polel pje'á se jamá jupj p'iyá. Jupj nin wa la qjuijis, jupj nucunú ca nsem jupj mpes p'iyá. Ninana la qjuijis, jupj enemigopan 'ücj ca malala la qjuijicj jupj. Nin mpes ca jus cülayé Satanás ma polel ncapj p'ya'sa. 27Mop'in nin welé nun. Nun welé wa Beelzebú ncapj p'ya'sa. Nun welé nin mpes 'ücj pje'á li ts'i lapanenpan. Nin tulucj. Nun popa nepenowá pje'á sin tjajam wa lapanenpan. ¿Pjacj jis capj p'ya'sa yupj? Yupj p'iyá ca mvelecj wa nun malala welé pajal. 28Dios Cjües ncapj p'ya'sa. Nin mpes napj 'ücj jyütütj pje'á jil lapanenpan. Jupj ncapj p'ya'sa, nun 'ücj ca nusin la 'üsüs Dios quelel Jepa já'asa quinam nun nt'a.

29”Napj tsyupapj jupj, diablú*. Nin mpes 'ücj lo 'ü'süs lejay jupj malala la tjijá. Diablú yom jas tjiyocj jinwá. P'a wa ma polel wama la winin la pecj yom jas tjiyocj wo nt'a. Mwalá way ca ntsu'pá yom jas tjiyocj. Locopyaya, nin la tjiji na, 'ücj lo tjilil yom jas tjiyocj juts'a'á.

30”Nun ca nujola cüpalas diablú* ncapj p'ya'sa tulucj. Jupj ma jos napj lejay, mpes napj ne'enemigo jupj. Jupj ma gente cyuna Dios nt'a, napj lejay jinwá. Jupj liji yupj ma jis la winin Dios nt'a.

31”Nin mpes nin velé Dios ma ca perdonar la numijis nun, nin tjowelé mpes. Pjü way malala lajay, pjü way 'ücj perdonar liji Dios.

Pjü malala javelepj Dios po'ó, jupj 'ücj perdonar liji wa. Pjaní p'in ma perdonar liji. Malala javelepj Dios Cjües po'ó, Dios ma ca perdonar lis mijis. ³²Javelepj napj malala, Dios 'ücj perdonar liji yupj. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Malala javelepj Dios Cjües po'ó, Dios ma ca perdonar lis mijis quinam, cupj pyatjaquecj na p'in. Ma wa ca perdonar lis mijis p'a jawasa, nosis seyasa liji na.

³³”Nujola tapalas wolas vyala na, nin p'iyá vyala jupj lovin. Jupj wolas 'ücj lo las, lovin 'ücj lo las jupj. Jupj wolas ma polel lo las, lovin ma polel lo las jupj. Jupj wolas nucú na, nun solejé ncu 'ücj lo las jupj wolas. Nin p'iyá napj lal. Napj 'üsüs lejaj, mpes ca jus nlayé napj 'üsüs way. ³⁴Nun latsj sin popa jinwá. Malala nun. Nin mpes ma polel welé tsjan 'üsüs way. Nun nujola, niná p'in welé. Nin p'iyá pjü way jis lal. ³⁵Yom 'üsüs, 'üsüs wa jola jupj. Nin mpes vele wa 'üsüs way. Yom malala, malala jola jupj. Nin mpes jupj vele wa malala. ³⁶Nenéyawa ma jajamapj javelepj. Ma nin yola ncu t'üic' way javelepj. P'a jyawca na Dios ca mveles ncu t'üic' way malala la tjajaj. Nin jawas jupj ca jis la mü'üyas tsjan mpes nin tjowelepj yupj niná. Ninana t'üic' way. Nin ca nsem nun jilal. ³⁷Nun 'üsüs way welé nosis casá, Dios ca mveles nun 'üsüs way. Nun malala welé nosis casá, Dios ca mveles nun malala”, nin tjevele Jesús.

Malala ma la pon Dios jas tjejamá Jesús.

(Marcos 8.12; Lucas 11.29-32)

³⁸Locopyaya niyom nepenowá tjowelepj Jesús lal, yupj fariseopan* nepenowá, niyom Moisés* popel sin 'yüsa lajaytsja nepenowá. Ninana tjowelepj:

—Quelel nyucucj jipj pajal 'üsüs lejaj, gente ma polel lajay jinwá. Qjuisin mü'üsüs la mijin jipj Dios mpes velen.

³⁹Jesús yupj jis lal tjevele:

—Nun quina potjaqué malala pajal. Nun welé Dios jatjampan nun, mop'in nun ma quelel lojí jupj. Ma quelel lojí jupj jos jin. Nun lo moná napj 'üsüs lejaj, gente p'in ma polel lajay jinwá. Nin mpes ca nusin mü'üsüs ncu Dios nin tjejamá napj, nin welé nun. Ma ca la mejaj napj. Pjaní way p'in ca la mijis Dios, nun nucú mpes. Püna Jonás lal la tjiji jinwá, nin wa ca la mijis napj lal. Jonás profeta* waytsja jupj püná. ⁴⁰Cjul püné jas tjevé Jonás. Jyawca cont'e, püste cont'e wa cjul col mo'o tjá'asa jupj. Nin wa ca nsem napj lal. Jyawca cont'e, püste cont'e wa napj ca mo'os tecya'liñ patja nt'a. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá.

⁴¹P'a wa ca mvelecj wa nun malala. Nínive mo'o tapatja topon Jonás tjevelá. 'Aplijila jis tepyala malala la tjajay mpes. Yupj nasa quelel 'üsüs lajaytsja jupj tjevele mpes. Nin tulucj nun jis lal. Nun lal 'os quinam. Más püné napj Jonás lal. Newa nun ma poné napj velé. P'a jawas Dios ca mveles ncu t'üc' malala la tjajay pjü. Nin jawas tjejyawca na, Nínive mo'o tapatja ca nlüjüñ nun jis lal Dios wolap'a'á, ca mvelecj nun malala. Nun ma poné, ne nin. ⁴²P'a wa ca mveles wa nun malala. Pajal püna quepj jepa já'asatsja campá nt'a, Sur mo'ó. Jupj p'iyá ca nin mveles. Pajal campá mpe tjac' jupj lo pjac Salomón* tjevelá. Salomón jepa p'a watsja Israel mpe pajal püna. Salomón pajal selé waytsja Dios tjevelá. Nin mpes quepj quelel pjócatsja jupj tjevelá. Nin tulucj nun jis lal. Nun lal 'os quinam. Más püné napj Salomón lal. Newa nun ma quelel pjo'oqué napj velé. P'a jawas Dios ca mveles ncu t'üc' malala la tjajay pjü. Nin jawas tjejyawca na, quepj niná ca ntojom nun jis lal Dios wolap'a'á. Ca mveles nun malala. Nun ma quelel pjo'oqué, ne nin —nin tjevele Jesús.

⁴³P'a wa tjevele Jesús yupj jis lal. Tjevele Dios leñ yupj jisas mo'ó, ca malala jis mpalas. Tjevele:

—Lapanen yom jos mpe jama na, 'üsü pja nt'a jama, wine. Le palá ca'aj 'ücj la püt'üs. Lovin ma si nucú. ⁴⁴Mpes jupj vele: 'Püna tüpü'üs nt'a ca mis niswá. Yom nt'a ca mis.' Yom nt'a tjac' na, leñ ne'aj yom jos mo'ó. Dios ma pü'ü jupj jos mo'ó. Wosis 'üsüs la tjajapjun jinwá yomen jupj lal. Wosis pajal 'ücj la tjajay jinwá jupj lapanen lal. ⁴⁵Mpes jama lapanen. Lapanenpan p'a wa jilal jac'. Siéteya jilal jac' p'a wa. Más malala yupj mwalá way lal. Pjü yupj yom jos mo'o jil jis la püt'üs. Mpes locopyaya más malala tepyala yomen püna lal. Püna lapanen pjaní way p'in tüpü'ü jupj jos mo'ó. Nin p'iyá ca nsem judiopan* quina patja jilal —tjevele Jesús—. Malala yupj.

Jesús pajal quelel liji jupj discipulopan.

(Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21)

⁴⁶Jesús newa véletsja yupj jis lal. Pülücj ne'aj tjatja tjepjyacañ. Newa véletsja na, jupj jamay tjac' wa. Tjiquil wa Jesús jatjaypan. Pje'á lejeñtsja. Quelel javeleptsja jupj lal. ⁴⁷Pjaní way ne'aj tjatja popé tjevele Jesús lal:

—Jemay pje'á toñca. Ne'aj lejeñ wa jipj jetjaypan. Quelel javelepj jipj lal.

⁴⁸Jesús tjevele jupj lal:

—¿Tsjan nujola nun? ¿Pjacj ne napj namay? ¿Pjacj ne napj mpülüçpan?

⁴⁹Jesús mos ne'aj teczyacaná jupj discipulopan* nt'a. Tjevele:

—Niná napj namay jin p'iyá napj lal. Niná napj mpülüçpan jin p'iyá.
⁵⁰Dios napj Mpapay tsjun po'ó. Dios jos jin lajay, napj natjaypan jinwá yupj, napj nta'apan jinwá yupj, namay jinwá yupj napj lal —nin tjevele Jesús.

Pülüçj pjyacañ Dios velá. Nepénowa nin lajay, nepénowa ma lajay jupj vele jin.

(Marcos 4.1-20; Lucas 8.4-15)

13 ¹Nin jawas p'iyá Jesús tjemey wo nepé. 'Üsú la nt'a tjemey jupj. Pajal la pünetsja 'üsüs. Campwíłatsja. 'Etjele jupj 'üsú la nt'a. ²Pajal pülüçj 'a jis tjimyula jupj nt'a. Jupj quelel sin 'yüsa la sjítsja. Mpes barco* wama tjemey, 'etjele jupj, más 'üçj la veles yupj jis walap'a'á. Pajal pülüçj 'üsú la nt'a tjelejeñ jis la pjac. ³Pülüçj sin tji'yüsa lis tjiji jupj. Lovin parábola* tjevele jupj, sin la 'üsüs jis la jay. Ninana Jesús tjevelá: “Yom setel sine wínetsja. Na'aj li ts'iyá sínetsja jupj. ⁴Mpes sine na, setel nepenowá palá tinca jümüçj casá. Tsipyaya tjiquil, tjalá setel niná. ⁵Setel nepenowá pe casá palá tinca. 'Ots'ots' way 'amá 'alatsja ne'aj. Leñ way tecojo, 'amá tsjicj way p'in já'asatsja mpes. ⁶Nin mpes malala tepyala jupj. Tjejyawca na ts'iquenañ. Ts'iquenañtsja jis ts'il 'amá casá way toñca mpes. ⁷Setel nepenowá jam nt'a palá tinca. Jam jis t'yüna watsja. Pajal qjuisiyama tepyala, mpes jupj sínetsja ma si t'üinú. ⁸Setel nepénowa 'amá 'üsüs casá palá tinca. 'Üsüs tjevelañ yupj. Setel pjaní popé cien tjevelañ nepenowá. La p'a wa sesenta tjevelañ. P'a wa tréinteya tjevelañ”, nin tjevele Jesús. ⁹Jesús nasa t'üç' tjevele quinam parabolás. T'üç' tjevele na, tjevele wa: “Najas pjü tjpaja'aque, pjü nusin tjü'üsüs napj tjevelé”.

¹⁰Locopyaya Jesús discipulopan* tjiquil jupj nt'a, la tjü'üy jupj lal:

—¿Tsjan mpes jipj sin 'yüsa lejaj parábola* mpes p'in?

¹¹Jupj tjevele:

—Dios ma se 'aya pjü sin 'yüsa 'oyn nyuca jyü'ta jupj. Jupj nu 'yaya nun ca nusin mü'üsüs niná. Ma se 'aya yupj ca sin mü'üsüs. ¹²Nun quelel nusin 'yüsa, mpes Dios ca nusin mü'üsüs la mijis ne p'a wa ca nusin mü'üsüs. Pülüçj ca nusin mü'üsüs nun. Nin p'iyá pjü jis lal. Dios jisas, mpes ca sin mü'üsüs. Nepénowa ma quelel sin 'yüsa. Pjyacañ p'in. Mpes ma ca polel sin mü'üsüs Dios mpes. Sey c'a ca la mijis jupj. ¹³Nin mpes napj sin 'yüsa lejaj parábola* mpes. Yupj januc,

Tom setel sine wínetsja. (San Mateo 13.3-12)

newa ma yola se palá tsjan mpes januc niná. Yupj pjyacañ, newa ma salejepj tsjan mpes pjyacañ niná. Ma sin 'yüsa. ¹⁴Tsjay püna Isaiás tepyaca yupj ca nin la mijicj. Dios p'iyá nin tjevele yupj mpes. Isaiás profétatsja* jupj. Jupj tepyaca jinwá jis tepyala quinam. Jupj tepyaca:

'Lovin ca mpja'aqueé, newa ma ca nusin mü'üsüs.

Lovin ca nucú, newa ma ca jus nlayé
tsjan nucú nun.

¹⁵Gente niná ma quelel sin 'yüsa Dios jos jin,
nin jis tepyala yupj.

Jis pjat la topj jinwá yupj quinam.

Yun jatsicyacj jinwá yupj.

Ma quelel salejepj tsjan niná yupj januc.

Ma quelel sin 'yüsa pjyacañ.

Nin mpes ma sin 'yüsa tsjan niná yupj januc.

Mpes wa ma jus nlay tsjan niná yupj pjyacañ.

Nin mpes ma t'üc' way sin 'yüsa yupj.

Yupj newa ma quelel sa coñ Dios,

mpes napj ma polel lejay yupj ca 'üsüs jis mpalas Dios lal.'
Nin tepyaca Isafas yupj sin po'ó.

16”Dios pajal 'üsüs la tjiji nun mpes. Nun 'ücj nusin 'yüsa nun nucú. Nun 'ücj nusin 'yüsa nun pjo'oqué. 17Profetapan* pülücj quelel januctsja nun nucú. Newa ma tjunuc yupj niná. Quelel pjyacañtsja nun pjo'oqué jinwá. Newa ma tjepjyacañ niná yupj. Nin p'iyatsja niyom 'üsüs Dios lal püna tapatjá. T'üc' way niná.

18”Tjapja'aque nun. Napj ca mvelé tsjan po'o tjevelé parábola* tjevelé na. Setel sine po'o tjevelé. 19Pülücj way pjyacañ niná cupj velecj Dios jyü'ta po'ó. Nepénowa ma sin 'yüsa yupj pjyacañ. Setel jümücj casá palá tinca jinwá yupj. Diablo* jac' la ta'es yupj tjepjyacañ. Mpes lovin ma lajay Dios tjevele jin. 20Gente nepénowa setel pe casá palá tinca jinwá. Yupj pjyacañ wa Dios tjevelá. Japon yupj. 'Üsüs jisas tjepjyacañ mpes. 21Tsjsjtsj jis ts'il 'amá casá way toñca jinwá yupj. Tsjicj way p'in japon. Locopyaya malala se palá ca nacj. La p'a wa malala la sejay yupj napj lal japon mpes ca nacj. Nin tepyala na, leñ way p'a casá yola se palá yupj. Ma quelel sa coñ Dios quinam. 22Gente la p'a wa setel jam casá palá tinca jinwá. Pjyacañ wa Dios tjevelá. Japon wa yupj. Mop'in pajal nin yola nosis casá lajay mpes. T'emel pülücj jisas wa. Yola t'emel pajal 'üsüs. T'üc' tulucj. Nin mpes lovin ma lajay Dios tjevele jin. 23Gente la p'a wa setel 'amá 'üsüs casá palá tinca jinwá. Yupj pjyacañ Dios tjevelá. Sin 'yüsa yupj. Yupj nin lajay Dios tjevele jin. Yupj 'üsüs pajal; setel sine, cyojo, velañ jinwá yupj. Nepénowa cien velañ jinwá. Nepénowa sesénteya velañ jinwá. Nepénowa tréinteya velañ jinwá —nin tjevele Jesús Dios Popel pjyacañ mpes.

Nepénowa ma t'üc' javelepj Dios po'ó.

24P'a parábola* tjevele Jesús, sin la 'üsüs jis la jay. Sin tji'yüsa lis tjiji 'oyñ nyuca liji Dios nosis casá. Jesús tjevele: “Ts'ac' pjaní yom setel 'üsüs sínetsja jupj moma nt'a. 25Püste na pjü way tjijinañ yom wo nt'a. Tjijinañ na, jupj enemigo tjac'. Tsjsjtsj malala sínetsja jupj, yom trigo* sine nt'a. Tsjsjtsj malala sine na, tjemey. 26Locopyaya tecyojo wa trigas. Ts'ituju jupj. Tecyojo wa tsjsjtsj malala. 27Yom jomezopan tjiquil jupj nt'a. Tjowelepj: ‘Jipj setel 'üsüs sin jipj myama nt'a. ¿Tsjan mpes tecyojo tsjsjtsj malala?’ 28‘Napj enemigo nin la tjiji ca nacj’, tjevele yomen. Jupj jomezopan la tjü'üy: ‘¿Ncu jyas pyoqjuec tsjsjtsj malala?’ 29‘Ma najas’, tjevele jupj. ‘Nun poqjué na tsjsjtsj malala, nun ca mpoqjué wa trigas ca nacj. 30Más 'ücj 'a mulú ca jis nt'ünüs

quinam. Ne'aj velañ jacutj na, napj ca mvelé namozopan jis lal: Mwalá way ca mpoqujúe tsjutsj malala. Pjü 'a mulú 'a mulú ntsu'pá mü'ümú. Locopyaya nca'á wa trigas. Chiquero mo'o mpa'tá', nin tjevele niná yomen." Jesús tjevele ca nin nsem wa gente jis lal.

Ma pjü way Dios jisas, Dios mpes 'a si mulú nt'a.

(Marcos 4.30-34; Lucas 13.18-21)

³¹Jesús parábola* p'a wa tjevele sin la 'üsüs jis la jay. Ninana tjevelá: "Napj ca mvelé tsjan ca mpalas Dios si jütüta jis lal. Mostaza* setel jinwá ca nsem. Yom setel niná sine 'amá mo'ó, jupj sine nt'a. ³²Mostaza setel tsjicj way pajal. Más tsjicj way jupj la p'a setel jis lal. Locopyaya tecyojo, t'yüna jupj. Más püné tepyala jupj la p'a tsjutsj jis lal. Campaña toñca tepyala jupj, mpes tsipyaya jiquil, tsintsil lajay mostaza pjwel nt'a. (Nin p'iyá ca nsem Dios si jütüta jis lal)", nin tjevele Jesús.

³³Jesús p'a wa parábola* tjevele wa, sin la 'üsüs jis la jay. Ninana tjevelá: "Napj ca mvelé tsjan ca mpalas Dios si jütüta jis lal. Levadura jinwá ca nsem. Quepj levadura tyá'atsja. Harina medida cont'e lal la süpjütj la tjiji jupj, pan la tjiji. Levadura mpes pjü jis t'yüna harinas. Nin p'iyá ca nsem nosis Dios si jütüta jis lal", tjevele Jesús.

³⁴Parábola* p'in tjevele jupj, pülücj 'a jis tjimyula jis lal. Pues pjü sin 'yüsa lis tjiji, parábola mpes sin 'yüsa lis tjiji jupj. ³⁵Pajal püna profeta* pjaní tjevele Jesús ca nin la mijis. Jupj tjevele:

"Parábola mpes ca sin mü'üsüs lis mejay napj.

Püna ma sin tji'yüsa,

niná ca sin mü'üsüs lis mejay quinam.

Dios nosis la tjiji na mpe,

ma sin tji'yüsa niná."

Nin tepyaca jupj Jesús po'ó.

Jesús tjevele tsjan po'o tjevele parábola pjaní tjevele na.

³⁶Gente pülücj way pjyacañtsja Jesús tjevelá. Jupj sin tjejyama t'üc' tjevele na. Wa mo'ó tjemey. Jupj discipulopan* tjiquil jupj nt'a. Tjowelepj:

—Ma qjuisin tji'yüsa tsjan po'o tjevelen, parábola* tsjutsj malala mpes tjevelen na. ¿Tsjan qjuisin 'yüsa lejaj jipj parábola niná lal?

³⁷Jesús tjevele yupj jis lal:

—Parábola* tjevelé, napj mpes p'iyá tjevelé niná. Nosis casá patja mpes wa tjevelé. Napj setel sin jinwá lejaj. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. ³⁸Nosis napj namama jinwá. Dios jatjampan setel 'üsüs

way jinwá. Diablo* jos jinwá lajay, tsjutsj malala jinwá yupj. ³⁹Diablo napj ne'ennemigo jupj. Jupj tsjutsj malala sine jinwá liji. Nasa quelel cyawaja na nosis, nasa vyala jinwá. Angelpañ* vyala jacutj jinwá.

⁴⁰Parábola* tjevelé na, tjeveletsja yupj japocj tsjutsj malala. Ja'üm, tjevelé napj. Nin p'iyá ca nsem nosis casá, nosis quelel cyawaja na. ⁴¹Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Napj ca sin majam napj angelpañ*, ca tsji' la mijicj napj mpes. Yupj ca lis ncoyecj pjü malala lajay. Yupj malala lajay mpes, la p'a wa malala quelel lajay wa. Angelpañ ca pjü lis ncoyecj yupj. Malala lajay ma ca mpatjam napj jyütütj nt'a. ⁴²Angelpañ ca na'aj la nts'iyacj yupj 'awa püné nt'a. Ne'aj pajal yümücj ca la mpuyucj. Jis wis ca jas nqu'illicj, pajal nepé vyaja mpes. ⁴³Üsüs witjacj p'in 'üsüs ca mpatjam pajal. Sin majawaques yupj, lots'ac' jyawca jinwá jis Papay Dios jyü'ta nt'a. Najas pjü tjpaja'aque, pjü nusin tjü'üsüs napj tjevelé —tjevele Jesús.

Dios pajal quelel la qjuisiji.

⁴⁴Jesús p'a wa parábola* tjevele wa yupj jis lal, sin la 'üsüs jis la jay. Ninana parabolás:

—Yom pjaní t'emel pülücj yus tjinyuca 'amá 'alá. Jus tjinyuca na, niswa tyoca t'emel. Tjemey. Pjü vender la tjiji jupj tyá'atsja. Jupj pajal 'ücj jostsja nin la tjiji mpes. T'emel mpes jaylacj la tjiji jupj moma, t'emel já'asa nt'a. Nin p'iyá liji Dios jupj jatjampan jis lal —tjevele Jesús—. Pajal quelel la siji yupj.

⁴⁵P'a wa parábola* nin p'iyá tjevele wa Jesús. Tjevele:

—Yom pjaní tjemey, pe la tepyala, pe 'üsüs yustapj. Jupj pe 'üsüs yustapj vender liji, pú'ütsja jupj. ⁴⁶Pe pjaní pajal 'üsüs justa jus tjinyuca jupj. Pülücj jaylactsja pajal. Mpes yom wo nt'a tjemey. Jupj pjü way vender la tjiji jupj tyá'atsja. T'emel mpes jaylacj la tjiji niná pwen. Nin wa liji Dios jupj jatjampan jis lal —tjevele Jesús—. Pajal quelel la siji yupj.

Malala lajay ma ca mpatjam Dios lal.

⁴⁷Jesús p'a wa parábola* tjevele yupj jis lal, sin la 'üsüs jis la jay. Sin tji'yüsa lis tjiji pülücj 'a si mulú Dios jatjampan jis lal. Ma pjü ca mpatjam jupj lal. Jesús tjevele:

—Niyom jis ataraya püné na'aj la ts'i 'üsü püné casá, cjul jis la tjilil. Yupj lajay jinwá liji Dios nosis casá. Niyom pülücj pje'á la coy cjulun. Cjul nepénowa 'üsüs, nepénowa malala. ⁴⁸Ataraya pit'a na, 'üsü la nt'a la locjocj. 'Atjalapj yupj. Cjul 'üsüs way japüntüpj quiliyú mo'ó. Malala witjacj na'aj la ts'i yupj. ⁴⁹Nin wa ca nsem nosis quelel cyawaja na —tjevele Jesús—. Malala lajay 'a mulú majatjum 'üsüs witjacj jis lal. Angelpañ* ca ncul. Ca pje'á la ncoyecj malala

lajay 'üsüs witjacj mpe. ⁵⁰Awa püné mo'o ca la nts'iyacj malala witjacj. Ne'aj ca pajal la mpuyucj. Jis wis ca jas nqui'licj pajal nepé vyaja mpes —tjevele Jesús.

⁵¹Jesús jis la tji'yüya yupj jis lal:

—¿Ncu nusin tji'yüsa pjü?

—Qjuisin tji'yüsa —tjowelepj yupj.

⁵²Mpes Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun nepenowá solejé Dios tji'yü'tá pajal püna. Nun nusin tji'yüsa wa napj nin po'ó quinam. Nasa nusin tji'yüsa 'onin nyuca liji Dios. Mpes 'ücj sin 'yüsa lojí manas. Yom pülücj tya'a jinwá nun. Yom tya'a pül way, seyasa way tya'a wa. Nin wa nun nepenowá. 'Ücj sin 'yüsa lojí püna tjowelepj. 'Ücj wa sin 'yüsa lojí niná napj velé —tjevele Jesús.

Ma quelel lajaytsja Jesús, jupj püna tüpü'ü nt'a.

(*Marcos 6.1-6; Lucas 4.16-30*)

⁵³Parábola* niná pjü way t'üc' tjevele na, tjemey nepé Jesús. ⁵⁴Püna tüpü'ü nt'a tjemey. Sin tji'yüsa lis tjiji ne'aj tapatjá judiopan* 'a si mulú nt'a. Yupj pajal yólatsja Jesús 'üsüs tjevele mpes. Yuwá jis la tjü'üy:

—¿Tsjan mpes pajal selé yom niná? ¿'Oyn nyuca pajal 'üsüs liji, yom p'in ma polel liji jinwá? ⁵⁵Jupj popay silla líjitsja, cjan líjitsja la p'in. Jupj popay cupj popa p'iyá p'in. Jupj jamay María p'in. Jupj püné tulucj. Selecj wa jatjaypan jis lá. Pjaní wa Jacobo ló, p'a wa José ló, p'a wa Simón ló, p'a wa Judas ló. ⁵⁶Jesús to'opan qui'á patja wa cupj qjuis lal. ¿Tsjan mpes jupj pajal selé? —nin tjowelepj yupj.

⁵⁷Nin mpes ma jisastsja Jesús. Ts'a tji'in jupj lal. Nin mpes Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun ma nujisas napj velé, napj nun jis lal tüpü'üs mpes. Nin lovin profetapan* jis lal. P'a nt'a patja jisas profeta vele Dios mpes. Jupj pü'ü nt'a p'in ma quelel japon jupj pajal 'üsüs. Nin p'iyá jupj wo nt'a —tjevele Jesús.

⁵⁸Yupj ma japontsja Dios jas tjejyama jupj. Mpes jupj ma pülücj 'üsüs la tjiji yupj nt'a. Pjaní way p'in 'üsüs la tjiji ne'aj, yom p'in ma polel lijá.

Judiopan jis jepa tji'yü'na Juan el Bautista.

(*Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9*)

14 ¹Jesús ne'aj já'asatsja na püna tüpü'ü nt'a, Herodes tjapjaca wa Jesús po'ó. Herodes jépatjsja Galilea mo'ó. ²Herodes tjevele jupj mozopan jis lal: “Jesús ne Juan el Bautista p'iyá. Napj nola Juan jas

tjijyünsa, niswa la püt'üs. Nin ca nacj. Nin mpes 'ücj 'üsüs liji Jesús, yom p'in ma polel liji jinwá”, tjevele jupj.

³Püna Herodes tjijyü'ta jis la tjilil Juan. Tjijyü'ta la tsupapj, la 'onsos jupj cawilta mo'ó. Nin jostsja Herodías. Ts'i 'inyatsja pajal Juan lal. Nin mpes Herodes tjijyü'ta niná. Herodías Herodes vosastsja jupj. Herodes jatjay Felipe jats'om waytsja jupj, Herodías. ⁴Herodes ne'aj tjemya'na jupj. Mpes Juan lovin véletsja jupj lal: “Malala Dios lal jipj vyasas myanun”. ⁵Herodes quelel 'yü'natsja Juan el Bautista, newa ma la tjiji. Lecj jéyatsja jupj la p'a wa judiopan* jis lal. Judiopan topontsja Juan el Bautista profeta* jupj. Herodes lecj jéyatsja ca yupj ts'i mi'inacj, jupj cü'u'nas na. ⁶Locopyaya p'a año tepyala Herodes. Fiesta la tjiji jupj. Fiesta mpes Herodías jucucus bailar la tjiji yupj jis la nuc. Herodes 'ücj jostsja tsjücjüim bailar la tjiji mpes. ⁷Mpes Herodes tjevele jupj lal:

—Jipj le mon, mya 'a ca. Dios pjoca napj velé.

⁸Tsjücjüim tjevele:

—Nca'an ma 'en Juan el Bautista jay pjucj. Plato püné mo'o nca'an.

Jamay tjevélatsja 'ücj le moná niná, mpes nin tjevele tsjücjüim. ⁹Aplijila tepyala Herodes. Ma quelel ljiitsja niná; tsjücjüim la tjemyona mpes la tjiji la p'in. Jupj nasa tjevele jupj 'ücj la 'ayas jupj la tjemyoná. Tjevele wa Dios tjapjaca jupj tjevelá. Pülücj tjepjyacañ niná. Yupj nasa tjiquil watsja, Herodes pülücj jis la las la tjiji mpes. Nin mpes Herodes tjijyü'ta tsjücjüim jos jinwatsja ca nsem. ¹⁰Tjijyü'ta mwen taná la jocj Juan el Bautista cawilta mo'ó. ¹¹Tucutj jupj jay pjucj plato püné mo'ó. Tucutj, tja'ayapj tsjücjüim. Tsjücjüim nt'ya, tje'yaya jamay.

¹²Locopyaya Juan discipulopan* tjiquil, jis la t'as Juan jüp'üy. 'Amá jul tüpüntüpj jupj. Nin la tjajay na, tjil, tjowelepj Jesús lal niná tepyalá.

Jesús pülücj way jis tje'yaya jis la las.

(Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

¹³Jesús tjapjaca na niná Juan po'ó, jusapj tjemey jis wa cjuwá nt'a. Barco* mpes tjemey jupj 'üsú na'aj po'ó. Pajal pülücj jus nlay jupj tjemey, mpes yupj patja mpe tjil Jesús quelel jámatsja nt'a. Jis tsjam mpes tjil yupj. ¹⁴Jesús ne'as tjemey na 'üsú la nt'a, tjinyuca pajal pülücj ne'aj jájtatsja jus la nuc. Jesús pajal jólatsja yupj mpes. Po quelel jis capj p'yá'satsja jupj. Yupj nepenowá malala jisastsja. Jupj jis tji'yü'sa lis tjiji.

¹⁵T'awaná Jesús discipulopan* tjiquil jupj nt'a. Tjowelepj:

—T'awaná quinam. Sin tjejjama yupj quinam, ne'aj ca mal jis wa nepénowa lejeñ nt'a. Ca ve jaylacj la mijicj yupj, nlajacj.

16 Jesús tjevele yupj jis lal:

—'Ücj wa jalá qui'á. Nun p'iyá jis ma'ayá nlajacj yupj.

17 —Pansas cínquiya p'in tya'acj cupj. Cjul mat'e p'in tya'acj —tjowelepj yupj.

18 —Nca'á ma 'e —tjevele Jesús.

19 Pjü jis tjijyü'ta jis la 'osos tsjutsj lejeñ nt'a. Nasa 'atjalapj na, Jesús pan cínquiya nt'ya. Nt'ya wa cjul mat'eyá. Tjinyuca tsjun po'ó, tjevele Dios lal tjüwüi'i ve tje'yaya mpes. T'üç' tjevele na, la tjelepta taná pansas. Jis tje'yaya discipulopan*. Yupj pjü jis tja'ayapj wa tsjutsj casá tjatjá.

20 Yupj pjü way t'üç' tjalá. Pjü jis col pit'a tepyala. Ma polel pjü tjalá yupj. Pjü way ma pjü tjalá, discipulopan* quiliyú mo'o t'olon. Quiliyú dóceya tipit'a pan tsjictjacj lal, cjul tsjictjacj lal. 21 Jesús pajal 'üsüs la tjiji, mpes niyom cinco mil t'üç' tjalá jupj jis tje'yaya popé. Nequem tjalá wa, tsjictjacj tjalá wa.

Jesús 'üsú casá tjuwine.

(Marcos 6.45-52; Juan 6.16-21)

22 Pjü t'üç' tjalá na, Jesús jis tjijyü'ta jupj discipulopan* jis la winin yupj jis barco* mo'ó. 'Üsú na'aj po'ó sin tjejjama, jupj quelel jámatsja nt'a. Jesús jostsja yupj mwalá ca mal jupj lal, jupj la p'a wa sin tjejjama nas. Mpes tjil yupj. 23 Pjü sin tjejjama na, neven po'ó tjemey jupj jusapj, Dios lal la veles. Püste tepyala na, jusapj já'asatsja jupj. 24 Jupj discipulopan pajal campa jájtatsja 'üsú casa'á. Barco mo'o jájtatsja yupj custjay. Malala jis tepyala, ne ma polel jiltsja yupj. 'Üsú pajal lo pjets'epjets'e. Pajal yümücj po yácatsja barco po'ó. Lüpjú piñé jis wala séjetsja, ne nin. 25 Pústetsja custjay. Nasa quelel jyawca na, Jesús tjac' yupj nt'a. 'Üsú casá wínetsja jupj. 26 Discipulopan jus tjunuc na, lacj tjeypaj pajal. Tjunuc 'üsú casá tjuwine p'in. Ma salejeptsja Jesús jupj. —Tepe'e cjües wine —tjowelepj yupj.

La tupuyupj yupj, lacj tjeypaj mpes.

27 Leñ way Jesús tjevele yupj jis lal:

—'Ücj nujisas t'as. Napj ne p'in winis. Po ma locj tjejá nun.

28 Pedro tjevele jupj lal:

—Nejepa, ne jim p'iyá, tjevele napj ca mis 'üsú casá.

29 —Was jipj —tjevele Jesús.

Mpes Pedro palá tjac' barco* mpe. 'Üsüs casá wínetsja Jesús nt'a. 30 Jupj sin nin lecj tjejá jupj, Pedrú. Tjinyuca pajal yümücj jas tjelyapjünü lüpjüs, mpes lecj tjejá jupj. Nasa 'üsú pwila quelel jámatsja.

Jesús 'üsü casá wínetsja. (San Mateo 14.31)

—Nejepa, ncapj tjep'ya'sa —tjevele jupj.

³¹Leñ way Jesús jupj mos ntjüi'le. Jas tjijyünsa.

—Tsjicj way p'in pyon jipj napj lal —tjevele Jesús Pedro lal—. ¿Tsjan mpes ma pyon jipj napj 'ücj nin lejay jipj mpes? —tjevele.

³²Manas wama tjil barco* mo'ó. Barco wama tjil na, lüpjü 'üt'un nasa tepyala. ³³Barco mo'o tjatjá yólatsja pajal püné Jesús, jupj 'üsüs la tjiji mpes. Palá nipi'tjiñ Jesús wolap'a'á. Tjowelepj:

—T'üc' way jipj Dios Jatjam.

³⁴Üsú na'aj po'ó ne'as tjil. Genesaret lotsja ne'aj, yupj tjil nt'a.
³⁵Niyom ne'aj tapatjá ne'as tjunuc Jesús. Mpes pjü jis wala tjowelepj ne'aj way p'in tapatjá. Tjowelepj Jesús tjac'. Mpes yupj tucuman pjü malala jisas ne'aj way p'in tapatja sin popé. ³⁶Topon Jesús 'ücj si 'ü'sa liji. Pajal la tjomon Jesús lal jupj ca jis ma'ayas malala jisas po la 'otj jupj jas quip la nt'a. Quelel po la 'otsja jupj jas quip la nt'a la p'in, jis la 'ü'süs. Pjü way jas quip po la tjo'otj, pjü way jis tji'yü'sa yupj.

Malala yola na, malala wa lajay, mpes malala nsem yupj Dios lal.

(Marcos 7.1-23)

15 ¹P'a jyawca na niyom nepénowa tjiqUIL Jesús nt'a. Jerusalén mpe tjiqUIL yupj. Yupj nepénowa fariseopan*, nepénowa Moisés* popel sin 'yüsa lajaytsja. Yupj la tjü'üy Jesús lal:

²—¿Tsjan mpes jipj discipulopan* ma lajay judiopan* püna tapatja tjüjütütj? Jipj discipulopan quelel jalá na, yupj ma jis mas japatsj judiopan lajay jinwá.

³Jesús ma jis wala tjevele yupj la tjü'üy mpes. Jupj niná jis lal tjevele: —Nun p'in ma lojí Dios jyü'ta jinwá. Nun quelel nin p'iyá lojí püna tapatja la tjajay jinwá. ⁴Dios tjevele: 'Üsüs la müjí nun jis papay lal, nun sejamay lal wa. Nujola nsem noypan yupj nun jis lal.' Dios tjevele wa: 'Nun ma ca mvelé nujisas malala jis mpalas nupopay, nun sejamay. Nun popa nin vele, nun ca mü'ü'ná jupj, malala tjevele mpes.' ⁵Nun ma nin p'iyá jütú, Dios tjevele jin p'iyá. T'emel cjuwá nupopay, nun sejamay ca nacj. Nun cjuwá tulucj. Nun welé 'ücj ma 'oyá yupj jisas. Nun welé nun popa pjaní 'ücj vele yupj jis lal: 'Ninana napj nats'alá ma ca nu ma'ayá. Nasa tjeveletsja ninana ca ma'ayá Dios mpes.' ⁶Nun welé 'ücj ma 'üsüs liji jupj popay mpes, niná tjevele na. Nun niná welé na, ma nin nujola Dios tjiyyü'tá. Nun quelel lojí judiopan* püna tjüjütütj p'in. ⁷Nun welé nun p'iyá 'üsüs lojí; mop'in nin, nun 'üsüs lojí tulucj. Isaías t'üc' way tjevele nun mpes pajal püna. Profétatsja* jupj, Isaías. Dios mpes tjevele jupj. Jupj tjevele Dios tjevelá nun po'ó. ⁸Ninana tjevelá:

'Gente niná 'üsüs javelepj napj nin po'ó,
 Newa ma quelel la najay yupj.

⁹Yupj javelepj napj püné,
 newa ma lajay napj najas jinwá.

Yupj sin 'yüsa lajay gente jajütütj p'in,
 napj velé jin sin 'yüsa lajay tulucj.'

Nin tjevele Dios nun po'ó —tjevele Jesús.

¹⁰P'a wa pajal pülücj játjatsja Jesús ne'aj p'in. Jupj tjevele ncul yupj. Tjiquil na, jupj tjevele yupj jis lal:

—Tjapja'aque napj velé. Nusin tjü'üsüs niná. ¹¹Yom ma malala nsem Dios lal ve lama 'yonsa mpes. Lampe pyacj mpes p'in, yom niná malala nsem Dios lal —nin tjevele Jesús.

¹²Locopyaya Jesús discipulopan* tjiquil jupj nt'a. Tjowelepj jupj lal:

—Fariseopan* ts'a 'in jipj lal, niná tjevelen mpes. ¿Ncu selen?

¹³Jesús tjevele:

—Yupj ma javelepj Mpapay Dios velá. Niná yupj javelepj lol jinwá Mpapay lal. Jupj ca mpoqjues lol niná. Nin liji pjü malala javelepj jis lal. ¹⁴Ma nin nujola t'as yupj javelepj mpes. Yupj ma polel sin 'yüsa lajay Dios mpes. Yun tulucj jinwá yupj. Yun tulucj ma polel jacacan p'a wa. Yom jun tulucj cyacaná yom p'a wa jun tulucj, manas ts'entuna mo'o palá jis ntüncüs ca —nin tjevele Jesús.

¹⁵Pedro tjevele jupj lal:

—Jipj tjevelen: lampe pyacj, malala. ¿Tsjan qjuisin 'yüsa lejaj jipj parábola* niná lal?

¹⁶Jesús tjevele jupj lal:

—¿Ncu ma wa nusin 'yüsa nun? ¹⁷Ve jalá na, jis col mo'o jama p'in. Locopyaya na'aj la ts'i jis pwi mpe. Nin mpes nin velé nun malala tulucj Dios lal nun lojá mpes. ¿Ncu ma nusin 'yüsa niná? ¹⁸Malala nyuca javelepj, malala nyuca yola wa. Malala javelepj mpes, malala yupj Dios lal. ¹⁹Yupj malala yola, mpes nin p'in yola yupj. Malala yola, mpes wa sa 'ünan la p'a. Malala yola, mpes wa ne'aj jamanun sejats'om tulucj. Mpes wa nequem lyawuü jis vayum tulucj jis lal. Yupj malala yola, mpes nin. Nin mpes wa niyom ne'aj jamanun tsjücjüimpan, tjewyayii tulucj. Nin mpes wa pequeü. Nin mpes wa la tsuwil. Nin mpes wa pajal malala javelepj la p'a po'ó. Yupj malala yola, mpes nin lajay. ²⁰Niná lajay na, te jinwá yupj Dios lal. Malala tulucj Dios lal yupj ma lajay judiopan* lajay jinwá, jis mas japatsj na —nin tjevele Jesús.

Judío tulucj pajal tepyona Jesús 'üsüs.

(Marcos 7.24-30)

²¹Jesús tjemey nepé. Campa way 'in tjemey judiopan* patja mpe. Jupj tjemey nt'a Tiro po'o patja ne'aj p'intjsja, Sidón po'o patja ne'aj p'intjsja wa. ²²Ne'as tjemey na, quepj tjac' la nüjüsü jupj. Judío tuluctsja jupj, quepan. Jupj Canaán mpe 'eseptsja. Judiopan tulucj patja mpe tjac', ne'aj p'in patja mpe. Niná quepj li piyutsja, tjevele Jesús lal:

—Nejepa, jipj ne niná Yomen Dios tjevele ca jas majamas nosis nt'a. Jipj David* püna tüpü'ü popa p'iyá. Malala ntepalá. Ncapj tjep'ya'sa. Lapanenpan patja napj ncucus jos mo'ó. Newa pajal malala lajay ncucus lal —nin tjevele quepan.

²³ Jesús ma lal tjevele jupj lal. Nin mpes Jesús discipulopan* tjiquil jupj nt'a, la tjomon jupj lal:

—Tje'yaya jupj le moná. Jas tjejyama jupj. Newa la cjüipepé jac', newa li piyú.

²⁴ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Mpapay Dios nin tjejyama judiopan* nt'a p'in. Yupj ne leñ jis tjevyala, oveja* jinwá.

²⁵ Jesús nin tjevele na, quepj ninana p'iyá tjac' jupj nt'a. Palá nipi'tje Jesús wolap'a'á. Tjevele:

—Nejepa, ncapj tjep'ya'sa.

²⁶ Jesús tjevele quepj lal:

—Judiopan* Dios ts'uyupj. Napj 'üsüs lejay yupj mpes. Yupj yuts'a'á ma polel la 'ayas la p'a. Nin p'iyá tsjictjacj jis ve ma polel la 'ayas yupj jis tsjiyó —nin tjevele Jesús.

²⁷ Quepj tjevele jupj lal:

—T'üc' tjevelen. Nin velé p'in, ve tsjictjacj nepenowá palá tinca wo juts'a'á lyaja mpe. Niná 'ücj wa jalá tsjiyó witjacj —tjevele jupj. (Jupj quelel véletsja Jesús 'ücj wa se p'a'sa jupj.)

²⁸ Jesús jupj wola tjevele:

—Jipj pajal pyon napj lal. Nin ca nsem jipj la tjemyon jinwá. Jesús nin tjevele na p'in, tji'yü'sa quepj jucucus.

Jesús gente pülücj jis tji'yü'sa la tjiji. Pajal pülücj jis tje'yaya jis la las 'ots'ipj.

(Marcos 8.1-10)

²⁹ Jesús tjemey nepé. 'Üsú püné la nipj tjemey, 'üsú niná Galilea ló. Locopyaya tucuc' popa viyá tjemey, tsjicj way p'in. Ne'aj 'etjele jupj. ³⁰ Ne'aj tjá'asa na, pajal pülücj tjiquil jupj nt'a. 'A jis tjimyula jupj nt'a. Lal tjiquil wa ma polel jil nepenowá. Nepénowa yun tulucj jis lal tjiquil wa. Nepénowa jis mas cjuwá jis lal tjiquil wa. Jis tsjam cjuwá nepenowá jis lal tjiquil wa. Nepénowa ma polel javelepj jis lal tjiquil wa. La p'a wa pajal pülücj malala jisas jis lal tjiquil wa yupj. Tüpüntüpj yupj 'amá 'alá Jesús wolap'a'á; jupj jis tji'yü'sa la tjiji yupj. ³¹ Ne'aj 'a jis tjimyula tjunuc nin tepyala. Tjunuc ma polel javelepj 'ücj javelepj jis tepyala.

Tjunuc jis mas cjuwatsja, jis mas seyasa jis tepyala yupj. Tjunuc jis tsjam cjuwá, jis tsjam seyasa jis tepyala yupj. Ma polel jiltsja, 'ücj jis la winin jis tepyala. Yun tulucj 'ücj januc jis tepyala. Pjü jis tji'yü'sa mpes gente ne'aj tjatjá pajal nin yólatsja Jesús 'üsüs la tjiji mpes. Nin mpes 'üsüs pjac tjowelepj Dios po'ó, jupj ne israelpan* jis Dios.

³²Locopyaya Jesús tjevele ncul jupj discipulopan*. Niná jupj tjevele yupj jis lal:

—Nola napj yupj mpes. Ts'ac' cont'e nasa qui'á jatja napj lal. Tecyawaja nasa yupj jis ve. Napj ma quelel sin jyam yupj, laja secj custjay. Jis capj nt'ajas ca nacj jümücj nt'a.

³³Jupj discipulopan* tjowelepj:

—Wa cjuwá qui'á. Cjuwá ca'aj mpe jis la t'as pansas yupj t'üc' jis la las mpes. Pajal pülücj way yupj.

³⁴Jesús jis la tji'yüya:

—¿Nol to'á nun pansas?

—Siete —tjowelepj yupj—. Cjul tsjictjacj pjaní way p'in tya'acj wa.

³⁵Jesús jis tjiyü'ta gente jis la 'osos 'amá 'alá. ³⁶Nin la tjajay na, jupj nt'ya wa pansas sieteyá, cjul nt'ya wa. Tjevele Dios lal tjüwüi'i jupj tje'yaya jis la las. T'üc' tjevele na, tjelepta pansas, la tücüeme wa cjulun. Niná jis tje'yaya jupj discipulopan* jis la 'ayas ne'aj jatjá. Yupj pjü jis tja'ayapj pansas popé, cjulun popé wa. ³⁷Pjü yupj tjalá. Pjü jis col pit'a tepyala. T'üc' tjalá na, newa játjatsja pan popé, cjul popé wa. Mpes discipulopan quiliyú mo'o t'olon pan tsjictjacj, cjul tsjictjacj wa, ma pjü tjalá. Quiliyú noypan siéteya tipit'a la tjajay pan mpes, cjul mpes wa. ³⁸Nasa tjalá niyom pajal pülücj. Cuatro miltsja yupj. Nequem pülücj tjalá wa. Tsjictjacj pülücj tjalá wa discipulopan jis tja'ayapj popé. ³⁹T'üc' tjalá na, Jesús sin tjejyama yupj. Tjil na, barco* wama tjemey. Magdalá po'o tjemey jupj, barco mpes.

Nepénowa la tjomon Jesús pajal 'üsüs ca la mijis yupj jis la nuc.

(Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56)

16 ¹Niyom tjiquil Jesús nt'a, nepénowa fariseopan*, nepénowa saduceopan*. Ma topon Dios mpe tjac' jupj, mpes la tjomon jupj ca 'üsüs la mijis, gente p'in ma polel lajay jinwá. Nin mpes ca sin mü'üsüs ncu Dios jas tjejyama jupj, tjowelepj yupj.

²Jesús tjevele yupj p'iyá 'ücj ca jus cülayecj pjacj ne jupj. Ninana tjevelá: “Nun quelel solejé ncu cus cjol nsem yayá, nun 'ücj lo palá nucu tsjun po'ó. Nenéyawa je way tsjun po'ó t'awaná. Mpes nun welé

cus cjol nsem yaya. ³Nenáyawa je way tsjun po'ó pústapj, te toñca 'ots'ipj. Mpes nun welé majawus ca yacjaj. Nun 'ücj lo palá nucú tsjun po'ó. Niná 'ücj lojí la p'in. Nun welé nun quelel nusin 'yüsa Dios po'ó. T'üic' tulucj. Ma nusin 'yüsa tsjan mpes 'üsüs tepyala quinam nosis nt'a. ⁴Nun quina potjaqué malala pajal. Nun welé Dios jatjampan nun, newa nun ma quelel lojí jupj. Nun ma quelel lojí Dios jos jin. Nun lo moná napj 'üsüs la mejay, gente p'in ma polel lajay jinwá. Nin mpes ca nusin mü'üsüs Dios nin tjejyama, welé nun. Ma ca la mejay napj. Pjaní way p'in ca la mijis Dios nun ca nucú. Püna Jonás lal la tjiji jinwá, nin wa ca la mijis napj lal. (Jonás profeta* waytsja jupj püná)”, nin tjevele Jesús. Niná tjevele na, tjemey yupj mpe.

Jesús jos jupj discipulopan 'in jajamapj, la p'a ma yus ntsawilicj.

(Marcos 8.14-21)

⁵Jesús 'üsü na'aj po'ó tjemey jupj discipulopan* jis lal. Pansas cjuwá tjil yupj, discipulopan. Yo' tepe'e jis la cutj. ⁶Jesús tjevele yupj jis lal: —'In tjajama. Po ma jisas t'as fariseopan* jis levadura. Ma wa jisas t'as saduceopan* jis levadura. Yupj jis levadura malala pajal.

⁷Jupj discipulopan* ma sin tji'yüsa Jesús tjevelá. Yuwá p'in jis la tji'üy tsjan mpes nin tjevele jupj. Tjowelepj: “Cupj ma teque'acj pansas. Nin mpes nin tjevele ca nacj.” ⁸Jesús seletsja nin tjowelepj yuwá. Mpes jupj tjevele yupj jis lal:

—Nun tsjicj way p'in poné napj lal. ¿Tsjan mpes nin nujola cjuwá pansas? ¿Tsjan mpes nin welé? ⁹¿Ncu ma nusin 'yüsa napj 'ücj wa nu 'ya nun nujos? ¿Ncu ma nujola tepyala napj 'ücj jis tje'yá jis la las niyom cinco mil? Pansas cinco p'in tya'actsja; napj la tjejay t'üc' tjalá yupj pjü. ¿Ncu ma nujola tepyala yupj ma polel pjü tjalá? Nun quiliyú mo'o t'o'nó pan tsjictjacj yupj ma pjü tjalá. ¿Ncu nuyo' tepe'e nol quiliyú tipit'a pan tsjictjacj mpes? ¹⁰¿Ncu ma nujola tepyala p'a jyawca na napj tje'yá jis la las niyom cuatro mil? Pansas siete p'in tya'actsja; napj la tjejay t'üc' tjalá yupj pjü. Niswa ma polel pjü tjalá yupj. Nun quiliyú mo'o t'o'nó pan tsjictjacj yupj ma pjü tjalá. ¿Ncu nuyo' tepe'e nol quiliyú tipit'a pan tsjictjacj mpes? ¹¹Napj ma nin veletsja pansas po'ó. Ma nin nólatsja pansas mpes. ¿Tsjan mpes ma nusin 'yüsa niná? Napj nin tjevelé 'in tjajama. Po ma jisas t'as fariseopan* jis levadura. Ma wa jisas t'as saduceopan* jis levadura. Yupj jis levadura malala pajal —nin tjevele Jesús.

¹²Jesús nin tjevele na, jupj discipulopan* jus nlaytsja jupj ma véletsja levadura po'ó, yupj jis pansas lajay mpes. Jupj nin véletsja fariseopan*

sin 'yüsa lajaytsja mpes, saduceopan* sin 'yüsa lajaytsja mpes wa. Yupj sin 'yüsa lajay levadura jinwá. Yupj 'ücj yus tsuwil la p'a wa.

Pedro tjevele Jesucristo niná Yomen Dios jas tjejamá.

(Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21)

13 Jesús ne'as tjemey Cesarea Filipino po'o patja nt'a. Ne'as tjemey na, jupj la tji'yüya jupj discipulopan* jis lal:

—¿Pjacj ne napj jin javelepj gentas? Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá.

14 Yupj tjowelepj:

—Nepénowa javelepj jipj Juan el Bautista p'iyá. Nepénowa javelepj jipj Elías*, püna tüpü'ü p'iyá. P'a wa javelepj jipj Jeremías*, püna tüpü'ü wa. Nepénowa javelepj jipj p'a profeta* püna tüpü'á. Püna 'i tipü'í, niswa püt', nin javelepj gentas.

15 Jesús nin p'iyá la tji'yüya wa discipulopan* jis lal.

—¿Ne nun? —la tji'yüya jupj—. ¿Pjacj ne napj jin welé nun?

16 Simón Pedro jupj wola tjevele:

—Cristo jipj. Jipj ne Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas qjuis capj la p'acj. Jipj mpes ca 'üsüs mpatjaquecj. Jipj ne Dios Jatjam, Dios ne pü'ü lovin —tjevele jupj.

17 Jesús tjevele jupj lal:

—Dios pajal 'üsüs la tjiji jipj mpes. Yom p'in ma jin tji'yüsa la tjiji niná. Napj Mpapay tsjun po'o pül'ü, jupj ne jin tji'yüsa la tjiji niná. Jipj Simón, Jonás jatjam jipj. 18P'a wa lyá le t'a jipj mpes quinam. Pedro lyá nsem wa quinam. Pe jinwá jipj, mpes nin lyá jipj quinam. Napj 'os wa pe püné jinwá. Pülücj ca mponcej napj lal, ca mpatjam Dios lal. Napj nin lejay ca nin nsem. Diablob* jas tjiyocj tulucj ca nsem yupj jis lal. Newa ca mpatjam yupj napj lal. 19Napj ca mya 'a jipj ca 'ücj mvelen p'a jis lal napj mpes. Jipj velen napj mpes llave jinwá ca nsem. Nepénowa ca mponcej jipj velen. Yupj ca 'ücj la winin Dios jyü'ta nt'a. Nepénowa ma ca mponcej. Mpes ma ca polel la winin Dios jyü'ta nt'a. Jipj ca 'ücj mvelen ncu malala la tjajay napj lal japon. Jipj nin velen nosis nt'a, Dios ca nin p'iyá mveles wa tsjun po'ó. Jipj ca 'ücj mvelen wa ncu malala la tjajay tulucj. Jipj nin velen nosis nt'a, Dios ca nin p'iyá mveles wa tsjun po'ó —nin tjevele Jesús Simón Pedro lal.

20T'üel tjevele na, Jesús jis tjiyü'ta jupj discipulopan* ma jis la veles la p'a lal jupj niná Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas jis capj la p'acj judiopian*.

Jesús tjevele jupj ca mpa'is, ca niswa jas müjünsüs la püt'üs.

(Marcos 8.31-9.1; Lucas 9.22-27)

21 Pedro nin tjevele Jesús niná Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas. Niná tjevele na, Jesús 'üsüs way tjevele jupj discipulopan*

jis lal tsjan ca mpalas jupj lal. Püna ma pjü tjevele. Quina 'üsüs way tjevele niná neneyawá. Tjevele Dios jostsja jupj ca mim Jerusalén nt'a, ca pajal malala mpalas jupj ne'aj. Tjevele niyom nepénowa ca malala la mijicj jupj lal ne'aj. Co'müypan* ca nin la mijicj, sacerdote* noypan 'ots'ipj, Moisés* popel sin 'yüsa lajay 'ots'ipj. Tjevele yupj ca mü'ü'nacj jupj. Tjü'ünan na, ca jas müjünsüs ts'ac' cont'e tepyala na. Niswa ca mpü'üm, tjevele jupj.

²²Pedro ma jostsja niná ca mpalas Jesús lal, mpes jas tjan tjemyana jupj, cus tjeve'le. Tjevele:

—Ma ca nin mya palas jipj. Dios ca cyapj mp'a'sas.

²³Pedro nin tjevele na, Jesús la nujuya, jupj wola tjevele:

—Jutja napj mpe. Satanás* jinwá velen. Jipj jyas napj ca malala la mejay. Jipj ma jele Dios jola jinwá. Yom p'in jola jinwá jele jipj.

²⁴Niná tjevele na, Jesús tjevele wa jupj discipulopan* pjü way jis lal:

—Nun popa quelel ncapj cyoñca, ma ca nin la mijis jupj p'iyá jos jinwá. Nin ca la mijis napj lejaj jinwá. Napj cruz* po'ó ca ma pats'. Malala ca mpalas wa jupj, ncapj cyoñca mpes. Jupj ca jas mü'üsüs napj mpes. ²⁵Nepénowa ca quelel jis capj mp'a'sacj yupj p'iyá. Ma ca jisas malala se palá, mpes ca mvelecj yupj japon tulucj napj lal. Yupj ma ca mpatjam Dios lal. Nepénowa nca'liñ napj lal japon mpes. Más 'üsüs ca jis mpalas yupj la p'a jis lal. Yupj lovin ca mpatjam Dios lal. ²⁶Nepénowa pülücj jatatj nosis nt'a, mop'in ma polel patja Dios lal. Pjü way jatatj nosis nt'a ca nacj. Newa ma polel patja, mpes 'üsüs jis tepyala tulucj pülücj jatatj mpes. Ma polel jaylacj lajay mpatjam Dios lal. ²⁷Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Napj ca niswa ncuwis p'a jawas. Tjacuwis na, pjü ca nucucj napj pajal püné, Mpapay jinwá. Napj angelpañ* ca ncapj ncoñcoj. Tjacuwis na, napj ca jis ma'ayá pjü gente yupj la tjajay mpes. Nepénowa 'üsüs la tjajay, mpes napj ca jis ma'ayá tsjan 'üsüs way. Nepénowa malala la tjajay, mpes ca jis capj ntül. Mpes más 'ücj nin lajay Dios jos jin quinam. ²⁸Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Nun popa nepenowá ca nucú napj cuwis Jepa la 'osos, nun ma taca'liqué na p'in. Newa potjaqué p'in, napj Jepa ca nsem. T'üc' niná —tjevele Jesús.

Jesús jas jaw tepyala Dios mpes.

(Marcos 9.2-13; Lucas 9.28-36)

17 ¹Ts'ac' séisiya tjejawca na, Jesús tjemey Pedro lal, Jacobo lal wa, Juan lal wa. Juan niná Jacobo jüptülüctjsja. Yupj jis lal tjemey joc'

campanya toñca nt'a, tucuc' pacá nt'a. Yupj yulupjana way p'in tjil. ²Ne'aj tjatja na, Jesús p'a casá justa tepyala tjunuc yupj. Jupj wola pajal jaw tepyala lots'ac' jinwá. Jupj jas quip pajal pje way tepyala wa. Jas quip jaw tepyala wa, pajal pje way mpes. ³Nin tepyala na, nepé lay tepyala wa Moisés*. Elías* lay tepyala wa. Yupj manas profetapan* püna tapatjá. Jesús lal javeleptsja.

⁴Pedro tjevele Jesús lal:

—Nejepa, po 'üsüs qui'á jyatjaquecj. ¿Ncu jyas ts'epjel cónt'eya sin müjünsú nun mpes? Pjaní way jipj mpes ca nsem, pjaní wa Moisés* mpes ca nsem.

⁵Pedro newa véletsja na, leñ way mol palá tjac' wa yupj capá nt'a. T'asiyú tóncatsja. Jas jawtsja molon. Nepé vele pjactsja mol mpe. “Niná napj Natjam —tjevele—. Quelel lejay jupj. Pajal 'ücj najas jupj lal. Tjapja'aque' jupj velá”, nin tjevele mol mpe.

⁶Niná tjepjyacañ na, discipulopan* jis wala 'amá 'alá tjo'onsopj. Pajal lacj tjeypj yupj. ⁷Nin la tjajay na, Jesús tjac' yupj nt'a. Po lis tje'yot'a jupj. —Nusin tjüjünsú —tjevele—. Po ma locj tjejá.

⁸Viyá tjunuc na, leñtsja la p'a. Jesús p'in jus tjunuc. ⁹Yacjaya joc' mpe palavin tjiquil. Yupj palavin jiquiltsja na, Jesús tjevele yupj jis lal: —Ma ca mvelé p'a jis lal nun tjunucú quinam. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Napj ca ma pats', locopyaya ca nin müjünsú la püt'üs. Niswa nin tjiyünsú na, 'ücj lo veles nun tjunucú joc' mo'ó —niná nin tjiyü'ta Jesús.

¹⁰Jupj discipulopan* tjowelepj jupj lal:

—Cupj pyonecj jipj niná Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas. ¿Tsjan mpes la p'a javelepj Elías* mwalá way ca ncuwim niná Jepa Püné lal? Nin javelepj Moisés* popel sin 'yüsa lajay —nin tjowelepj yupj.

¹¹—T'üic' way jupj mwalá way ncuwim Jepa Püné lal —tjevele Jesús—. Dios Popel tjevele jupj pjü ca 'ücj la mijis Jepa Püné jac' mpes. ¹²Nasa tjac' jupj. Yupj ma sin tji'yüsa jupj ninana p'iyatsja Dios Popel tjevele ca ncuwim. Malala la tjajay jupj lal, yupj jisastsja jinwá. Nin p'iyá ca malala la mijicj napj lal, napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá —nin tjevele Jesús.

¹³Nin tjevele na, jupj discipulopan* sin tji'yüsa jupj véletsja Juan el Bautista po'ó. Juan el Bautista p'iyatsja niná Dios tjevele ca mwalá ncuwim Jepa Püné lal.

Jesús pje'á jas tjejamama lapanen tjamacjas jos mpe.

(Marcos 9.14-29; Lucas 9.37-43)

¹⁴Joc' 'alá mpe tjiquil na, niswa tjiquil la p'a discipulopan* tjatja nt'a. Ne'aj gente pajal pülücj lejeñtsja wa yupj jis lal. Ne'as tjiquil na, yom pjaní tjac' Jesús nt'a. T'üic' jin tjá'asa Jesús wolap'a'á.

15—Nejeba, cus tjep'ya'sa natjam —tjevele—. Pajal malala jos. Jun jyu'ya jin liji jupj lovin. Po 'in malala tepyala jupj. La pülücj 'awa mo'o tjeയാ jun jyu'ya mpes. 'Üsüma tjeയാ wa la pülücj. 16Napj jupj lal tjacuwis jipj discipulopan* nt'a. Yupj ma polel 'yü'sa lajaytsja jupj —nin tjevele yomen Jesús lal.

17Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun ma poné napj lal. Malala nujola pajal. Pajal püs way li nuc nun ca mponé napj lal. Püs way tüpü'üs nun lal quinam. Lowa, lal nculá jupj jatjam.

18Tjac' na, Jesús cus tjeve'le lapanen, yom jatjam jos mo'o já'asatsja. Mpes pje'á tjac' tjamacjas jos mpe. Leñ way 'ücj jos já'asatsja tjamacjas. 19Yacjaya Jesús discipulopan* tjiquil jupj nt'a, p'a leñtsja na. La tjü'üy:

—¿Tsjan mpes ma polel pje'á jas tjejamacj lapanen niná?

20Jupj jis wala tjevele:

—Nun tsjicj way p'in poné napj lal. Nin mpes ma polel lojitsja nun. Tsjicj way p'in cüponé, mostaza* setel tsjicj way jinwá, pjü way 'ücj la cüj. 'Ücj cüwelé mim joc' 'alá. 'Ücj cüwelé: 'Jutja p'a nt'a'. Ne nin ca nsem nun tjowelé jinwá. T'üc' way niná. 21Nin p'in velé, lapanenpan nepenowá pajal costa way sin jam. Nintsja niná. Más 'ücj lo moná Dios lal ca 'ücj jas majamá. Ts'ac' pjaní ma ca nlanjá, Dios lal ca mvelé p'in. Ma nin lojí, ma ca mim —nin tjevele Jesús.

Jesús niswa tjevele ca mpa'is, ca niswa jas müjünsüs la püt'üs.

(Marcos 9.30-32; Lucas 9.43-45)

22Jesús newa wínetsja Galilea mo'ó jupj discipulopan* jis lal. Jawas pjaní tjeയാ wa na, jupj tjevele yupj jis lal: “Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjeയാ. Dios ca ma'ayas niyom ca malala la mijicj napj lal yupj jisas jinwá. 23Ca ma 'ü'nacj, locopyaya ts'ac' cont'e na ca nin müjünsü la püt'üs niswá”, nin tjevele jupj. Nin tjevele na, pajal 'aplijila jis tepyala jupj discipulopan.

Jesús impuesto jaylacj la tjiji.

24Jesús tjemey Capernaum nt'a jupj discipulopan* jis lal. Ne'as tjemey na, niyom nepénowa tjiquil Pedro nt'a. Yupj niyom nenem impuesto jaylacj jata'epj Dios wo* mpes. Yupj la tjü'üy Pedro lal:

—¿Ncu ma impuesto jaylacj liji Jesús, jupj ne jin 'yüsa liji?

25—Jaylacj liji jupj —tjevele Pedro.

Pedro wo nt'a tjemey, yupj tapatja nt'a. Tjac' na, Jesús tjevele jupj lal, Pedro ma tjevele na p'in. Tjevele:

—Jepapan nosis nt'a se jütütj impuesto jaylacj jata'epj gente jatatj mpes, yupj moma jatatj mpes wa —nin tjevele Jesús—. ¿Ncu jele jepapan sejatjampan p'iyá jaylacj lajay niná? ¿Ncu jele p'a wa p'in jaylacj lajay impuesto mpes? ¿'Oyn jele jipj? —tjevele Jesús.

²⁶Pedro jupj wola tjevele:

—P'a wa p'in jaylacj lajay niná yupj jata'epj.

—Nin —tjevele Jesús—. Jepapan sejatjampan ma jaylacj lajay impuesto.

(Jupj quelel véletsja jupj 'ücj wa ma jaylacj líjitsja. Jupj Dios Jatjam, ne nin.) ²⁷Jupj tjevele:

—Mop'in ca jaylacj la mijicj. Ma jaylacj lijicj, yupj ca yola nsem cupj ma qjuisas Dios wo*. Jutja jipj 'üsü püné nt'a. Jipj anzuelo 'üsüma tjevyala. Ca nts'icjun cjulun. Mwalá way cjul ts'icjucj jipj, jupj lala ma'aaptan. Lala mo'o ma'ajam ca t'emel c'a. Niná t'emel t'üc' nsem impuesto jaylacj mpes. Niná ca jis ma'ayan napj jaylacj lejay mpes, jipj jaylacj lejay mpes wa —nin tjevele Jesús Pedro lal.

Ne nin la tjiji niná.

Jesús tjevele pjacj püné nsem jupj Jepa pyala na.

(*Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48*)

18 ¹Yacjaya Jesús discipulopan* tjiquil jupj nt'a. La tjü'üy pjacj yupj popa más püné ca nsem Dios jyü'ta nt'a. ²Jesús tjevele ncuwim tsjicj way. Jupj discipulopan culupwen nt'a tjijyünsa jupj. ³Nin la tjiji na, Jesús tjevele:

—Nun ma 'üsüs way nujola. P'a casá nujola t'as, Dios jos jinwá. Tsjictjacj jinwá t'as nun. Nun ma lojí niná, nun Dios si jütüta popa nsem tulucj. T'üc' way. ⁴Nun popa pjaní pajal tsjicj jin jola jupj p'iyá, tsjicj niná jinwá, jupj más püné ca nsem Dios jyü'ta nt'a. ⁵Gente pülücj nin jinwá patja, yupj tsjicj niná jinwá. Najas nun ma nujola noypan nun p'iyá. Najas 'üsüs lojí yupj jilal napj mpes. 'Üsüs lojí na yupj jilal, t'üc' way 'üsüs lojí napj lal. ⁶Malala lajay yupj jis lal, malala nin Dios lal. Tsjictjacj nepénowa japon napj lal. P'a wa nin liji ne tsjictjacj nenem malala nyuca lajay, malala pajal ca nsem jupj lal, nin la tjiji mpes. Más 'üsüs way nsem jupj mpes, la p'a pe püné 'utsu'pa mwen po'ó, ca 'üsü püné mo'o la nts'iyas jupj, mpa'is.

⁷T'üc' way nepénowa malala nyuca lajay. Yupj lajay mpes la p'a quelel malala nyuca lajay wa. Malala ca jis mpalas pajal, yupj nin lajay. Pajal malala ca mpalas wa nosis nt'a yupj malala lajay mpes. ⁸Po

ma malala la müjí. Nun quelel malala lojí numos mpes, ma la müjí. Nujola t'as numos cjuwá jinwá. Numos t'ü, na'aj la tocoyé jinwá nujola t'as. Más 'ücj numos cjuwá, ne ca 'ücj mpatjaqué Dios lal. Más malala numos mat'e ca na'aj la nts'iyacj nun 'awa püné nt'a, nun malala la tjüjí mpes. Ne'aj pwe lovin. Nun quelel lowú, malala la müjí, ma la müjí. Nin p'iyá nujola t'as nutsjom cjuwá jinwá. Más 'ücj nutsjom cjuwá, ne ca 'ücj mpatjaqué Dios lal. Más malala nutsjom mat'e ca na'aj la nts'iyacj nun 'awa püné nt'a. ⁹Nun quelel malala lojí nun nucu mpes p'in, ma ca nucu niná. Nujun tulucj jinwá nujola t'as nun. Nujun t'ü, na'aj la tocoyé jinwá nujola t'as. Más 'ücj nujun pjaní cjuwá, ne ca 'ücj mpatjaqué Dios lal. Más malala nujun mat'e ca na'aj la nts'iyacj nun 'awa püné nt'a —nin tjevele Jesús jupj discipulopan* jis lal.

Dios pajal quelel liji tsjictjacj.

(Lucas 15.3-7)

¹⁰Jesús tjevele wa:

—Po ma nujola t'as tsjictjacj 'üsüs tulucj, yupj tsjicj way mpes. Dios sin jyama yupj jis angelpán*, jis majamacj tsjictjacj. Niná angelpán Dios pü'ü nt'a patja. Januc Mpapay Dios lovin, jupj ne tsjun po'ó pü'ü. Mpes nun ca jus cülayé Dios quelel liji tsjictjacj. [¹¹Ma sa coñ Dios, leñ jinwá yupj Dios lal. Napj jis capj p'yacj mpes ca 'üsüs nsem yupj Dios lal ne ca mpatjam jupj lal. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá —nin tjevele Jesús.]

¹²Jesús sin tji'yüsa lis tjiji Dios quelel liji pjü gente. Ninana tjevelá:

—Yom pjaní oveja* ciéneya si manuna ca nacj, pajal pülücj. Oveja pjaní way tjemey, leñ tjevya. Mpes yom niná ca mim, ca la mpalas oveja leñ tjevyalá. Oveja noventa y nuéveya ne'aj lyawuñ ca nacj joc' 'ala'á, tsjutsj jalá nt'a. Pjü way lejeñ mpe ca mim yomen. ¿Ncu ma t'üc' way ca nin la mijis niná? ¹³Jupj jus tjinyuca na oveja leñ tjevyalá, pajal 'ücj jos nsem jupj. T'üc' way niná. Más 'ücj jos nsem oveja niná mpes, la p'a noventa y nueve jis lal. Noventa y nuéveya ma leñ jis tjevya. ¹⁴Nin wa Nupopay tsjun po'o pü'ü lal. Jupj ma jos tsjicj pjaní leñ mvalas. Ma jos malala mpalas. Jupj jos pjü way ca jupj lal mpatjam —nin tjevele Jesús.

Nun ca mvelé nun jis pülücpan jis lal yupj malala la tjajay mpes.

(Lucas 17.3)

¹⁵Jesús tjevele wa jupj discipulopan* jis lal:

—Napj mpes japon nun jis pülücpán napj mpes. Jipj pyülücj pjaní malala liji jipj lal ca nacj. Malala la tjiji na, jutja jus nucun jisapj p'in. 'Üsüs way tjevele jupj lal tsjan niná jupj malala lijá. Nun p'in nuseya mat'e ca mvelé. Jupj ca jola mpalas jupj malala la tjiji ca nacj. 'Üsüs ca la mijis quinam, mpes nun nusey manas wa ca quelel la müjí niswá. ¹⁶Jupj ma quelel pjoca jipj velen ca nacj, mpes jipj ca mim p'a wa lal jupj nt'a. 'Ücj wa mat'e jis lal mim jupj nt'a. Yupj ca mpjacañ jipj pyülücj velá. Yupj ca 'ücj mvelecj jipj t'üc' way velen. Dios ts'uyupan ma polel la pon pjaní p'in vele. 'Mát'eya javelepj yupj tjepjyacañ, 'ücj jis la pon. Cónt'eya 'ücj jis la pon wa. Manas jipj lal jil, yupj ca mvelecj wa malala la tjiji lal. Yupj ca mvelecj yupj jisas wa jupj ca 'ücj la mijis.' ¹⁷Jupj newa ma quelel pjoca nin la tzejay na, jipj ca mvelen niná Dios ts'uyupj jis lal. 'A jis tjimyula na mvelen ca. Yupj p'iyá ca mvelecj jipj pyülücj lal, jupj malala nyuca liji mpes. Jupj ma quelel pjoca yupj javelepj, Dios ts'uyupj ca mvelecj ma yupj popa jupj quinam. Ma pyona jinwá ca nsem jupj jipj lal. Jipj jele nsem jupj pecj jinwá, impuesto jaylacj jata'epj jinwá.

¹⁸Nun 'ücj wa ca mvelé ncu malala nyuca la tjajay p'a wa. Nun nin welé nosis casá, nin p'iyá Dios ca mveles tsjun po'ó. Nun 'ücj wa ca mvelé ncu malala nyuca la tjajay tulucj. Nun nin welé nosis casá, nin p'iyá Dios ca mveles tsjun po'ó. T'üc'. ¹⁹Nin p'iyá niná: nun p'in nuseya mat'e nujola pyala nin p'iyá lo moná Dios lal, jupj ca nu ma'ayas nun lo moná. Mpapay Dios tsjun po'o pül'ü ca nu ma'ayas nun lo moná nosis casá. ²⁰Mat'e, cont'e 'a si mulú napj mpes, napj 'os wa yupj jis lal. Nin mpes ca nt'anquec jupj Dios lal la mon —nin tjevele Jesús yupj jis lal.

Lovin perdonar la müjí nun sejatjampan.

²¹Yacjaya Pedro tjac' Jesús nt'a. Tjevele Jesús lal:

—Nejepa, ¿la nol perdonar la mejay napj natjam, jupj malala la nijá? ¿Ncu la siéteya 'ücj perdonar la mejay jupj?

²²Jesús tjevele jupj lal:

—La siéteya tulucj. Jipj lovin ca perdonar la mijin jipj jetjam —nin tjevele Jesús.

²³Jesús parábola* tjevele wa Pedro lal. Jas tji'yüsa la tjiji Dios jos ncupj lovin perdonar lijicj la p'a wa. Ninana nin tjevele:

—Napj ca mvelé 'onin ne nin liji Dios jupj jyü'ta lal. Jepa püné po'ó ca mvelé napj. Dios liji wa jepa püné niná jinwá. Jepa püné quelel

seletsja nol leveltsja jupj jomozopan jupj lal. Jostsja ca jaylacj la mijicj quinam. ²⁴Nin mpes jupj vele watsja jomozopan jis lal. Nasa nin lajaytsja na, mozo pjaní lal jiquil watsja jupj nt'a. Mozo niná level pünetsja. Peso millón quinceya leveltsja jupj lal. ²⁵Mozo ma polel jaylacj la tjiji, ma tje'yaya. Nin mpes jepa tjijyü'ta jupj jomozopan ca vender la mijicj mozo niná. Esclavo* ca nsem jupj. Tjevele ca vender la mijicj wa jupj jats'om, jupj juts'uyupj 'ots'ipj, pjü way jupj tya'a watsja 'ots'ipj. T'emel ca jaylacj mpalas level mpes. ²⁶Mozo pajal la tjemyona jepa ma ca nin la mijis. Tüic' jin tjá'asa jepa wolap'a'á. La tjemyona: 'In la ntjinucú. Tülü way ca jaylacj la mejay pjü.' ²⁷Nin tjevele na, jupj jepa pajal jólatsja jupj mpes. Tjevele ca perdonar la mijis level mpes. Tjevele 'ücj la winin.

²⁸”Mpes tjemey mozo niná. Tjemey na, mozo niná tjinyuca mozo p'a wa. Niná leveltsja mozo mwalá way lal. Jupj level pjaní waytsja p'in. Mozo mwalá ntjüi'le jupj mwen po'ó. Tjevele level lal: 'Jaylacj la mijin jipj level napj lal', ²⁹Jupj level tjevele: 'In la ntjinucú. Tülü way ca jaylacj la mejay'. ³⁰Mozo mwalá ma jostsja. Jepapan nt'a tjemey. T'ya tjevele la p'a ma jaylacj la tjiji level. Tjiquil, ntji'liñ level líjitsja mpes. Cawilta mo'o tjo'onsopj jupj. Tjowelepj ne'aj ca mpü'üm jupj, pjü way jaylacj la tjiji nas. ³¹La p'a wa mozopan tjunuc nin tepyalá. Pajal 'aplijíatsja mozo mwalá ma perdonar la tjiji ma'ajapj. Tjil yupj jis jepa nt'a, pjü tjowelepj tepyalá. ³²Jepa püné tjevele ncuwim mozo mwalá. Tjevele jupj lal: 'Malala jipj pajal. Jipj pajal la tjemyon napj lal, mpes tjevelé ca perdonar la mejay jipj level mpes. ³³¿Tsjan mpes ma nin p'iyá la tjejay jipj, mozo la p'a wa lal? Napj nólatsja jipj mpes. ¿Tsjan pjucj ma jéletsja mozo p'a wa mpes?' nin tjevele jepá. ³⁴Jepa ts'i 'inyatsja pajal. Tjevele ca cus ntülücj mozo niná. Tjevele lovin ca cus ntülücj, pjü jaylacj la tjiji nas. ³⁵Nun ma quelel perdonar lojí nun sejatjampán, Mpapay Dios ca nin p'iyá la mijis nun jis lal —nin tjevele Jesús.

Dios ma jos niyom pje'á la ts'i yupj sejats'om.

(Marcos 10.1-12; Lucas 16.18)

19 ¹Jesús tecyawaja tjevele jupj quelel véletsja. T'üic' tjevele na, tjemey jupj Galilea mpe. Niswa tjemey Judea nt'a. 'Üsú na'aj po'ó wínetsja. Niná 'üsú Jordán lotsja. ²Gente pülücj 'a jis tjimyula jupj nt'a jümücj nt'a, cus la coñ. Nepénowa yupj malala jisastsja. Jesús jis tji'yü'sa lis tjiji ne'aj, jümücj nt'a. ³Fariseopan* nepenowá tjiquil wa

Jesús nt'a. Quelel la 'üytsja jupj lal. Yupj ma jisastsja Jesús. Yólatsja yupj la 'üytsja pajal costa nsem jis wala la veles. Yólatsja jupj mveles malala ca nsem judiopan* jis lal. Yupj la tji'üy:

—¿Ncu 'ücj Dios lal yom se jamá jupj jats'om, jupj jos mpes p'in? Malala tulucj jupj jats'om ca nacj.

⁴Jesús jis wala tjevele:

—¿Ncu ma mo'o tjewelé Dios Popel nun? Jupj Popel nin vele Dios p'iyá la tjiji gentas. 'La tjiji wa niyom, nequem, 'ücj ca mwayiñ yupj.'

⁵Dios tjevele: 'Yom ca mim popay mpe, jamay mpe, jats'om lal lo püt'üs. Ca quelel la mijis jupj. Manas ca jüp'üy pjaní jinwá nsem yupj.'

⁶Nin mpes yupj mat'e tulucj, tjewyayiñ na. Pjaní p'in yupj Dios lal. Dios yugo sey pjucj po'ó tipyúnta jinwá la tjiji. Dios p'iyá nin la tjiji na, gente ma polel sin tjan sin majamacj —nin tjevele Jesús.

⁷Fariseopan* tjewelepj:

—Moisés* tjevele Dios tjiyü'ta püná. Jupj tjevele yom ca papel mpaques, jats'om pje'á li ts'iyá na. Papel ca mveles quepan jupj jats'om tulucj quinam. Moisés tjevele yom papel ca ma'ayas jupj, ca jas majamas jupj jats'om. ¿Tsjan mpes Moisés tjevele jupj ca 'ücj la mijis niná?

⁸Jesús yupj jis wala tjevele:

—Nun ma 'üsüs quelel lojitsja, Dios jos jin. Nin mpes Moisés* nin tjevele 'ücj jas majamá nun sejats'ompan. Dios nosis la tjiji na, jupj ma jostsja yom nin la qjujijis. ⁹Napj najas más 'üsüs lojí püna la tjajay jis lal. Ma najas nun sejats'om so jamá. Yom se jamá jats'om, p'a lal woya ca nacj. P'a lal woya na, Dios ca jola nsem yom niná ma jats'om ne'aj mya'na. Malala lajay p'in Dios lal. Jets'om la p'a lal wine, nin mpes p'in 'ücj se jam mim —nin tjevele Jesús.

¹⁰Jupj discipulopan* tjewelepj jupj lal:

—Po 'in costa way niná la mijicj jipj tjewelen jinwá. Jipj velen yom ma polel pje'á li ts'iyá jupj jats'om, jupj jos na. Más 'ücj ma ca mwayim ca nacj.

¹¹Jesús tjevele:

—Costa way patja niyom sejats'om tulucj. Dios jis capj p'ya'sa niyom nepenowá. Yupj 'ücj wa patja sejats'om tulucj. La p'a wa ma polel jis la jay niná. ¹²Niyom nepenowá ma quelel wyayiñ. Lovin nintsja yupj. Nepénowa malala jis tepyala jis jüp'üy, la p'a wa malala lis tjajay mpes, nin mpes ma polel wyayiñ nepenowá. Nepénowa yupj jinwá tulucj. Yupj 'ücj wyayiñ. Yupj sin nin ma wyayiñ, Dios mpes tsji' lajay mpes. Nepénowa 'ücj nin lajay napj velé jinwá. 'Ücj nin lajay, ca nin la mijicj ninam —nin tjevele Jesús.

Jesús jos tsjictjacj jiquil jupj nt'a.

(*Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17*)

¹³Nepénowa tjiquil Jesús nt'a tsjictjacj jis lal. Jisastsja tsjictjacj sey pjucj po'ó ca po la mo'ot'es Jesús. Jisastsja wa jupj Dios lal mveles tsjictjacj mpes. Jesús discipulopan* jis capj tjowelet tsjictjacj jis lal tjiquil mpes. ¹⁴Mop'in 'ütsja Jesús lal yupj tjiquil. Jupj tjevele: “Jis ma'ayá ca ncul tsjictjacj napj nt'a. Po ma jis müjütú ma ncul. Gente japon tsjictjacj japon jinwá, Dios 'ücj si jütüta yupj.” ¹⁵Jesús nin tjevele na, tsjictjacj sey pjucj po la tje'yot'a. Nin la tjiji na, tjemey ne'aj patja mpe.

Costa way pülücj jatatj Dios si jütüta popa se palá yupj.

(*Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30*)

¹⁶Yom pjaní tjac' Jesús nt'a. Tjevele jupj lal:

—Jipj sin 'yüsa lejay Dios mpes. ¿Tsjan 'üsüs ca la mejay napj ne Dios ca ma'ayas napj ca 'ücj mpü'üs lovin jupj lal?

¹⁷Jesús tjevele:

—¿Tsjan mpes napj lal nla 'yüy tsjan ca la mijin pajal 'üsüs? Pjaní way p'in 'üsüs. Jipj jyas mpü'üm jupj lal, nin la mijin jupj jyütá.

¹⁸Yom tjevele:

—Jupj pülücj tjijyütá. ¿Cana ca la mejay jupj tjijyütá?

Jesús tjevele jupj lal:

—Ma ca mü'ü'nán la p'a. Niyom ma ca ne'aj manucj sejats'om tulucj. Nequem ma ca mal jis vayum tulucj jis lal. Ma ca mpequem. Ma la ntsawilin. ¹⁹Ca 'üsüs la mijin pyapay lal, jemay lal, yupj noypan mpes jipj lal. Quelel lis mijin ne'aj patjá. Jipj p'iyá quelel la 'ejay jinwá, ca quelel lis mijin yupj’ —nin tjevele Jesús.

²⁰Tjamacjas niná tjevele Jesús lal:

—Pjü way niná t'ücj la tjejay jipj tjevelen jinwá. ¿Ncu pjaní way ma lejay custjay?

²¹Jesús tjevele jupj lal:

—Pjaní way ma lejay custjay Dios jos jinwá. Jipj 'üsüs way quelel lejay Dios jos jin, jipj ca vender la mijin jipj jits'a'á pjü way. T'emel así way ca jis ma'ayan t'emel cjuwá. Jutja, ca nin la mijin. Mpes pülücj ca nt'an tsjun po'ó, Dios pü'ü nt'a. Nin la tjejay na, ncuwim napj nt'a, ca ncapj ncoñcon. Jipj ca jin mü'üsüs napj lal —nin tjevele Jesús jupj lal.

²²Tjamacjas tjapjaca na niná Jesús tjevelá, 'aplijila tepyala. Tjemey jupj Jesús mpe. Pülücj tyá'atsja, mpes ma quelel así 'yáyatsja jupj juts'a'á cjuwá jis lal. ²³Tjamacjas tjemey na, Jesús tjevele jupj discipulopan* jis lal:

—Nin lovin, pülücj jatatj jis lal. Pajal costa way Dios si jütüta popa se palá yupj. T'üc' way niná. ²⁴Nin p'iyá nin velé. Pajal costa way camello* jav jul casá jama. Camello ma polel nin liji niná. Más 'in costa way pülücj jatatj Dios si jütüta popa ca jis mpalas —nin tjevele Jesús.

²⁵Jupj discipulopan* tjepjyacañ na niná, pajal yólatsja jupj tjevele mpes. Yupj tjowelepj: “Pajal costa way Dios si jütüta popa se palá yupj. Pjü way ma 'üsüs se palá Dios lal ca nacj, ma mpatjam Dios lal.”

²⁶Jesús yus tjinyuca, tjevele:

—Gente yusapj p'in ma polel 'üsüs se palá Dios lal. Dios 'ücj nin liji pjü way niná yupj mpes —tjevele.

²⁷Pedro jola tepyala tjamacjas ma quelel jámatsja jupj juts'a'á mpe, 'ücj la püt'üs Dios lal. Mpes Pedro tjevele Jesús lal:

—Ncupj cuts'a'á jatja tjeleque jipj lal. Tjeleque cyapj la coñ. ¿Tsjan ca nt'anquecj niná la tjijicj mpes?

²⁸Jesús tjevele jupj lal, la p'a wa discipulopan* jis lal wa:

—Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. P'a jawasa Dios ca pjü seyasa la mijis nosis nt'a. Seyasa liji na, napj Jepa ca mo'os. Pajal püné ca nsem napj. Nun ncapj coñcó quinam, nun jepapan ca nsem 'ots'ipj, nin tepyala na. Nun jepapan dóceya nsem, israelpan* jis tribu dóceya jis la jütütj. Nun ca mvelé israelpan jis lal ncu malala la tjajay nosis nt'a. Nin ca nsem nun ncapj tocoñcó mpes. T'üc' way. ²⁹Nin p'iyá 'üsüs lejay napj lovin ncapj tocoñ jis lal. Nepénowa jil jis wa nepé ncapj jacoñ mpes. Nepénowa jil jis pülücpán nepé. Jis papay, sejamay nepé jil nepenowá. Nepénowa jil jis ts'uyupan nepé. Nepénowa jil jis moma mpe, ncapj jacoñ mpes. Napj pajal pülücj ca jis ma'ayá nin la tjajay mpes. Pjaní way p'in tjá'asa tjil ca nacj. Napj ciéneya ca jis ma'ayá yupj pjaní way tja'ayapj mpes. Lovin ca mpatjam Dios lal 'ots'ipj, nin ca la mejay napj yupj mpes. ³⁰Nepénowa püna p'in topon napj lal, yupj tsjictjacj ca nsem napj Jepa 'os na. Nepénowa p'a jawasa ca mponecj, noypan ca nsem yupj. Nin ca nsem pülücj jis lal —nin tjevele Jesús.

Parábola uva lejeñ nt'a tsji' lajay mpes.

20 ¹Jesús parábola* tjevele wa sin la 'üsüs jis la jay. Sin tji'yüsa lis tjiji 'onin ca jis ma'ayas Dios Jesucristo cus tocoñ jis lal. Ninana Jesús tjevelá:

—Napj ca mvelé 'oyñ nyuca liji Dios, jupj jyü'ta nt'a. Yom po'o ca mvelé. Yom niná 'amá püné tya'a, pülücj sine mpes. Dios liji yom niná liji jinwá. Niná yom mozopan jostsja jupj. Po 'in püstapj tjemey, la tepyala niyom

nepenowá, jupj jomozopan nsem. Tjevele ca tsji' la mijicj jupj uva lejeñ nt'a. ²Yupj tjowelepj 'ücj ca tsji' la mijicj ts'ac' pjaní t'emel mpes, ts'ac' pjaní tsji' lajay jaylacj mpes. 'Üchtsja niná yom lal. Sin tjejyama tsji' la mijicj jupj uva lejeñ nt'a. ³Yacjaya yom tjemey jis wa nepénowa lejeñ nt'a. Las nueve ca nactsja. Yom yus tjinyuca niyom nepénowa yupj lejeñ p'intsja, ma tsji' lajaytsja. ⁴Yom tjevele yupj jis lal: 'Nun p'iyá ca nlawú wa, ca tsji' la müjí napj uva lejeñ nt'a. Napj t'üc' way ca jaylacj la mejay nun tsji' lojí mpes.' ⁵Mpes tjil yupj tsji' jis la jay.

"Yacjaya, culupwen nt'a tjá'asa na, yom tjemey wa niswá yupj jis wa lejeñ nt'a. Nin p'iyá tjevele jupj niyom ma tsji' lajaytsja jis lal. Jupj nin p'iyá la tjiji wa las tres na, t'awaná. Sin tjejyama wa tsji' jis la jay ne'aj. ⁶Yacjaya tjemey wa niswá yomen. Ne'aj já'asa las cinco pyala na quinam. Jupj p'a wa yus tjinyuca ma tsji' lajay. Mpes jupj jis la tjí'yüya yupj jis lal: '¿Tsjan mpes nun p'in lüjüquetsja, tsji' lji secj ts'ac' pjaní?' ⁷'Leñ pjacj mozo jostsja yacjaj', nin tjowelepj yupj. Yom jis lal tjevele: 'Lowa wa nun, ca tsji' la müjí napj uva lejeñ nt'a'.

⁸"Nasa t'yaja na, yom uva juts'a'á tjevele mozo pjaní lal. Mozo niná jépsatsja la p'a wa mozopan jis lal. Yom tjevele jupj lal: 'Tjevele ncul uva lejeñ nt'a tsji' lajay. T'emel jis tje'yaya yupj, tsji' la tjajay jaylacj. Mwalá way ca t'emel jis ma'ayan locopyaya sin tjejyam jis lal. Jis tje'yan na, ca jis ma'ayan wa mwalá way sin tjejyam jis lal', nin tjevele yom uva juts'a'á.

⁹"Niyom nepénowa t'awaná tjil, las cinco na, hora pjaní tsji' la tjajay. Mpes yupj mwalá way tjiquil, natj t'emel. Ts'ac' pjaní tsji' la tjajay jinwá natj yupj pjü. ¹⁰Yacjaya niyom p'a wa tjiquil t'emel mpes. Niyom nenem mwalá way tsji' la tjajay tjil yupj, püstapj p'in. Ts'ac' pjaní tsji' la tjajay yupj, mpes yupj yólatsja yom uva juts'a'á más 'in pülücj way jaylacj la mijis yupj jis lal. Nin tuluctsja. T'emel ts'ac' pjaní tsji' lajay jaylacj natj wa yupj pjü. Nin p'iyá jaylactsja. ¹¹Mpes yupj jis t'emel natj na, malala po'o javeleptsja yom uva juts'a'á lal. ¹²Jipj locopyaya sin tjejyam niná noyomes. Hora pjaní p'in tsji' la tjajay', tjowelepj yupj. 'Cupj ts'ac' pjaní tsji' la tjijicj cupj. Pajal vyaja pwetsja tsji' la tjijicj cupj. Mop'in jipj nin p'iyá jis tje'yan wa yupj ncupj qjuis tje'yan jin p'iyá. Malala nin', tjowelepj yupj.

¹³"Uva juts'a'á tjevele yupj popa pjaní lal: 'Najamica —tjevele jupj—, napj malala la tjejay tulucj nun jis lal. Jipj tjevelen 'ücj ca tsji' la mijin ts'ac' pjaní, ne napj jaylacj lejaysja jipj ts'ac' pjaní tsji' la tjejay mpes. ¹⁴Nt'ya jipj t'emel. Jutja quinam wya nt'a. Napj quelel jaylacj lejay watsja nin p'iyá locopyaya jas tjejyam lal; jipj lal jaylacj la tjejay jin p'iyá, nin p'iyá jaylacj lejay jupj lal. ¹⁵T'emel niná napj nt'emel. Napj 'ücj 'ya napj nt'emel napj najas jinwá. ¿Ncu ts'üis jipj napj 'üsüs la tjejay mpes?' nin la tji'yüya uva juts'a'á.

¹⁶Jesús teczyawaja tjevele parábola* quinam. Tjevele:

—Nin jinwá liji Dios. Nepénowa locopyaya topon napj mpes, noypan ca nsem yupj ca nacj napj Jepa 'os na. Nepénowa püna p'in topon, tsjictjacj ca nsem napj Jepa 'os na. Dios véletsja pülücj jis lal ca yupj ncul jupj nt'a, mop'in ma jiquil nepenowá. Dios p'iyá lis t'ya pjacj mpatjam jupj lal. Pjaní way p'in lis t'ya —nin tjevele Jesús.

Jesús niswa tjevele ca mpa'is, ca niswa jas mäjünsüs la püt'üs.

(Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34)

¹⁷Jesús newa jámatsja Jerusalén nt'a. Jáamatsja na jümücj nt'a, Jesús jas tjan tjemey jupj discipulopan* dóceya jis lal p'in. Tjevele yupj jis lal: ¹⁸“Jerusalén nt'a leque quinam. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Dios ca jis ma'ayas niyom nepenowá malala la mijicj napj lal; sacerdote* noypan ca nin la mijicj, Moisés* popel sin 'yüsa lajay ca nin la mijicj wa. Yupj ca mvelecj napj malala la tjejay. Ca mvelecj ca ncapj ntülücj, ma pats'. ¹⁹Mpes ca ma manucj judiopan* tulucj nt'a. Judiopan tulucj ca la mpjüts'ünücj, ca ma süpücj. Ca cruz* po'o ca ma valacj napj, ma pats'. Ts'ac' cont'e na, ca nin mäjünsü, mpü'üs niswá”, nin tjevele Jesús.

Más 'ücj Jesús sa coñ ma püné jin yola yupj p'iyá.

(Marcos 10.35-45)

²⁰Locopyaya, Zebedeo jatjampan sejamay tjac' la veles Jesús lal. Jupj jatjampan tjiquil wa yupj sejamay lal. Sejamay tüic' jin tjá'asa Jesús wolap'a'á, la tjemyona Jesús ca 'üsüs la mijis jupj mpes.

²¹—¿Tsjan jyas? —la tji'yüya jupj.

Yupj sejamay tjevele:

—Najas natjampan jipj lal p'in majatjum, jipj Jepa jac' na. Najas pjaní wa jipj li'inyampe ma'ajam, ma'ajapj ma'ajam wa jipj nancupwepe najas. Nin la mijin, ma 'en —tjevele.

²²Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun ma solejé tsjan niná nun lo moná. Malala ca ma palas napj. ¿Ncu 'ücj wa nun lal ca malala nu mpalas nun, napj malala ne palá jinwá?

—'Ücj wa niná cupj qjuis lal —nin tjowelepj yupj.

²³Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nin ca nsem nun lal. Ca malala nu mpalas, malala ne palá jinwá. Newa nin, napj ma polel velé nun ca majatjaqué napj lal, pjaní wa li'inyampe, pjaní wa nancupwepe. Mpapay nasa la t'ya pjacj ca majatjum ne'aj. 'Ücj la tjiji nasa yupj majatjum nt'a —nin tjevele Jesús yupj jis lal.

²⁴Jesús discipulopan* p'a witjacj jus nlay niná la tjomon yupj. Jus nlay yupj la tjomon ca noypan nsem Jesús Jepa tepyala na. Mpes la p'a wa discipulopan diéziya ts'a tji'in discipulopan mat'e jis lal. ²⁵Mpes Jesús nin tjevele ca pjü 'a jis mulus. Tjiquil na, tjevele yupj jis lal:

—Judiopan* tulucj jis jepapan jajütütj la p'a wa, yupj noypan mpes. Yupj jis auxiliarpán yümücj se jütütj wa ne'aj patjá. ²⁶Nin tulucj ca nsem nun jis lal. Nun p'in nujos noypan nsem nun, ca pajal 'üsüs la müjí la p'a mpes. Yupj jis mozo jinwá nsem nun. Nin lojí na, noypan nsem nun. ²⁷Nun nujos más 'üsüs ca nsem nun pjü jis lal, ca 'üsüs la müjí lovin la p'a jis lal. Yupj jis esclavo* jinwá ca nsem nun. Nin lojí na, más 'üsüs nsem nun la p'a jis lal. ²⁸Nin p'iyá lejay napj. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Napj tjacuwis jis capj la p'acj la p'a wa. Yupj ncapi jap'acj mpes tjacuwis tulucj. Malala jis tepyala nosis casá patja, malala la tjajay mpes. Napj ma pats' ca yupj mpes. Nin mpes yupj sin popa pülücj ca 'üsüs nsem Dios lal —nin tjevele Jesús jupj discipulopan* jis lal.

Jesús jis tji'yü'sa lis tjiijí niyom yun tulucj.

(Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43)

²⁹Jesús ne'as tjemey watsja Jericó po'ó jupj discipulopan* jis lal. Nasa jiltsja Jericó mpe. Gente pajal pülücj jupj lal jiltsja. Cus tocoñ jümücj nt'a. ³⁰Niyom mat'e jümücj la nt'a játjatsja. Yun tuluctsja yupj manas. P'a wa jis wala tjowelepj Jesús ne'aj wa ca mim. Mpes niná manas yümücj tjowelepj:

—Qjuis Jepa, qjuis capj tjep'ya'sa. Dios jin tjejyama nosis nt'a. Jipj David* püna tüpü'ü popa p'iyá —nin tjowelepj yupj.

³¹Pülücj way Jesús cus tocoñ sin popé jis capj tjowelet la tupuyupj mpes.

—Lyájasa t'as —tjowelepj yupj.

Más yümücj la tupuyupj:

—Qjuis Jepa, qjuis capj tjep'ya'sa. Dios jin tjejyama nosis nt'a. Jipj David* püna tüpü'ü popa p'iyá —tjowelepj yupj.

³²Jesús tyantaná. Tjevele ncul yupj. La tji'yüya yupj jis lal:

—¿Tsjan nujos napj la mejay nun mpes?

³³—Po quelel nyucucj —tjowelepj yupj.

³⁴Jesús pajal jólatsja yupj mpes, malala jis tepyala mpes. Po la tje'yot'a yun po'ó. Yun po la tje'yot'a na, leñ way 'ücj januc jis tepyala yupj. Yupj sa coñ watsja Jesús quinam, sin la 'üsüs yupj jupj lal.

Jesús Jerusalén mo'o tjemey jepa püné jinwá.

(Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

21 ¹Ne'aj way p'intjsja quinam Jerusalén nt'a. Ne'as tjil Betfagé po'ó nepénowa tapatja nt'a. Jis wa ne'aj lejeñtsja tucuc' po'ó, niná tucuc' Olivos ló. Ne'as tjil na Betfagé nt'a, Jesús mwalá sin tjejyama jupj discipulopan* mát'eya. ²Tjevele yupj jis lal: “Lowa yupj jis wa lejeñ nt'a. Ne'as tjalawú na, nun ca nucú soysoy tsyu'pa toñca. Soysoy tsjicj ne'aj toñca jamay lal ca nucú wa. 'Osocté, ncumaná ma 'e manas. ³P'a wa ca nu la mü'üyas tsjan mpes socté, monú soysoyos ca nacj. Nin vele niná, nun ca mvelé Nujepa jos yupj. Tjowelé na niná, jupj leñ way ca mveles 'ücj monú soysoyos”, nin tjevele Jesús yupj jis lal.

⁴Nin mpes nin tepyala profeta* pjaní tjevele pajal püna. Ninana jupj tjevelá Dios mpes:

⁵“Tjowelé Jerusalén nt'a patja jis lal:

‘Tjunuca nun. Nun jis jepa jac' nun nt'a.

'Üsüs jupj. Lyájasa wine. Ma le palana.

Soysoy casá já'asa jama. Soysoy tsjicj casá já'asa jupj.’ ”

Nin tjevele profeta. Tjevele Jesús ca nin la mijis.

⁶Discípulo* manas tjil Jesús tjevele jinwá. Nin la tjajay Jesús tjiyü'ta jin. ⁷Tucuman soysoy jamay soysoy tsjicj lal. Sin quip soysoy casá tjo'onsopj, casá lo 'osos Jesús. Casá já'asa tjemey Jerusalén nt'a, pülücj patja nt'a. ⁸Gente pülücj sa coñtsja Jesús jümücj nt'a. Pülücj yupj sin popé jümücj po'o tapajatj yupj sin quip. Nepénowa manaca pjwel tapajatj jümücj po'ó. Nin la tjajay 'üsüs lo pal jümücj po'ó, Jesús jama nt'a.

⁹Gente pülücj mwalá tjil jümücj nt'a. Pülücj wa cjüil tjil. Pjü way yümücj la tupuyupj Jesús 'üsüs. Tjowelepj:

“Üsüs pjac tjowelé Jesús po'ó.

Jupj niná Yomen Dios tjevele ca jas majamas.

David* püna tüpü'ü popa p'iyá jupj.

Dios pajal 'üsüs ca la mijis jupj mpes.

Dios mpes vele jupj,

Dios ne cupj qjuis Jepa Püné.

Tsjun po'o patja 'üsüs pjac ca mvelecj wa

Jesús po'ó.”

Nin tjowelepj yupj jümücj nt'a.

¹⁰Jesús ne'as tjemey Jerusalén nt'a. Ne'as tjemey na, pjü way Jerusalén mo'o patja javeleptsja Jesús nasa tjac'. Yupj jis la tjü'üy:

—¿Pjacj niná, jepa püné jinwá tjac'?

¹¹ Jesús cus tocoñ tjowelepj:

—Ninana Jesús. Profeta* jupj. Nazaret mpe 'esej jupj, Galilea mpe se jütütj mpe —nin tjowelepj yupj la p'a jis lal.

Jesús ma jostsja malala la tjajay Dios wo nt'a.

(Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

¹² Jesús wama tjemey Dios wo* nt'a Jerusalén po'ó. Vender lajaytsja ne'aj jájtatsja. Jaylaj lajay ne'aj jatja watsja. Jesús pje'á sin tjejyama jis la winin pjü way. Ma jostsja nin lajay Dios wo nt'a. Nepénowa judiopan* jis t'emel vender lajaytsja romanopan* jis t'emel mpes. Judiopan jis t'emel mpes p'in 'ücj jaylaj lajaytsja ne'aj, Dios wo nt'a. Jesús yus ts'eptaná yupj jis mesa. Nepénowa sipipj vender lajaytsja. Jupj yus ts'eptaná wa yupj jis banco tsjictjacj. ¹³ Tjevele: “Dios Popel vele wa Dios tjevele jupj wo po'ó. ‘Ninana nawá mpe javelepj napj lal —tjevele—. Nin ca ló nsem wosis’, tjevele jupj. Nun ma nujos niná. Nun la tjüjij pweccapan 'a si mulú qui'á”, nin tjevele Jesús.

¹⁴ Jesús Dios wo* nt'a já'asatsja na, nepénowa yun tulucj tjiquil jupj nt'a. Nepénowa ma polel lyawuñtsja tjiquil wa jupj nt'a. Jis tji'yü'sa lis tjiji. ¹⁵ Sacerdote* noypan tjunuc Jesús pajal 'üsüs la tjiji. Niyom Moisés* popel sin 'yüsa lajay tjunuc wa. Tjepjyacañ wa tsjictjacj tjowelepj Jesús pajal 'üsüs. “Dios ca cus mp'a'sas Jesús —nin la tupuyupj tsjictjacj—. Jupj David* püna tüpü'ü popa p'iyá”, tjowelepj yupj.

Sacerdote* noypan ts'a 'intsja tsjictjacj nin tjowelepj mpes. Nin p'iyá niyom Moisés* popel sin 'yüsa lajay. Ts'a 'intsja wa yupj. ¹⁶ Yupj la tjü'üy Jesús lal: —¿Ncu tjapjac' tsjictjacj javelepj?

—Tjapjacas —tjevele Jesús—. Dios Popel vele: ‘Dios la tjiji tsjictjacj 'ücj wa jis la veles Dios 'üsüs’. ¿Ncu lovin ma mo'o tjowelé niná? —nin la tji'yüya Jesús yupj jis lal.

¹⁷ Nin tjevele na, tjemey Jerusalén mpe. Betania mo'o tjemey ca majas püste mpes.

Lovin nin p'iyá pyala Jesús velá.

(Marcos 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Püstapj na niswa tjac' Jesús Jerusalén nt'a. Jümücj po'o jámatsja na, vecj pé'etsja jupj. ¹⁹ Higuera tjinyuca jupj jümücj la nt'a. Higuera niná julupj 'üsüs lo pis. Jesús la tepyala julupj. Cjuwatsja jupj. Joló p'in tjinyuca. Mpes Jesús tjevele higuera lal:

—Lovin ma ca mvalas jipj quinam.

Niná tjevele na, leñ way ts'üique higuera niná. ²⁰ Jesús discipulopan* tjunuc niná tepyalá.

—Po 'in leñ way ts'üique jupj, jipj tjevelen na —tjowelepj yupj.

²¹ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun poné na Dios lal, 'ücj ca nin p'iyá la müjí, napj la tjejay jinwá. Nun newa poné ca nin mpalas nun welé jinwá, 'ücj wa ca nin la müjí higuera lal, napj la tjejay jinwá. 'Ücj wa ca mvelé joc' lal: 'Jutja jipj 'üsüma ntolo 'üsü püné mo'ó'. Nun poné ca nin mpalas, ca nin mpalas. Ninana ne t'üic'. ²² Nun Dios lal poné na, Dios ca nin la mijis nun lo moná jupj lal. Pjü lo moná, pjü ca nu ma'ayas —nin tjevele Jesús yupj jis lal.

Judiopan jis jepapan la tjü'üy Jesús lal tsjan mpes 'ücj si jütüta.

(Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8)

²³ Jesús niswa wama tjemey Dios wo* mo'ó Jerusalén nt'a. Sin 'yüsa lis tjiji ne'aj 'a jis tjimyula jis lal. Newa sin 'yüsa líjitsja na, niyom nepénowa tjiquil jupj nt'a. Yupj nepénowa sacerdote* noypan, nepénowa co'müypan* judiopan* jis lal. Yupj la tjü'üy Jesús lal:

—¿Pjacj 'e tje'aya 'ücj nin lejaj, jipj lejaj jinwá? ¿Pjacj 'i tjüjütüta nin lejaj jipj? —nin la tjü'üy Jesús lal.

²⁴ Jesús jis wala tjevele:

—Napj ca nu la mü'üy 'ots'ipj. Pjaní way p'in nu la mü'üy. Nun nawala tjowelé na niná, napj ca mvelé wa nun lal pjacj ntjijütüta nin lejaj. ²⁵ Ninana nu la 'yüy: ¿Pjacj tje'yaya Juan el Bautista 'ücj bautizar* la tjiji? ¿Ncu Dios p'in tjijyü'ta ca nin la mijis? ¿Ncu gente p'in jisastsja ca nin la mijis jupj? —nin jis la tji'yüya Jesús.

Yuwá tjowelepj sacerdote* noypan, co'müypan* jis lal. Yuwá tjowelepj tsjan cüwelem jupj lal. Tjowelepj: “Cupj ma polel velecj Dios tjijyü'ta niná. Nin cüvelecj ca niná, Jesús ca qjuis la mü'üyas tsjan mpes ma tepyonecj Juan tjevelá. ²⁶ Ma wa polel velecj gente p'in jisastsja jin la tjiji Juan. Nin cüvelecj ca niná, la p'a wa judiopan* ca ts'i mi'inacj cupj qjuilal. Ca malala la qjuis mijicj ca nacj. Yupj pjü way japon Juan el Bautista vele watsja Dios mpes”, niná tjowelepj yuwá.

²⁷ Mpes yupj tjowelepj Jesús lal:

—Cupj ma selecj pjacj tje'yaya Juan el Bautista jupj 'ücj bautizar* la tjiji. Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun ma nlal tjowelé, mpes napj ma wa ca mvelé nun nla tjü'üyá napj lal. Ma ca mvelé pjacj ntjijütüta napj nin lejaj —nin tjevele jupj.

²⁸Jesús parábola* tjevele wa sacerdote* noypan jis lal, co'müypan* jis lal wa. Jupj tjevele niná sin la 'üsüs jis la jay yupj ma lajaytsja Dios jos jinwá. Ninana tjevelá:

—Yom pjaní jatjampan mát'etsja jupj. Nun ca mvelé pjacj manas popé 'üsüs la tjiji. Yupj jis papay tjemey jatjam mwalá way nt'a. Tjevele: 'Jutja, ca tsji' la mijin uva lejeñ nt'a yacjaj'. ²⁹'Ma najas', tjevele jatjam. Yacjaya 'üsüs way jólatsja, mpes tjemey. Tsji' la tjiji popay tjevele jinwá. ³⁰Locopyaya popay tjemey jatjam ma'ajapj nt'a. Nin p'iyá tjevele jupj lal. Jatjam tjevele: 'Ücj napj jum tsji' lejaj'. Newa ma tjemey jupj —nintsja parabolás*.

³¹Jesús jis la tji'yüya sacerdote* noypan jis lal, co'müypan* jis lal wa: —¿Pjacj manas popé nin la tjiji popay jostsja jinwá?

—Jupj jatjam mwalá way —tjowelepj yupj.

Nin tjowelepj na, Jesús tjevele wa yupj jis lal:

—Niyom impuesto jaylacj jata'epj malala yupj. Pwecapan yupj. Newa más 'üsüs se palá yupj nun jis lal. Dios si jütüta popa 'ücj se palá yupj. Mwalá way Dios si jütüta popa se palá yupj, nun jis lal. Nin p'iyá nequem malala lajay. Dios si jütüta popa 'ücj se palá yupj. ³²Juan el Bautista tjac' nun nt'a. 'Üsüs la tjiji jupj. Nusin 'yüsa la tjiji 'oyñ nyuca 'üsüs way la cüjí Dios jos jinwá. Nun ma toponé jupj tjevelá. Impuesto jaylacj jata'epj 'ücj topon jupj tjevelá. Nequem malala lajay 'ücj topon wa. Nun tjunucú yupj 'üsüs la tjajay yupj topon na. Newa ma 'üsüs quelel lojitsja nun. Newa ma quelel ponetsja jupj tjevelá —nin tjevele Jesús.

³³Jesús parábola* p'a wa tjevele sacerdote* noypan jis lal, co'müypan* jis lal wa. Niswa sin tji'yüsa lis tjiji yupj malala la tjajay. Ninana Jesús tjevelá:

—Tjapja'aque p'a wa parabolás*. Yom 'amá püné tyá'atsja. Uva pülücj sínetsja jupj. 'Ücj la tjiji wa uva sine nt'a. T'asiyú tjivyü'ü jupj. Pe jul püné tyoca, uva ca ne'aj jay majatsjacj, ca 'üsú mpalas. Ts'epjel jas tjijyünsa wa ne'aj, jomezopan ca majamacj uva sine nt'a. Nin la tjiji na, yom jis tje'yaya mo'o jasin p'a witjacj, 'ücj la mijicj lo valas. Yupj tjowelepj ca ma'ayacj jupj, tjevyala popé. Nin la tjiji na, tjemey yomen pajal campá. ³⁴P'a jawas uva tjevyala na, uva juts'a'á sin tjejyama jupj jomezopan uva lejeñ nt'a. Sin tjejyama jis la ta'es tjevyala popé. ³⁵Niyom ne'aj tsji' la tjajay ma quelel ja'ayaptsja tjevyala popé. Jis ntji'liñ jupj jomezopan. Pjaní way mo'o süp, jas tjajam jupj. Pjaní wa tjü'ünan. P'a wa pe mpes po'o la ts'i jupj, nasa tepe'e na. ³⁶Locopyaya uva juts'a'á sin tjejyama p'a wa mozopan uva nt'a tsji' la tjajay nt'a.

Pülücj sin tjejjama quinam. Niyom uva nt'a tsji' la tjajay malala lis tjajay wa yupj jis lal.

³⁷”Lovin ma tja'ayapj tjevyala popé, mpes jupj jas tjejjama wa jupj jatjam yupj nt'a. Jólatsja ca 'üsüs yola nsem jupj lal, jupj jatjam mpes. ³⁸Nin tuluctsja. Jatjam jus tjunuc na, yuwá tjewelepj: ‘Uva lejeñ nt'a jupj popay juts'a'á. Jupj juts'a'á ca nsem, popay tepe'e na. Mas, mü'ünacj jupj, ne ma ca nta'es uva lejeñ nt'a. Cupj p'iyá ca nt'anqueecj momas', tjewelepj. ³⁹Mpes ntji'liñ wa jupj. Pje'á la ts'i jupj sin mpe. Tjü'ünan jupj —nintsja parabolás*.

⁴⁰Jesús tjevele ne'aj 'a jis tjimyula jis lal:

—Uva juts'a'á ca mim sine lejeñ nt'a. Ne'as tjemey na ñncu nujola tsjan ca la mijis jupj ne'aj tsji' lajay jis lal?

⁴¹—Ca jis capj ntülüs ne'aj tsji' lajay. Ca jis mü'ü'nas niná niyom malala —nin tjewelepj 'a jis tjimyula popé—. Ca jis ma'ayas la p'a wa ca 'ücj la mijicj lo valas ne'aj. Yupj ca ma'ayacj tjevyala popé jupj juts'a'á mpes —nin tjewelepj yupj.

⁴²Jesús tjevele sacerdote* noypan jis lal, co'müypan* jis lal wa:

—Dios Popel tjevele ca nin nsem, parábola* jinwá. ñNcu ma mo'o tjewelé niná? Nin tjevele jupj Popel:

‘Niyom nepénowa quelel jajünsüptsja wosis pe mpes.

Pe pjaní ma jisastsja wosis la jünsüs.

Pe niná t'üc' way 'üsüstsjja.

Mpes qjuis Jepa Dios jas tjijyünsa wosis.

Jupj mwalá way tje'yonsa pe niná wosis si jünsa mpes.

Pe niná más 'üsüs waytsja pjü pe witjacj jilal.

Tsjomis pe niná casá tóñcatsja.

Cupj selecj Dios p'iyá la tjiji niná.

Jupj pajal 'üsüs way la tjiji.’

Nin vele Dios Popel.

⁴³”Dios pajal 'üsüs la tjiji nun mpes. Nu tje'yaya wa 'ücj tsji' la tjüj jupj mpes. Newa nun malala la tjüj Dios juts'a'á lal, uva lejeñ nt'a tsji' la tjajay jinwá. Nin mpes Dios ma ca nu ma'ayas tsji' lojí jupj mpes quinam. La p'a wa ca tsji' la mijicj jupj mpes. Yupj ca 'üsüs la mijicj jupj jos jin. ⁴⁴Napj niná pe 'üsüs jinwá, napj tjewelé jinwá. Nun wosis su jünsü jinwá. Yom pe niná casá yaca, jupj malala ca mpalas pajal. Pe niná yom casá yaca na, más malala ca mpalas jupj. 'Üpjü jinwá

ca mpalas jupj. Ca nin nsem ma quelel la najay jis lal —nin tjevele Jesús yupj jis lal.

⁴⁵Sacerdote* noypan tjepjyacañ parabolás* Jesús tjevelá. Fariseopan* tjepjyacañ wa. Yupj jus nlaytsja Jesús véletsja yupj sin po'ó. ⁴⁶Ma jisastsja Jesús tjevelá. Malala quelel lajaytsja Jesús lal. Ma la tjajay custjay. Lacj tjeypaj la p'a judiopan* jis lal. La p'a judiopan yólatsja Jesús 'üsüs. Yupj yólatsja profétatsja* jupj, Jesús.

22 ¹Jesús p'a wa parábola* tjevele sacerdote* noypan jis lal, fariseopan* jis lal wa. ²Sin 'yüsa la síjtsja pajal malala la tjajay yupj Dios lal. Ninana tjevelá: “Napj ca mvelé 'oyn nyuca liji Dios nosis casá. Jepa püné po'ó ca mvelé. Dios ca la mijis niná jepa püné liji jinwá. Niná jepa püné, jatjam quelel wóyatsja quinam. Popay jostsja pülücj ncul, ca cus ncoñcocj jatjam, woja na. Lovin nin lajaytsja jis la wayis ne'aj. Mpes jepa püné pülücj la tjiji jis la las. ³Pülücj jis lal tjevele ncul jis la las. Ve tjojon na, sin tjejyama jomozopan yupj nt'a. Tjowelepj ca 'ücj ncul quinam. Mop'in ma quelel jiquiltsja yupj.

⁴”Mpes jepa sin tjejyama jupj jomozopan p'a wa yupj nt'a. Jepa tjevele ca nin mvelecj niná: ‘Nasa 'ücj la tjejay nu lo las. Nasa tjü'ünan vaca witjacj nu lo las. Tjü'ünan wa vaca 'tünt'ün witjacj. Pjü way 'ücj la tjejay quinam. Nculá, cus ncoñcó natjam, jupj woja na.’ ⁵Mpes tjil jepa jomozopan. Yupj jis lal tjowelepj jepa tjevele jinwá. Mop'in gente niná ma quelel jiquiltsja jepa jatjam wóyatsja nt'a. Ma quelel pjyacañtsja jepa jomozopan tjowelepj. Tjil la p'in yupj quelel jiltsja nt'a. Pjaní wa jupj sine lejeñ nt'a tjemey. P'a wa tjemey vender la mijis. ⁶P'a witjacj jis ntjil'iñ jepa jomozopan. Tjowelepj jepa jomozopan malala. Jis tjü'ünan yupj. ⁷Jepa pajal ts'i tjil'ina nin la tjajay mpes. Sin tjejyama jupj militarpan niná niyom nt'a. Jis tjü'ünan yupj, jepa jomozopan tjü'ünan mpes. Yupj jis wa tjü'üm wa.

⁸”Locopyaya jepa tjevele ncul jomozopan p'a wa. Tjevele yupj jis lal: ‘Ve tjojon quinam, natjam woja mpes. Pülücj jis lal tjevelé ncul jis la las, mop'in ma quelel jiquiltsja. Malala yupj, mpes ma ca nlajacj. ⁹Lowa nun jümücj la püné nt'a. Gente ca yus nucu jümücj nt'a. Pjü nucu, pjü jis lal ca mvelé ncul jis la las’, nin tjevele jepa püné. ¹⁰Mpes jupj jomozopan tjil jümücj nt'a. Pülücj tjunuc ne'aj. Nepénowa 'üsüstsja, nepénowa malala. Pjü jis lal tjiquil jepa wo nt'a. Mpes pülücj wama tjil, cjuwá ca'aj cücj p'a wa jupj wo mo'ó.

¹¹”Jepa tjac' yus la nuc. Yupj pjü sin quip 'üsüstsja, woja nt'a játjatsja mpes. Jepa p'iyá jis tje'yaya niná pülül 'üsüs. Yom pjaní p'in ma jas tücüi'pe pülül 'üsüs. ¹²Jepa tjevele jupj lal: ‘Najamica ð'oyn nyuca

wama tjacuy, cjuwá jin quip 'üsüs? Cjuwá niná, ma polel wama cuy qui'á.' Myáycatsja yomen. Ma lal tjevele jepa lal.

13”Mpes jepa tjevele jomezopan jis lal: “Utsu'pa mos, tsjom 'utsu'pa wa. Pje'á la nts'iyá jupj, pajal püste nt'a. Gente ne'aj jil pajal ca la mpuyucj. Yupj jis wis ca jas nqui'licj wa', nin tjevele jepa.

14”Nin p'iyá ca la mijis Dios, jepa püné la tjiji jinwá. Pülücj jis lal véletsja ca ncul jupj nt'a, mop'in ma jiquil pülücj. Dios p'iyá lis t'ya pjacj ca mpatjam jupj lal. Pjaní way p'in lis t'ya jupj”, nin tjevele Jesús.

Jesús po 'üsüs tjevele jupj enemigopan jis lal.

(Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26)

15Jesús t'üc' tjevele na, tjil fariseopan*. Ts'a 'intsja pajal Jesús lal. Yuwá p'in tjowelepj tsjan la mü'üyacj jupj lal, jupj ca malala cüveles yupj jis wala tjevele na. Jisastsja ca 'ücj la tjilil jupj, cus la tül. 16Mpes yupj sin tjajam sejamicapan nepenowá Jesús nt'a. Sejamicapan nin p'iyá yólatsja yupj jin p'iyá. La p'a niyom jis lal tjil. La p'a wa niná 'ücj jisastsja Herodes jépatsja Israel mo'ó. 'Ücstsja yupj jis lal romanopan* mpes tsji' líjitsja jupj. Ne'as tjil na Jesús nt'a, fariseopan sejamicapan tjowelepj Jesús lal:

—Cupj selecj jipj t'üc' way velen. Sin 'yüsa lejay Dios jyütá t'üc' way. Ma nin jele ncu jisas jipj velen. Nin p'iyá velen pjü jis lal, noypan jis lal, tsjictjacj jis lal wa. 17Mpes cupj quelel lya 'yüyacj ncu 'ücj Dios lal jaylacj lijicj impuesto jepa romano* t'e'enca mpes. ¿Tsjan jele jipj? —nin la tjü'üy yupj.

18Jesús jus nleya yupj quelel malala lajaytsja jupj lal. Jupj tjevele yupj jis lal:

—Nun welé nun quelel lojí Dios jos jin. Nun lu tsuwilí. ¿Tsjan mpes nla 'üyá niná napj lal? Napj selé nun ma quelel jus nlayé nla tjü'üyá mpes. Nun nujos napj malala velé. 19Nca'á nuc t'emel impuesto jaylacj —tjevele jupj.

Mpes tucutj romano* jis t'emel c'a. 20Jesús la tji'yüya yupj jis lal: —¿Pjacj wola t'emel wola po'ó já'asa? ¿Tsjan ló t'emel po'ó tapac? —tjevele jupj.

21—Romanopan* jis jepa jupj —tjowelepj yupj.

Nin tjowelepj na, Jesús tjevele yupj jis lal:

—Tja'ayá jepá jupj 'ücj le moná nun lal. Tja'ayá Dios jupj 'ücj le moná nun lal —tjevele.

22Niná tjevele tjepjyacañ na, pajal yólatsja Jesús pajal 'üsüs tjevele mpes. Jupj ma malala tjevele, yupj jisastsja jinwá. Mpes tjil quinam Jesús já'asa mpe.

Tecya'liñ ca sin müjünsücj, mpatjam niswá.

(Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40)

²³Nin jawas p'iyá tjiquil wa saduceopan* Jesús nt'a. Saduceopan japon tecya'liñ ma ca sin müjünsücj, ma ca mpatjam niswá. Yupj tjowelepj Jesús lal:

²⁴—Püna Moisés* tjevele tsjan niná Dios qjuisí jütüta. Tjevele yom pjaní popa tulucj pe'e, jupj jatjam mwayim ca, tepe'e jats'om lal. Ca popa jana nsem tepe'e jats'om lal. Tepe'e juts'uyupan jin p'iyá ca nsem yupj, nin tjevele Moisés. ²⁵Nin mpes cupj lya 'yüyacj. Püna niyom siéteya tapatja qui'á cupj qjuis lal. Pjü yupj jis sejatjampan yupj. Sejatjampan popa mwalá way tjowaya. Popa tulucj tepe'e jupj. Popa tuluctsja, mpes jupj tsüipe tjowaya tepe'e jats'om lal. ²⁶Nin p'iyá tepyala jupj lal. Popa tulucj tepe'e wa jupj. Jupj tepe'e na, jupj jatjay tjowaya wa jatjam jats'om lal. Nin p'iyá popa tulucj tepe'e jupj. Nin p'iyá tepyala pjü sejatjampan jis lal. Pjü way tjewyayiñ quepj niná lal. Pjü way siéteya sin popa tulucj tecya'liñ yupj. ²⁷Yupj pjü way tecya'liñ na, tepe'e wa quepan. Popa tuluctsja jupj lovin. ²⁸¿Pjacj jats'om nsem jupj, tecya'liñ sin müjünsücj na jis la püt'üs niswá? Pjü way niyom siéteya tjewyayiñ jupj lal, tapatja na p'in —nin tjowelepj yupj Jesús lal.

²⁹Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun ma solejé Dios Popel tjevelá. Nin p'iyá ma solejé Dios pajal püné. Nin mpes ma nusin 'yüsa niná. ³⁰Tecya'liñ sin müjünsücj ca, ca mpatjam niswá. Sin tjüjünsüpj na, ma nin p'iyá lajay, püna la tjajay jinwá. Nequem, niyom niswa patja na, ma ca mwayiñ yupj. Angelpañ* Dios pü'ü nt'a patja jinwá ca nsem yupj. ³¹T'üc' way ca sin müjünsücj tecya'liñ, ca mpatjam niswá. ¿Ncu ma mo'o tjowelé Dios tjevelá jupj Popel mo'ó? ³²Ninana Dios tjevelá: 'Napj Dios Abraham* lal, Isaac lal wa, Jacob lal wa'. Cupj selecj conas pajal püna tecya'liñ. Selecj wa Dios tecya'liñ jis Dios tulucj. Patja jis Dios jupj. Nin mpes selecj yupj conas patja quinam —nin tjevele Jesús saduceopan* jis lal.

³³Pülücj way tjepjyacañ jupj tjevelá. Tjepjyacañ na, pajal yólatsja jupj pajal seletsja mpes. Pajal 'üsüs sin 'yüsa líjitsja Jesús.

Jesús tjevele cana más 'ücj jis la jay pjü Dios tjijyü'ta popé.

(Marcos 12.28-34)

³⁴Fariseopan* tjepjyacañ wa Jesús pajal 'üsüs jis wala tjevele saduceopan*. Saduceopan ma polel malala javeleptsja Jesús lal. Mpes fariseopan 'a jis

tjimyula. ³⁵Niswa quelel januctsja ncu malala mveles Jesús. Yupj popa pjaní pajal seletsja Moisés* popel. Mpes jupj tjevele Jesús lal:

³⁶—Dios pülücj way qjuis tjijyü'ta. ¿Cana más 'ücj jis la jay pjü Dios tjijyü'ta popé?

³⁷Jesús tjevele jupj lal:

—‘Pajal ca quelel la mijin Dios, jipj Jepa Püné jupj. Pajal ca tsji' la mijin jupj mpes lovin. Lovin ca jele mpalas jupj pajal 'üsüs.’ ³⁸Ninana Dios qjuisí jütüta, po jos nin lijicj cupj. Ninana lijicj más 'ücj pjü way lijicj lal. ³⁹Dios jos p'a wa lijicj nin p'iyá. Tjevele: ‘Ca quelel lis mijin wa ne'aj patjá. Jipj quelel la 'ejay jinwá ca quelel lis mijin yupj.’ ⁴⁰Dios po jos manas lijicj. Nin mpes tjijyü'ta pjü way jupj tjijyü'tá Moisés* popel mo'ó. Nin p'iyá tjowelepj wa profetapan*, cupj ca nin la mijicj —ninana Jesús tjevele fariseo* lal.

Jesucristo Jepa watsja David püna tüpü'ü lal.

(Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44)

⁴¹Fariseopan* 'a mulú jtájtatsja na, Jesús tjevele yupj jis lal. Tjevele:

⁴²—Dios tjevele ca jas majamas yom pjaní jis capj la p'acj judiopan*. ¿Ncu solejé Dios tjevelá yom niná mpes? ¿Pjacj jupj cocoytsja pajal püna tüpü'á?

Fariseopan* tjowelepj:

—David* ca jupj cocoy nsem, niná David jépantsja pajal püna.

⁴³—T'ücj' tjowelé —tjevele Jesús—. David* jupj cocoy pajal püna tüpü'á. David tjevele wa ninana p'iyá jupj jépantsja. Nin tepyaca David Dios Popel mo'ó. Dios Cjües cus tjep'ya'sa t'ücj' la veles Dios mpes. Ninana David tepyacá:

⁴⁴‘Qjuis Jepa Dios tjevele Nejepa lal: “Nt'i'isa jipj napj li'inyampe.

Jipj ca müjü'tün napj lal. Napj ca la mpalan

jipj enemigopan jis lal.

Napj ca la mejay jipj enemigopan

tsjyam 'alá jatja jinwá.

Nin ca la mejay jipj mpes, jipj napj lal jac' na.” ’

David tjevele niná Dios tjevelá. ⁴⁵Dios nin tjevele David jepa lal. Cupj selecj Jepa niná Dios ca jas majamas p'iyá. ¿'Oyn nyuca nacj David popa nacj jupj? Niná Yomen Dios ca jas majamas, pajal püné jupj David lal —nin tjevele Jesús fariseopan* jis lal.

⁴⁶Yupj pjü way salejeptsja Jesús t'ücj' tjevele. Ma polel la veleltsja jupj lal. Nin jawas mpe ma quelel la 'üytsja Jesús lal. Lacj tjeyaptsja Jesús pajal 'üsüs tjevele mpes yupj jis lal.

Dios jos gente t'üc' way 'üsüs lajay.

(*Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54; 20.45-47*)

23 ¹Jesús nasa tecyawaja tjevele fariseopan* jis lal. La p'a wa pajal pülücj 'a jis tjimyúlatsja Jesús nt'a. Jupj tjevele yupj jis lal quinam. Jupj discipulopan* jis lal tjevele wa jupj. Ninana tjevele: ²“Ninana noyomes Moisés* popel nusin 'yüsa lajay. Nu jajütütj tsjan la müjí, nin la müjí Dios jyü'ta jin. Fariseopan nu jajütütj wa yupj jinwá. Yupj yola 'ücj wa jajütütj la p'a wa Dios mpes. ³Pjü way la müjí nun yupj javelepj jinwá. Ma ca la müjí yupj lajay jinwá. Yupj p'iyá ma nin lajay yupj jajütütj jinwá. ⁴Yupj jajütütj p'a wa pajal 'üsüs jis la jay. Pajal costa way nin lajay yupj jajütütj jinwá. Newa yupj p'iyá ma jis capj jap'acj ca nin la mijicj yupj jajütütj jinwá. Lovin ma yola p'a wa mpes. Nin fariseopan. Nin p'iyá Moisés popel sin 'yüsa lajay.

⁵”Yupj 'üsüs jin lajay la p'a januc na. Yupj jisas p'in la p'a ca yola nsem Dios quelel lajay yupj. Nin mpes Dios Popel tsjictjacj ja'onsopj 'opopa tsjictjacj mo'ó. Jis wala po'ó jatsupapj 'opopa tsjictjacj neneyawá, nenéyawa jis pjel po'ó jatsupapj. Po jisas la p'a ca nucucj 'opopa tsjictjacj. Po jisas wa la p'a wa yola nsem yupj 'üsüs, mpes más 'in püné lajay 'opopa tsjictjacj. Nin p'iyá pajal campa lajay sin quip po'o velañ. Jisas ca p'a wa ca nucucj, ca yola nsem yupj quelel lajay Dios. ⁶Pülücj 'a si mulú na jis la las, yupj quelel jatja noypan jatja nt'a. Judiopan* 'a si mulú nt'a, quelel jatja co'müypan* jatja nt'a. ⁷Pülücj lyawuñ nt'a, po jisas la p'a wa 'üsüs javelepj yupj jis lal, 'üsüsspan jis lal javelepj jinwá. ‘Rabbí*’ javelepj jisas. Nin jisas fariseopan*. Nin jisas wa Moisés* popel sin 'yüsa lajay.

⁸”Malala nin. Malala nin yupj jisas la p'a wa ca mvelecj ‘Rabbí*’ yupj jilal. Dios ma jos la p'a wa ca mvelecj ‘Rabbí’ nun jilal. Pjaní p'in nusin 'yüsa liji, Dios jupj. Nun pjü way nun sejatjampan, nun jis to'opan. ⁹Po ma tjowelé yom nosis casá pü'ü nupopay jupj, jupj pajal püné mpes. Pjaní p'in Nupopay. Dios p'in. Tsjun po'o pü'ü jupj. ¹⁰Dios ma jos p'a wa javelepj nun 'ücj sin 'yüsa lojí p'a wa. Pjaní p'in nusin 'yüsa liji. Jupj niná Dios tjevele ca jas majamas nucopj la p'acj. ¹¹Nun popa pajal püné, jupj mozo jinwá ca nsem p'a wa mpes. ¹²Jupj püné jin jola jupj p'iyá, Dios ca tsjicj way la mijis jupj. Jupj tsjicj jin jola jupj p'iyá, Dios ca püné la mijis jupj”, nin tjevele Jesús 'a jis tjimyula jis lal, jupj discipulopan* jis lal wa.

¹³Jupj tjevele wa: “Malala ca nu mpalas, Moisés* popel sin 'yüsa lojí. Malala ca nu mpalas wa nun fariseopan*. Nun nujos la p'a wa

ca yola nsem nun 'üsüs, nun lojí mpes. Ma t'üc' way 'üsüs nun. P'a wa nepenowá jisas Dios yupj jis Jepa nsem. Jisas ca 'üsüs jis mpalas Dios lal. Nun ma nujos niná. Nun lojí pajal costa way cus la coñ Dios. Nun p'iyá ma nujos 'üsüs nu pyala Dios lal. Nun lojí wa yupj ma wa polel 'üsüs se palá Dios lal.

14"Ca malala nu mpalas nun, Moisés* popel sin 'yüsa lojí. Malala ca nu mpalas wa nun fariseopan*. Nun nujos la p'a wa ca yola nsem nun 'üsüs, nun lojí mpes. Ma t'üc' way 'üsüs nun. Nun pwe'qué nequem jis wa, nequem jis vayum tecya'liñ. Newa nun nujos la p'a 'üsüs jin yola nun po'ó, mpes pülücj way welé Dios lal pülücj pjyacañ nt'a. Nun nin lojí mpes, Dios ca mveles nun más malala la tjüj la p'a jilal. Más ca nucopj ntülüs pjü jilal.

15"Malala ca nu mpalas nun, Moisés* popel sin 'yüsa lojí. Malala ca nu mpalas wa nun fariseopan*. Nun nujos la p'a wa ca yola nsem nun 'üsüs, nun lojí mpes. Ma t'üc' way 'üsüs nun. Nun po nujos judiopan* tulucj fariseopan ca nsem wa, nun jinwá. Pajal tsji' lojí ca pjaní way fariseo mpalas. Pjaní way fariseo tepyala na, nun pülücj si 'üsú lojí jupj. Niná jas tji'yüsa na, pajal malala jupj. Malala jupj Dios lal, nun jinwá. Más malala pyala jupj nun jis lal. 'Awa püné nt'a ca mim, mpem, pajal malala mpes.

16"Malala ca nu mpalas nun. Nun ma polel sin 'yüsa lojí Dios mpes. Nun p'iyá ma nusin 'yüsa tsjan jos Dios. Nun nuyun tulucj jinwá. Nun welé gente Dios wo* lal jurar* lajay na, nun ma nin nujola ncu t'üc' javelepj yupj. Nin tulucj jurar lajay na oro* lal, niná oro Dios wo nt'a ja'asá. Oro lal jurar lajay na, nun nujola más 'ücj t'üc' javelepj yupj. 17Nun ma nujola jinwá lojí. Nuyun tulucj jinwá nun. Dios wo más 'üsüs oro lal. Niná oro pajal 'üsüs Dios wo nt'a já'asa mpes p'in. Nin mpes 'ücj tulucj ma t'üc' javelepj yupj. 18Nun welé wa gente jurar lajay mesa lal, mesa niná Dios ja'ayapj nt'a, nun ma nin nujola ncu t'üc' javelepj yupj. Nin tulucj jurar lajay na mesa niná casá ja'ayapj lal. Dios ja'ayapj lal jurar lajay na, nun nujola más 'ücj t'üc' javelepj yupj. 19Nun ma nujola jinwá lojí. Nuyun tulucj jinwá nun. Mesa niná más 'üsüs mesa casá ja'ayapj lal. Mesa casá ja'ayapj pajal 'üsüs mesa niná casá já'asa mpes p'in. 20Nin mpes jurar lajay mesa niná lal, nin p'iyá niná yupj jurar lajay wa pjü way mesa casá já'asa lal. 21Nin p'iyá jurar lajay na Dios wo lal. Dios wo lal jurar lajay, nin p'iyá niná yupj jurar lajay wa Dios lal. Jupj pü'ü jupj wo mo'ó. 22Nin p'iyá jurar lajay na tsjun po'ó lal. Tsjun po'o lal jurar lajay, nin p'iyá niná yupj

jurar lajay Dios jyü'ta nt'a lal. Nin p'iyá niná yupj jurar lajay Dios lal. Jupj p'iyá já'asa jupj jyü'ta nt'a.

23"Malala ca nu mpalas nun, Moisés* popel sin 'yüsa lojí. Malala ca nu mpalas wa nun fariseopan*. Nun nujos la p'a wa ca yola nsem nun 'üsüs, nun lojí mpes. Ma t'üç' way 'üsüs nun. Nun tsjicj way p'in lojí Dios jyü'ta jin. Nun tsjutsj tsjictjacj siná popé 'oyá Dios mpes. Pjü way diez to'á popé, pjaní way 'oyá Dios mpes. Tsjutsj cilantro jinwá 'oyá wa Dios mpes, ajo jinwá 'oyá wa, comino* 'oyá wa. 'Üçj wa nin lojí. Malala p'a wa ma lojí. Dios jos nun ca 'üsüs la müjí la p'a wa jis lal. Jupj jos nun ca jis capj mp'a'sá malala jis tepyala na yupj. Jos wa nun ca t'üç' la müjí nun welé jinwá. Ninana jupj Popel mo'o tjijyü'ta, ma la tjüjüj nun. Jupj jos nun ca nin la müjí. Niná lojí na, mop'in ca ma'ayá wa nun to'á popé Dios mpes. 24Nun ma polel sin 'yüsa lojí Dios mpes. Nun p'iyá ma nusin 'yüsa tsjan jos Dios. Nuyun tulucj jinwá nun. Niná nun lojí Dios mpes, tsjicj way p'in Dios lal. 'Üçj wa ma lojí niná. La p'a wa Dios tjijyü'ta jupj po jos nun ca la müjí niná. Ninana nun ma quelel lojí.

25"Malala ca nu mpalas nun, Moisés* popel sin 'yüsa lojí. Malala wa ca nu mpalas nun fariseopan*. Nun nujos la p'a wa ca yola nsem nun 'üsüs, nun lojí mpes. Ma t'üç' way 'üsüs nun. Nunpan pocillo te way jinwá. Pocillo pje'á p'in so pü'í jinwá lojí nun. Plato 'ala'á p'in so pü'í jinwá lojí. Wa mo'ó pajal te custjay. Nin p'iyá nun. Lovin 'üsüs lojí la p'a januc na. Newa malala nun t'üç' way. Nun ts'üisiqué pajal. Nun malala quelel lojí, ne nin lojí wa niná. 26Nun fariseopan ma nusin 'yüsa tsjan jos Dios. Nuyun tulucj jinwá nun. Nujola t'as ma ca malala la müjí. Nujisas t'as ca 'üsüs la müjí Dios jos jinwá. Ninana la tjüjüj na, t'üç' way ca 'üsüs nsem nun. La p'a wa ca nucucj nun 'üsüs lojí.

27"Malala ca nu mpalas nun, Moisés* popel sin 'yüsa lojí. Malala ca nu mpalas wa nun fariseopan*. Nun nujos la p'a wa ca yola nsem nun 'üsüs, nun lojí mpes. Ma t'üç' way 'üsüs nun. Nun 'amá jatoc nt'a jinwá. 'Amá jatoc nt'a 'üsüs justa pje'á. Wa mo'ó 'üsüs tulucj. 'Amá 'ala'á ne'aj patja tepe'e çjüele. Jüp'üy tjamaja ne'aj pü'ü wa. 'Amá jatoc nt'a wine ma nyuca niná. 28Nin p'iyá la p'a wa ma januc nun malala. Yupj januc nun 'üsüs lojí yupj nt'a. Yola nun 'üsüs Dios lal. Nin tulucj. Nun malala nujola pajal. Ma 'üsüs way lojí, nun welé jinwá. Nun ma 'üsüs way quelel lojí Dios jos jinwá.

29"Malala ca nu mpalas nun, Moisés* popel sin 'yüsa lojí. Malala ca mpalas wa nun fariseopan*. Nun nujos la p'a wa ca yola nsem nun 'üsüs, nun lojí mpes. Ma t'üç' way 'üsüs nun. Wosis tsjicj way su jünsú profetapan* püna tapatja

mpes, toc patja casá. 'Ücj lojí wa püna tochtsja nt'a, 'üsüs witjacj jis p'iy patja nt'a. ³⁰Nun welé: 'Judíopan* püna tapatja tjü'ünan profetapan. Cupj yupj jinwá tulucj. Ncupj püna cüpatjaquetsja, ma ca cü'ü'nactsja profetapan', nin welé nun. ³¹Nun p'iyá welé nun yupj popa p'iyá. Yupj popa p'iyá nun, mpes nin p'iyá lojí, yupj la tjajay jinwá. Püna tapatja jis tjü'ünan profetapan. ³²Ma pjü jis tjü'ünan custjay. Mpes ncawajas la müjí nun quinam. Nun ncawajas la müjí püna tapatja malala nyuca lajaytsja.

³³"Malala nun, latsj jinwá. Nun cascabel sin popa jinwá. Pajal lu tsuwilí. T'üc' way Dios ca mveles nun malala la tjüjí. Ca mveles nun ca nlawú 'awa püné nt'a, mpem, malala nyuca la tjüjí mpes. T'üc' way ca nin mpalas. ³⁴Nin mpes napj profetapan* p'a wa ca sin majam nun nt'a, ca mvelecj yupj napj mpes. Ca sin majam niyom nepenowá, yupj pajal sin 'yüsa Dios mpes. Ca sin majam wa niyom nepenowá, yupj 'ücj nusin 'yüsa lajay Dios mpes. Yupj 'üsüs ca nsem, mop'in nin, nun ma ca nujos nsem yupj. Nun ca jis mü'ü'ná yupj nepenowá, ca jis mvalá yupj cruz* po'ó. Nun pajal ca mo'o nsüpú nepenowá. Judíopan* 'a si mulú nt'a ca nin la müjí. Ca pje'á la nts'iyá yupj nun potjaqué mpe. P'a nt'a jil na, pje'á la nts'iyá wa yupj nepé. ³⁵Nin ca la müjí nun, mpes Dios pajal ca nucopj ntülüs. Püna tapatja malala la tjajay mpes wa ca nucopj ntülüs nun. Püna tapatja tjü'ünan 'üsüs witjacj, yupj 'üsüstsja Dios lal. Mwalá way Abel tjü'ünan. Jupj 'üsüs waytsja Dios lal. Locopyaya pülücj way jis tjü'ünan. Judíopan tjü'ünan wa Zacarías, Berequías jatjam. Nun tjü'ünan jupj Dios wo* nt'a. Mesa Dios mpes ja'ayapj nt'a ne'aj p'in tepe'e jupj. ³⁶Dios ca jis capj ntülüs judíopan quina patjá pjü niná mpes. Püna tapatja la tjajay mpes wa ca jis capj ntülüs quina patjá. T'üc' way niná.

³⁷"Nun Jerusalén mo'o potjaqué, profetapan* su 'ü'ná lovin. Pe lo ts'iyaná Dios sin tjejyama sin po'ó, su 'ü'ná yupj. La pülücj napj quelel lejaytsja ca nun 'a nusí mulus napj nt'a. Castlyaj jupj tsjictjacj se 'olona, nin p'iyá quelel lejaytsja nun jilal. Nun ma jisastsja lovin. ³⁸Nusin tjü'üsüs niná. Dios ma nucopj cyoñca quinam nun potjaqué nt'a. ³⁹Napj ca mis quinam nun mpe. Nun ma quelel la nojí naya p'in, ma ca nus nucú. P'a jawas p'a casá nujola ca nsem nun. Nun ca mvelé napj nin po'ó: 'Dios pajal 'üsüs ca la mijis jipj mpes. Dios mpes velen jipj, Dios ne cupj qjuis Jepa Püné.' Niná tjowelé na, ca niswa ncuwis nun nt'a. T'üc' way ca nin nsem", nin tjevele Jesús Moisés* popel sin 'yüsa lajay jis lal, fariseopan* jis lal wa.

Jesús tjevele malala ca mpalas nosis nt'a jupj quelel jac' na.

(Marcos 13.1-23; Lucas 21.5-24; 17.22-24)

24 ¹Jesús tjemey quinam Dios wo* mpe. Jámatsja na, jupj discipulopan* tjiquil jupj nt'a. Jisastsja jupj ca nucus wosis

nepenowá ne'aj. Dios wo pjaní waytsja, wosis nepénowa Dios wo t'asiyú tjelejeñ 'ots'ipj. Pjü way Dios mpestsja. Pajal 'üsüs way yustaptsja yupj. ²Jesús tjevele yupj jis lal:

—Napj nyuc wosis witjacj 'üsüs way yustapj. Tjnuuca wa nun. Pjü way niná ca malala mpalas. P'a jyawca na judiopan* jis enemigopan ca ncul. Yupj ca sin mojoyecj pjü way niná wosis. Pjü pwen ca palá la ncoyecj, wo la tjajay mpes. Pjü ca na'aj la ncoyecj, mpes pe pjaní ma ca p'a casá ma'ajam nsem. Niná t'üc' way —nin tjevele Jesús jupj discipulopan* jis lal.

³Yacjaya Jesús tjemey joc' 'ala'á, tucuc' Olivos ló nt'a. Jupj 'etjele ne'aj. Ne'aj p'intjsja Dios wo* toñca nt'a. Jupj ne'aj tjá'asa na, jupj discipulopan* tjiquil jupj nt'a yusapj. La tjü'üy jupj lal:

—¿'Ona ca nin mpalas Dios wo* nt'a, jipj tjevelen jin? ¿Tsjan ca la mijis Dios qjuisin 'yüsa la mijis jipj leñ way ncuwim niswá? ¿Tsjan ca la mijis Dios qjuisin 'yüsa la mijis leñ way ncawajas nosis casá pyalá?

⁴Jesús jis wala tjevele:

—'In tjajama. Pülücj ca ncul, ca la ntsawilicj gente jis lal. Po ma toponé yupj javelepj. ⁵Yupj pjaní pjaní ca mvelecj yupj p'iyá Jepa niná Dios tjevele ca jas majamas jis capj la p'acj judiopan*. Pülücj ca mponecj yupj javelepj. Po ma toponé nun. ⁶Nun ca jus nlayé wa militarpan pülücj la palan p'a nt'a. Ca jus nlayé wa quelel la palan p'a jyawca na. Po ma locj tjejá niná tepyala na. T'üc' way ca malala mpalas nosis nt'a. Custjay ma pjü tecyawaja niná malala tepyalá. ⁷Napj quelel cuwis na, ca pülücj la mpa'nacj. Nepénowa patja nt'a la mpa'nacj ca p'a nt'a patja jis lal. Ca jis mü'ü'nacj. Jepapan ca sin majamacj jis militarpan jis la palan p'a jepapan jis militarpan jis lal. Nepénowa patja nt'a ca pjü cjuwá nsem jis la las 'ots'ipj. Pajal ca jus nquits'is nosis pülücj jun ta'á 'ots'ipj. ⁸Pjü niná ca nin mpalas napj quelel cuwis na. Más malala ca mpalas wa nosis casá, napj cuy secj na p'in.

⁹Niná pyala na, Dios ma jisas ca nu ntji'liñ nun nepenowá, ca malala la numijicj. Ca nin la mijicj nun ncapj coñcóc mpes. Ca mü'ü'nacj nun nepenowá. ¹⁰Niná pyala na, nepénowa napj lal japon ma ca quelel ncapj ncoñcocj. Yuwá p'in pajal ts'a 'in ca nsem. Ca malala mvelecj yupj sejatjampan sin po'ó jepa wolap'a'á, mpes jepapan ca jis ntji'liñ napj lal japon nepenowá. ¹¹La tsuwilpan pülücj ca ncul nun nt'a 'ots'ipj. Ca mvelecj yupj javelepj napj velé, mop'in la tsuwil yupj. Pülücj ca mponecj yupj javelepj. ¹²Mpes napj lal japon pülücj ca malala nyuca la mijicj. Más malala ca la mijicj püna lal. Nin mpes ma ca quelel la

sajay yupj sejatjampan. Nin ca mpalas yupj jis lal. ¹³Newa ma pjü way nun sin popé ca malala la mijicj yupj lajay jinwá. Nun nepénowa ca ncapj ncoñcó custjay. Nueva ncapj coñcó, Dios ca la mijis nun 'ücj ca mpatjaqué jupj lal. ¹⁴P'a wa ca mpalas wa napj quelel cuwis na. Nepénowa ca mal jun ta'á nosis nt'a. Nin p'iyá ca mvelecj nun welé jinwá. Ca mvelecj pjü jis lal pajal 'üsüs tepyala Dios 'üsüs la tjiji mpes. Ca mvelecj Dios ca müjü'tüs quinam nosis nt'a. Jun ta'á way patjá ca jus nlayecj wa niná, yupj javelepj mpes. Niná tjowelepj na jun ta'á, ca pjü way ncawajas nosis nt'a pyalá —nin tjevele Jesús.

Jerusalén pjü ca malala mpalas.

¹⁵Jesús tjevele wa yupj jis lal:

—Nun ca nucú pajal malala nyuca la mijicj Dios wo* nt'a. Nin mpes Dios wo pajal te jinwá ca mpalas Dios lal, yupj malala la tjajay mpes. Yupj malala lajay mpes wa, leñ ca nsem ne'aj Dios wo nt'a. Nin p'iyá ca mpalas Daniel* tjevele jinwá pajal püna. Profétatsja* jupj, Daniel. Nun mo'o welé na niná, nusin tjü'üsüs tsjan mpes napj nin velé niná. Niná tjunucú na ¹⁶más 'ücj Judea mo'o patja ts'equeneñ, joc' mo'o ca mal. Pajal malala ca mpalas Judea nt'a. ¹⁷Judío* pjaní jupj wo jay ntojom ca nacj, niná pyala na Dios wo nt'a. Más 'ücj jupj leñ way ts'üequené. Ma ca pje'á la nts'iyas jupj juts'a'á jupj wo nepé. ¹⁸Jupj sine lejeñ mo'o ntojom ca nacj niná pyala na Dios wo nt'a. Más 'ücj jupj leñ way ts'üequené. Ma ca wo nt'a mim jas quip lo ta'es.

¹⁹Niná pyala na, pajal malala ca nsem nequem way jatja jis lal, nequem tsjictjacj jatatj jis lal 'ots'ipj. Pajal malala ca mpalas Judea mo'ó. ²⁰La tjomoná Dios lal ma ca nin mpalas jive na. Más costa ts'üequenequé jive na. La tjomoná wa ma ca nin mpalas sábado* na. Judiopan* ma tsji' lajay sábado na. Más costa nsem ts'üequenequé sábado na. ²¹Pajal malala ca la mijicj judiopan jis lal. Más malala ca la mijicj püna la tjajay lal. Niná t'üc' la tjajay na, ma ca nin p'iyá la mijicj lovin. Judiopan pajal 'aplijila ca nsem.

²²Mpes Dios la tjiji ma ca ts'ac' pülücj nsem niná. Jupj ma ca jis ma'ayas yupj pjü malala la mijicj, yupj jisas jinwá. Dios ma la qjujistsja niná, pjü way 'aca'liñtsja nosis casá. Dios ma jos ca pjü nca'liñ. Jupj la t'ya nepenowá, jupj lal ca mpatjam. Yupj mpes ma ca ma'ayas ts'ac' pülücj ca malala mpalas.

²³Malala tepyala na Judea mo'ó, nepénowa ca mvelecj Cristo tjac' quinam. Ca mvelecj: 'Tjunuca nun. Qui'á já'asa niná Yomen Dios jas

tjejyama qjuis capj la p'acj.' Nin ca mvelecj ca nacj. 'No'ompe já'asa', ca mvelecj ca nacj. Nin javelepj nun jis lal, po ma toponé yupj javelepj. ²⁴La tsuwilpan nepénowa ca ncul. Nepénowa ca mvelecj yupj p'iyá Cristo. Nepénowa ca mvelecj yupj javelepj Dios mpes. La tsuwil p'in yupj. Yupj ca quelel yus ntsawilicj pjü way. Ca quelel yus ntsawilicj wa Dios lis t'ya jis lal. Nin mpes p'a casá ca la mijicj yupj, gente p'in ma polel lajay jinwá. Jisas la p'a yola yupj noypan yupj nin lajay mpes. Dios lis t'ya ma ca mponec jupj jilal. ²⁵Napj nasa tjevelé ca nin mpalas. Mpes nujola tapalas niná.

²⁶Ma toponé yupj javelepj. La p'a ca mveles Cristo ne'aj já'asa ca nacj, jis wa cjuwá nt'a. Po ma nlawú ne'aj. Ca mveles Cristo pjo'na pülücj patja nt'a ca nacj. Po ma toponé niná. ²⁷Napj cuwis na ca pjü jus nlayecj. Menmené la mena nt'a pjü se jawca liji, tsiquin mo'ó 'ots'ipj, t'yaja mo'ó 'ots'ipj. Nin p'iyá ca nsem napj tjacuwis na. Ca pjü nucucj. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. ²⁸Vaca tepe'e jüp'üy pü'ü nt'a, ne'aj 'a jis mulus montes. Nin p'iyá ca nsem napj quelel cuwis na —nin tjevele Jesús.

Jesús niswa ncuwim.

(*Marcos 13.24-37; Lucas 21.25-33; 17.26-30, 34-36*)

²⁹Ninana Jesús tjevele wa jupj discipulopan* jis lal:

—Malala ca mpalas nosis nt'a napj tjevelé jinwá. Niná t'üc' tepyala na, 'leñ way lots'ac' püste ca mpalas. Mümüy püste ca mpalas wa. Pjulacj ca palá jis ntüncüs tsjun mpe. La p'a wa noypan tsjun po'ó ca jus nquits'is.'

³⁰Niná tepyala na, napj ca lay ma palas tsjun po'ó. Nin mpes ca sin mü'üsüs la mejay napj tjacuwis quinam. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Pjü gente nosis casa'á pajal ca la mpuyucj. Ca nucucj napj tjacuwis mol casa'á. Cuwis na, 'ücj ca müjütütj napj. Nosis casá patja ca jus nlayecj napj pajal 'üsüs, pajal püné. ³¹Trompeta la mpjusá. Yümücj pjac nsem pajal, ca pjü ncul napj nt'a napj lal japon. Napj lis t'ya yupj, ca napj lal mpatjam. Napj ca sin majam napj angelpañ* yupj nt'a, pjü jis lal la cuwis. Pjü nosis mpe jis lal ncul yupj. Pajal campa patja jis lal ncul wa yupj —nin tjevele Jesús.

³²Jesús sin tji'yüsa lis tjiji jupj jos jupj lal japon la nucucj jupj ncuwim. Ninana tjevelá:

—Nusin tji'üsüs parábola* niná mpes. Nujola t'as ts'oway po'ó. Lo quelel cyojo na, pjwel 'u'u way jupj. Jis lo tecyojo na, nun solejé leñ

way quelel jive. ³³Nin p'iyá nun ca nucu malala ca mpalas nosis casá, napj tjevelé jinwá. Nun niná tjunucú na, nun ca jus nlayé leñ way ca ncuwis napj. ³⁴Pjü niná napj tjevelé, pjü ca mpalas. Judiopan* newa mpatjam pjü tepyala na. T'üc' way niná. ³⁵Tsjun po'ó ca ncawajas, nosis ca ncawajas wa. Napj velé jin ma ncawajas ca lovin. Pjü tjevelé, pjü ca mpalas.

³⁶”Napj ma ca mvelé 'ona ca nin mpalas niná napj velé. Pjü ma salejepj tsjan jawas ca nsem. Ma wa salejepj angelpañ* tsjun po'ó. Ma wa selé napj. Napj ne Dios Jatjam. Mpapay p'in selé. ³⁷Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Napj ca ncuwis niswá. Napj quelel cuwis na, nosis casá patja ma ca la ma nuczj. Ma ca yola mpalas leñ way ca jis capj ntül malala lajay. Nin p'iyatsja püná, Noé tüpü'ü na. Püna tapatja ma topon Dios ca jis capj ntülüs. ³⁸Custjay ma nin pyálatsja p'in, yupj ma japontsja ca malala mpalas. Newa jalatsja, newa myü'üñtsja. Newa wyayiñtsja yupj. Lovin nin p'iyá lajaytsja. Nin p'iyatsja Noé barco* wama tjemey jawas. ³⁹Ma jus nlaytsja ca leñ way malala mpalas. Yacjaya pajal püné tjive. T'yüna 'üsú, jis tjyama pjü way. Tecya'liñ. Nin p'iyá ca nsem napj cuwis na. Ma ca yola jis mpalas napj cuwis. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. ⁴⁰Napj cuwis na, napj ca jis man nepenowá napj nt'a. Nepénowa ma ca jis man. Niyom mat'e 'a mulú me'elecj yupj jasin nt'a ca nacj, napj cuwis na. Pjaní way ca man. Pjaní wa ca ne'aj ntojom. ⁴¹Nequem mat'e jun pjaní nt'a ncjocjocj ca nacj, napj cuwis na. Pjaní way ca man napj. Pjaní wa ca ne'aj ntojom.

⁴²”Lovin nujola tapalas napj ca ncuwis. Nun ma solejé tsjan jawas ncuwis. Napj nun jis Jepa. ⁴³Nin p'iyá jupj wo 'esepj ma seletsja tsjan hora jactsja pwequepj püste na. Mpes ma tjejyama jupj wo. Wo ma tjejyama mpes, pwequepj wama tjac', tüpweca. Jupj jus cülayes catsja 'ona jactsja pwequepj, jupj cüjamas catsja wosis. Ma ca wama cuytsja pwequepj. Nin p'iyá nun lal. Nujola tapalas nun ma solejé 'ona ncuwis. ⁴⁴Mpes lovin ca la ma nucu napj. Lovin la müjij napj nu tjijyütütj. Napj cuwis na, nun ma ca jus nlayé niná jawas jyawca na ncuwis. Nun ca nujola nsem napj ma ca ncuwis custjay —nin tjevele Jesús.

Jesús jos 'üsüs tsji' lijicj jupj mpes, jupj leñ na.

(Lucas 12.41-48)

⁴⁵Jesús p'a parábola* tjevele wa yupj jis lal. Sin tji'yüsa lis tjiji ca 'üsüs tsji' la mijicj jupj mpes jupj leñ na. Ninana jupj tjevelá:

—¿Ncu namozopan 'üsüs way nun? Napj ca mvelé mozo 'üsüs way po'ó. Niná mozo la tjiji jupj patrón tjijyü'tá. 'Üsüs way si 'üsütsja jupj. Mpes jupj patrón la tjiji mozo niná jepa tepyala la p'a mozopan jis lal. Tjevele ca jis ma'ayas jis ve yupj jalá na. ⁴⁶Jupj patrón leñ na, jomozo niná newa 'üsüs liji. Jupj patrón wo nt'a tjac' na, ca nucus jupj jomozo pjü la tjiji jupj tjevelá. Nin mpes 'üsüs ca mpalas mozo niná. ⁴⁷Jupj patrón ca mveles mozo niná ca pjü majamas jupj juts'a'á popé. T'üc' niná.

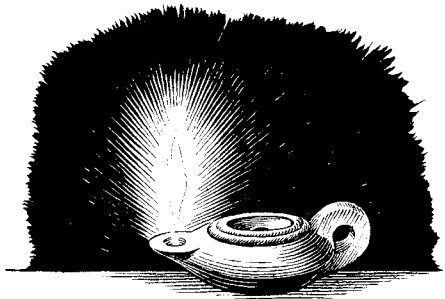
⁴⁸”Mozo niná malala la qjujijis, p'a casá ca nsem jupj lal. Jupj patrón püs way leñ ca nacj. Mpes jupj mozo jola ca nacj: ‘Napj patrón ma 'ucuy quinam’. ⁴⁹Malala liji jupj ca nacj. Si süpú mozopan p'a wa. Wine wa jis tjemyona jis lal. Pajal püné lyaja jupj yupj jis lal ca nacj. Myona wa yupj jis lal ca nacj. ⁵⁰P'a jawas ncuwim jupj patrón. Mozo ma li nucu na ca ncuwim. Ma ca jus nlayes jupj ca ncuwim quinam. ⁵¹Jupj patrón pajal ca cus ntülüs jupj, malala la tjiji mpes. Ca cus ntülüs jupj, la p'a malalapan si tülú jinwá. La p'a malalapan jisastsja la p'a wa ca nin yola yupj 'üsüs, yupj lajay mpes. Newa 'üsüs tulucj yupj. Yupj jis lal mpü'üm mozo malala. Ne'aj pajal ca la mpuyucj. Jis wis ca jas nqui'licj. Nin p'iyá ca malala nu mpalas nun, nun malala la cüjij napj leñ na —nin tjevele Jesús jupj discipulopan* jis lal.

Jesús jos 'ücj lijicj jupj jac' mpes.

25 ¹Jesús parábola* p'a wa tjevele jupj discipulopan* jis lal. Sin tji'yüsa lis tjiji yupj ca 'ücj la mijicj jupj jac' mpes. Ninana Jesús tjevelá:

—Napj ca mvelé tsjan ca mpalas nosis casá napj quelel cuwis na. Nin ca nsem Dios jyü'ta mpes. Pülücj way quelel patja Dios lal.

Yupj tsjücjüimpan diéziya jinwá. Tsjücjüimpan niná sejamica tjowaya. Yupj quelel jiltsja wa sejamica voyum wo nt'a, nlajacj yupj jis lal. Nin mpes tjil tsjücjüimpan jümücj nt'a la nyüjüsüñ sejamica voyum. Quelel jiltsja jupj lal, jupj wo nt'a. Pústetsja. Candil* jatatsja yupj, jis jaw jis la jay. ²Tsjücjüimpan cínquiya ma yola jinwá lajaytsja yupj. Cínquiya 'üsüs way yólatsja. ³Ma yola witjacj candil jatatj

Candil jatatsja yupj, jis jaw jis la jay. (San Mateo 25.1)

watsja yupj. Mop'in ma tucutj aceite*, candil pwe mpes. 4'Üsüs yola witjacj jatatj watsja candil witjacj. Aceite tucutj wa jis botella mo'ó. 5Sejamica voyum püs way leñtsja. Mpes tsjücjüimpan pjü ja sívetsja. Pjü way tjijinai.

6"Þüste culupwen nt'a nepé vele pjaçtsja: 'Qui'á jac' jupj, yomen. Nculá la müjüsüqué jupj.' 7Mpes pjü way yola tepyala pjü tsjücjüimpan. 'Ücj la tjajay yupj jis candil* witjacj mwalaquem mpes. 8Ma yola witjacj tjowelepj 'üsüs yola jis lal: 'Aceite* qjuis tja'ayá ncupj, nun to'á popé. Cupj qjuis candil cya'liñ quinam.' 9'Üsüs yola witjacj tjowelepj: 'Ma polel nu 'yayacj nun. Ma t'üc' way toñca quinam nun mpes, ncupj mpes wa. Lowa nun aceite vender lajay nt'a. Ca jaylacj la müjü nun mpes.'

10"Mpes yupj tjil, aceite* jaylacj la tjajay. Tjil na, ne'aj tjac' sejamica voyum. Tsjücjüimpan 'üsüs yola witjacj nasa jus tjümú yupj jis candil* witjacj. La nuçtsja jupj. Mpes yupj tjil sejamica voyum lal, jupj wo nt'a. Wama tjil jis la las tjewyayiiñ jis lal. Wama tjil na, jun t'yo'na jun vilicj.

11"Yacjaya tjiquil wa tsjücjüimpan ma yola witjacj. Ne'aj lejeñtsja pje'á. Tjowelepj: 'Jun tjecjyoltse quinam. Nasa tjiquilaca ncupj.' 12Sejamica voyum tjevele: 'Napj ma nujus nyuc nun, pjacj cuscú. T'üc' way.' Yupj ma polel wama jiltsja —tjevele Jesús.

13—Nin p'iyá ca nsem napj cuwis na —tjevele—. Mpes lovin nujola tapalas napj ca ncuwis. 'Ücj la müjü ca 'üsüs nsem nun Dios lal, napj cuwis na. Nun ma solejé 'ona ncuwis —nin tjevele Jesús jupj discipulopan* jis lal.

Jesús liji cupj 'ücj polel tsji' lijicj jupj mpes. Malala ma tsji' lijicj jupj mpes.

(Lucas 19.11-27)

14Jesús niswa tjevele jupj jostsja jupj discipulopan* ca 'üsüs la mijicj jupj leñ na. Tjevele:

—Napj yom campa jama jinwá lejay. Niná yom tjevele ncul jupj jomozopan. Tjevele jupj jostsja jupj t'emel más pülücj way mpalas jupj leñ na. Mpes pjü jis tje'yaya t'emel. Tjevele ca jaylacj la mijicj t'emel lal. Yupj jaylacj la tjajay ca vender la mijicj más 'in pülücj jaylacj. Mpes más pülücj mpalas t'emel. Pjü t'emel niná jis patrón juts'a'á nsem. 15Yom niná seletsja mozo pjaní 'üsüs vender líjitsja. T'emel pülücj tje'yaya jupj. Seletsja la p'a wa 'ots'ots' way vender lajaytsja. T'emel más 'in pjaní way jis tje'yaya yupj. Mpes tje'yaya mozo pjaní peso cinco mil. Tje'yaya mozo p'a wa peso mil mat'e. Tje'yaya wa mozo p'a wa peso mil p'in. T'emel jis tje'yaya na, tjemey jupj quelel

jámatsja nt'a. ¹⁶Leñ way tjemey mozo mwalá way. Jaylacj la tjiji jupj patrón tjevele jinwá. Niná vender la tjiji. Nin mpes p'a wa peso cinco mil nt'ya, vender la tjiji mpes. ¹⁷P'a wa mozo peso mil mat'e tyá'atsja. Nin p'iyá la tjiji jupj, cinco mil tyá'atsja la tjiji jinwá. Nin mpes p'a wa peso mil mat'e nt'ya, vender la tjiji mpes. ¹⁸Mozo p'a wa peso mil p'in tyá'atsja. Jupj ma jaylacj la tjiji jupj patrón tjevele jinwá. Jusapj tjemey jupj. 'Amá tyoca, jul tjepjya'na jupj patrón t'emel.

¹⁹"Locopyaya pajal püs tepyala na, mozopan jis patrón tjac' niswá. Jupj la tji'yüya jupj mozopan jis lal nol natj t'emel, jupj t'emel mpes, jupj jis tje'yaya mpes. ²⁰Mozo mwalá way tjac'. Teque'e niná peso cinco mil jupj patrón tje'yayá. Teque'e wa p'a wa cinco mil jupj nt'ya vender la tjiji mpes. Jupj tjevele jupj patrón lal: 'Tjinyuca ma'a. P'a wa cinco mil netj napj jipj mpes.'

²¹"Jupj patrón 'ücj jostsja jupj lal. Tjevele: 'Namozo 'üsüs way jipj. Napj tjevelé jinwá la tjejay jipj. Nin mpes ca 'üsüs la mejay napj jipj mpes. Más püné ca nsem jipj quinam. Jipj 'üsüs la tjejay t'emel tsjicj way lal. Pülücj way napj nats'a'á ca majaman jipj quinam. Was, 'ücj jyas nsem quinam napj lal', nin tjevele jupj patrón.

²²"Nin p'iyá tjac' wa mozo p'a wa, jupj ne peso mil mat'e tyá'atsja. Jupj tjevele jupj patrón lal: 'Jipj ntje'an peso mil mat'e. Tjinyuca ma'a. P'a wa mil mat'e netj napj jipj mpes.'

²³"Jupj patrón tjevele jupj lal: 'Namozo 'üsüs way jipj. Napj tjevelé jinwá la tjejay jipj. Nin mpes ca 'üsüs la mejay napj jipj mpes. Más püné ca nsem jipj quinam. Jipj 'üsüs la tjejay t'emel tsjicj way lal. Pülücj way napj nats'a'á ca majaman jipj quinam. Was, 'ücj jyas nsem quinam napj lal', nin tjevele jupj patrón.

²⁴"Locopyaya p'a wa mozo tjac', jupj ne peso mil tyá'atsja. Jupj tjevele jupj patrón lal: 'Napj seletsja ts'üis jipj. Tjevyala jequetj jipj ma jisín mpe. Wya nt'a 'yonson jipj ma tsji' la tjejay mpe. ²⁵Nin mpes napj lecj tjejá jipj lal. Tjum, tjepjyalen jipj t'emel 'amá jul. Tjinyuca ma'a. Qui'á já'asa jipj t'emel.'

²⁶"Jupj patrón tjevele jupj mozo lal: 'Malala nyuca jele jipj. Pajal 'e pjasá. Jipj tjevelen jipj selen ts'üisis napj. Jipj tjevelen napj tjevyala jequetj napj ma jisín mpe. Tjevelen napj nawá nt'a 'yonsó napj ma tsji' la tjejay mpe. ²⁷Jipj tjevelen selen niná. ¿Tsjan mpes ma prestar la tjejay nt'emel banco* nt'a, más 'in pülücj mpalas t'emel? Jipj nin la cüjaytsja, napj cüt'anquetsja napj nt'emel napj tjacuwis na. Cüt'anqué watsja p'a wa t'emel, napj nt'emel prestar la tjejay mpes', nin tjevele jupj patrón.

28”Jupj patrón tjevele wa jomozopan p'a wa jis lal: ‘No'oté napj nt'emel jupj mpe. Tja'ayá t'emel niná namozo p'a, jupj ne peso cinco mil nt'ya. Jupj 'üsüs la tjiji mpes jupj peso cinco mil nenem diez mil tepyala quinam. 29”Ücj wa p'a wa t'emel 'ya jupj. Nepénowa 'üsüs lajay napj jis tje'yá mpes. Mpes más pülücj ca jis ma'ayá yupj. Ca yupj pülücj way ca nta'acj. Nepénowa nin tulucj. Liji secj yupj napj jis tje'yá mpes. Mpes napj ca nt'anqué yupj jatatj. Püna pjaní way jatatsja, cjuwá ca nsem quinam.’ 30”Jupj patrón tjevele wa jupj jomozopan jis lal: ‘Pje'á la nts'iyá nun niná mozo malala. Na'aj la nts'iyá jupj püste nt'a. Ne'aj gente ca la mpuyucj. Jis wis nqui'licj nepé vyaja mpes’, nin tjevele yupj jis patrón. Nin p'iyá ca nsem namozopan jis lal, jupj jomozopan jinwá —nin tjevele Jesús.

Jesús ca mveles pjacj 'üsüs, pjacj malala.

31”Jesús tjevele wa tsjan ca mpalas gente jis lal, jupj nasa tjac' na. Ninana tjevelá:

—Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Napj niswa ca ncuwis nosis nt'a. Napj nasa tjacuwis na, pajal püné nsem napj, Mpapay Dios jinwá. Pjü Dios angelpañ* ca ncapj ncoñcocj. Tjacuwis na, Jepa Püné ca nsem napj. Ca mo'os, müjütütj. Pajal 'üsüs majawaques ne'aj Dios mpes. 32”Pjü gente pjü jun ta'á patja mpe ca 'a jis mulus napj 'os nt'a. Oveja* jyama liji jinwá ca la mejay napj yupj jis lal. Oveja jyama nyuca cabro lejeñ wa oveja jis lal. Mpes sin tjan jyünsa oveja witjacj, sin tjan jyünsa wa cabrú. Nin p'iyá ca la mejay napj 'üsüs lajay jis lal. Sin tjan ca jis müjünsú yupj la p'a wa mpe. 33”Üsüs lajay ca jis müjünsú napj li'inyampe. Malala lajay ca jis müjünsú napj nancupwepe.

34”Napj Jepa Püné nsem pjü jis lal. Ca mvelé napj li'inyampe lejeñ jis lal: ‘Nculá nun. Mpapay la tjiji pajal 'üsüs nu tepyala nun. Nawa 'üsüs jotjaqué. Nun ca jepapan nsem, napj jinwá. Pajal püna Dios 'ücj la tjiji ca nin nu mpalas nun. Nosis la tjiji na, 'ücj la tjiji niná nun mpes. Nun jupj ts'uyupan, mpes nin la tjiji nun mpes. 35”Nun ca jus cülayé niná, nun 'üsüs la tjüj' mpes. Napj vecj ni pül'itsja na, nun nta'ayá tjelyá. Napj 'üsú nívetsja na, nun 'üsú toco'á tjümü'üs. Napj p'a nepé tjacuwis na, nun ntja'ayá la püt'üs la jas nun nt'a. 36”Napj pülül cjuwatsja na, nun nta'ayá pülül. Malala najastsja na, nun ntjajamá napj. Cawilta mo'o tjo'os na, nun tjuculá nus la nuc.’ Nin ca mvelé 'üsüs lajay jis lal.

37”Niná tjevelé na, 'üsüs lajay ca nla mü'iyacj napj lal: ‘Qjuis Jepa, ¿'ona jis tjinyucucj vecj 'i pül'itsja? Ma selecj 'ona tje'yayacj tjelyan. ¿'ona jis tjinyucucj 'üsü 'ívetsja? Ma selecj 'ona teque'acj tjümüis. 38”¿'ona jis tjinyucucj jipj p'a

nepé tjacuy? Ma selecj 'ona tje'yayacj la püt'üs la jas jipj. ¿'Ona jis tjinyucucj jipj pülül cjuwá? Ma selecj 'ona tje'yayacj pülül. ³⁹ ¿'Ona jis tjinyucucj malala jyastsja? ¿'Ona jis tjinyucucj jipj cawilta mo'o jactsja? ¿Ncu tjeleque jis la nuc niná tepyala na?' 'Üsüs lajay nin ca nla mü'üyacj napj lal.

⁴⁰ "Napj Jepa Püné ca nsem pjü jis lal. Napj ca mvelé yupj jis lal: 'Nun 'üsüs la tjüj'í mpülücj pjaní lal, nin p'iyá niná nin la tjüj'í wa napj lal. Mpülücj niná más 'in tsjicj waytsja pjü jis lal ca nacj. Nin p'iyá pajal 'üsüs napj lal nun 'üsüs la tjüj'í jupj lal. T'üc' niná.'

⁴¹ "Nancupwepe lejeñ jis lal ca mvelé wa. Ca mvelé: 'Lowa napj mpe. Dios nasa tjevele ca nucopj ntülüs, malala la tjüj'í mpes. 'Awa püné nt'a lowa, ne'aj ca mpem lovin. Ne'aj pwe quinam cus la tül diablú*, jis capj la tül wa ángel* malalapan. Yupj diablo jomezopan. ⁴² 'Ücj napj nucopj tyül, nun malala la tjüj'í mpes. Napj vecj ni pül'itsja na, nun ma nta'ayá tjelyá. Napj 'üsú nívetsja na, nun 'üsú ma toco'á la müs. ⁴³ Napj p'a mpe tjacuwis na, nun ma ntja'ayá la püt'üs la jas nun nt'a. Napj pülül cjuwatsja na, nun ma ntja'ayá pülül. Malala najastsja, cawilta mo'o tjo'os 'ots'ipj, mop'in ma quelel ntjajamá.' Nin ca mvelé yupj jis lal.

⁴⁴ "Niná tjevelé na, ninana ca yupj mvelecj: 'Qjuis Jepa, ¿'ona jis tjinyucucj jipj vecj 'i pül'itsja? ¿'Ona jis tjinyucucj jipj 'üsú 'ívetsja? ¿'Ona jis tjinyucucj p'a mpe tjacuy? ¿'Ona jis tjinyucucj jipj pülül cjuwatsja? ¿'Ona ma quelel 'e jamactsja, jipj malala jyastsja na, jipj cawilta mo'o jactsja wa na?' Nin ca mvelecj yupj napj lal.

⁴⁵ "Napj ca mvelé yupj jis lal: 'Nun ma 'üsüs la tjüj'í mpülücj pjaní lal, nin p'iyá niná nun ma wa 'üsüs la tjüj'í napj mpes. Mpülücj niná más 'in tsjicj waytsja pjü jis lal ca nacj. Nin p'iyá malala niná, nun ma 'üsüs la tjüj'í jupj mpes. T'üc' way.' Nin ca mvelé yupj jis lal.

⁴⁶ "Niná tjevelé na, yupj ca mal napj jis capj tyül nt'a. Yupj ne'aj mpatjam lovin. Nin tulucj 'üsüs witjacj jis lal. 'Üsüs Dios lal ne ca yupj mpatjam Dios lal lovin —nin tjevele Jesús.

Nepénowa yuwá p'in javeleptsja 'onin la qjuijim cü'ü'nam Jesús.

(Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

26 ¹ Jesús tecyawaja tjevele quinam tsjan ca mpalas jupj niswa jac' na. Niná t'üc' tjevele na, tjevele wa jupj discipulopan* jis lal: ² "Ts'ac' mat'e na fiesta ca nsem, niná fiesta 'Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey'* ló cupj qjuis lal. Nun solejé niná. Fiesta lajay na, yupj ca ma tjililiñ, ca ma manucj ma 'ünan nt'a. Cruz* po'o ca ma valacj napj. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá", nin tjevele Jesús.

³Nasa jupj véletsja na niná, sacerdote* noypan 'a jis tjimyula watsja Moisés* popel sin 'yüsa lajay jis lal, co'müypan* judiopan* sin popé jis lal 'ots'ipj. Ne'aj 'a jis tjimyula sacerdote más püné wo nt'a. Niná sacerdote más püné Caifás lotsja. ⁴Yuwá p'in tjowelepj 'onin ne 'ücj ntji'liñ Jesús, la p'a wa ma jus cülayecj. Yupj quelel tji'liñtsja jupj, la 'ünan. ⁵Yupj tjowelepj: “Ma ntjiliquem ca jupj judiopan fiesta lajay na. Cupj niná la qjuijicj, yupj ts'i mi'inacj ca pajal. 'A jis mulus ca, la mpa'nacj ca cupj qjuis lal. Yupj po jisas Jesús”, nin tjowelepj yupj.

Quepj 'üsüs la tjiji Jesús mpes.

(Marcos 14.3-9; Juan 12.1-8)

⁶Jesús Betania mo'o tjemey, ne'aj p'in Jerusalén nt'a. Simón wo nt'a tjemey. Niná Simón malala jostsja püná. Jupj poloc' mójotsja. Jesús Simón wo nt'a tjá'asa na, ⁷quepj tjac' jupj nt'a 'üsüs lo jay jupj mpes. Botella pajal 'üsüs jústatsja teque'e jupj. Niná botella pe mpestsja, pe alabastro ló. Perfume botella jul tóncatsja, perfume pülücj jaylactsja. Niná perfume Jesús jay pjucj po'ó t'yu. 'Üsüs cjúmsutsja. Jesús ne'aj já'asatsja na, lyájatsja na, nin la tjiji jupj.

⁸Jupj discipulopan* tjunuc quepj nin la tjiji niná. Tjunuc na, ts'a tji'in yupj.

—Malala nin —tjowelepj yupj—. Pjü way jay pjucj po'ó t'yu. Tjapjaja perfume. ⁹Ücj vender la qjuijis jupj. Ca pülücj jaylacj nactsja. T'emel 'ücj así cü'ayas t'emel cjuwá jis lal —nin tjowelepj discipulopan*.

¹⁰Jesús jus nleya yupj malala tjowelepj quepj la tjiji mpes. Jupj la tji'yüya jupj discipulopan* jis lal:

—¿Tsjan mpes so velelé quepan? Pajal 'üsüs la tjiji jupj napj mpes. ¹¹Cjuwá jis lal mpatjaqué nun lovin. Napj ma ca mpü'üs nun jis lal lovin. ¹²Ma pats' ca napj. Nin mpes perfume t'yu jupj nay pjucj po'ó. 'Ücj la ntjiji yupj ca ntoquec jupj mpes. ¹³Napj lal japon ca mal nosis jun ta'á. Ne'aj ca mvelecj la p'a jis walap'a'á Dios 'üsüs la tjiji gente mpes. Jun ta'á yupj jil nt'a, ca mvelecj wa quepj niná 'ücj la tjiji napj mpes. Ma ca yo' mpa'is. T'ü'uc' way —nin tjevele Jesús.

Judas tjevele 'ücj jis lal la winin la tjilil Jesús.

(Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6)

¹⁴Locopyaya Judas Iscariote tjemey sacerdote* noypan nt'a. Judas apostolpan* dóceya sin pópatsja. ¹⁵Jupj tjevele 'ücj wa jis lal ca mim la tjilil Jesús.

—¿Nol ma'ayá nun, napj nin lejay mpes? —nin la tji'yüya jupj.

Yupj tja'ayapj jupj t'emel c'a tréinteya, plata* waytsja yupj, t'emel c'a. ¹⁶Yupj jaylacj la tjajay na, tjemey. La nuactsja 'ona 'ücj jis lal la winin la tjilil Jesús.

Jesús tjelyaja jupj discipulopan jis lal, püts'í secj p'in.

(Marcos 14.12-25; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹⁷Ts'ac' mwalá way tjejawca fiesta mpes. Niná fiesta lajay na, pan levadura cjuwá jalá. Fiesta “Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey”* lotsja. Nin jawas Jesús discipulopan* tjiquil jupj nt'a. La tjü'üy:

—¿Ca'aj jyas cupj 'ücj lijicj ca nlayan fiesta mpes?

¹⁸Jupj tjevele:

—Lowa pülicj patja nt'a. Yom napj velé nt'a ca nlawú. Nun ca mvelé: ‘Jesús tjevele leñ way ca mpa'is. Jupj ca nlayas jipj wya nt'a jupj discipulopan* jis lal fiesta mpes. Ca quiyola mpalas Dios jis capj tjep'ya'sa judiopan* pajal püna.’ Nin ca mvelé nun jupj lal.

¹⁹Mpes tjil discipulopan*. Nin la tjajay Jesús tjevele jinwá. 'Ücj la tjajay jis la las fiesta mpes.

²⁰Püste na Jesús já'asatsja, lyájatsja jupj discipulopan* dóceya jis lal. ²¹Jalatsja na, jupj tjevele:

—Nun popa pjaní malala nyuca la mijis napj lal. Jupj ca jis lal ncuwim napj enemigopan, ca yupj ma tjililiñ. T'üic' way ca nin mpalas —tjevele.

²²Mpes pajal 'aplijila jis tepyala. Pjaní pjaní tjowelepj:

—Jipj napj Nejepa. ¿Ncu napj ca nin la cüjay?

²³Jesús tjevele:

—Nun popa pjaní tjelyaja wa napj mplato mpe, la p'a wa jinwá, mop'in nin, jupj quelel malala liji napj lal. Jupj ca jis lal ncuwim napj enemigopan ma tjililiñ. ²⁴Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Pajal püna profetapan* tapac ca nin ma palas napj. Yupj tapac jin p'iyá ca nsem. Ma pats' ca napj, yupj tapac jinwá. Mop'in pajal malala nin, jupj ca jis lal ncuwim napj enemigopan, ca ma tjililiñ. Pajal malala ca mpalas jupj, jupj malala la niji mpes. Pajal malala ca mpalas jupj, mpes más 'ücj ca nactsja jupj lovin ma pü'ütsja —nin tjevele Jesús.

²⁵Judas p'iyá nasa quelel jámatsja jis lal jac' Jesús enemigopan. Judas la tji'yüya wa quinam:

—Rabbí*, ¿ncu napj ca nin la cüjay?

Jesús jupj wola tjevele:

—Nin.

²⁶Yupj jalatsja na, Jesús nt'ya pan pjaní. Tjevele Dios lal tjüwüi'i pan tje'yaya mpes. Nin la tjiji na, vitvitj la tücüeme, jis tje'yaya discipulopan*. Jis tje'yaya na, tjevele:

—No'oté, n'ajá. Niná pan napj mp'üy jinwá.

²⁷Tjalá na, jupj nt'ya wa pocillo, uva 'üsú mo'o tóncatsja. Tjevele Dios lal tjüwüi'i wa uva 'üsú tje'yaya mpes. Pocillo jis tje'yaya jupj discipulopan*, vitvitj jis la müs pjü.

—Tjümüsüqué napj pocillo mpe nun pjü way —tjevele jupj—, ²⁸Niná uva 'üsú napj na'as jinwá. Ma pats' ca napj nun mpes, la p'a pülücj mpes wa. Napj ca 'as ma palas, mpes Dios ca perdonar lis mijis napj lal japon. Ma ca jola nsem yupj malala la tjajay. Mpapay tjevele t'üc' ca nin la mijis yupj mpes napj ntipü'í na. ²⁹Napj lovin ma ca mü'üs uva 'üsú niswá quinam. P'a jawas cupj 'a mulú mpatjaquecj Mpapay jyü'ta nt'a. Nin jawas tjejyawca na, niswa ca mü'üs napj nun jis lal. T'üc' way —nin tjevele Jesús.

³⁰Yacjaya tjenejets'eñ Dios po'ó. Lovin nin lajaytsja fiesta mpes. Tjenejets'eñ na, tjil. Joc' Olivos ló nt'a tjil.

Jesús tjevele Pedro ca ntsüpünüs Jesús jomica jupj.

(Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

³¹Tjil na, Jesús tjevele jupj discipulopan* jis lal:

—Püste na, nun pjü ca nts'equenequé, malala ne palá na. Nasapj mo'os. Pajal püna profeta* tepyaca ca nin mpalas. Niná tepyacá: 'Napj ca mü'ünan oveja* jyama, mpes jupj oveja witjacj sin tjan ca mal'. Nin tjevele profeta ca nin mpalas. ³²Newa nin ca 'üsüs la mejay nun mpes. Napj ca nin müjünsú la püt'üs niswá. Niswa pü'üs na, ca mis Galilea nt'a. Napj mwalá way ca mis nun jis lal, cupj ca la müjüsüquecj ne'aj —nin tjevele Jesús jupj discipulopan* jis lal.

³³Pedro jupj wola tjevele:

—Pjü ca nts'equeneñ ca nacj, malala 'e palá na. Napj ma nin la mejay. Lovin ma ca malala la mejay jipj lal.

³⁴Jesús tjevele Pedro lal:

—Yacjaj püste p'iyá la con ca mvelen ma nus nyuc. Castlyaj cocoy ma la tipiya p'in, ca nin la mijin jipj. T'üc' way niná —tjevele Jesús.

³⁵Pedro tjevele ma ca nin la mijis.

—Napj 'ücj wa ni pü'í jipj lal —tjevele—. Lovin ma ca mvelé ma jis nyuc. Nin p'iyá tjowelepj wa pjü discipulopan*.

Jesús tjevele Popay lal ma tepe'e na p'in.

(Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46)

³⁶Jesús pje'á tjemey jupj discipulopan* jis lal sine lejeñ nt'a. Getsemaní ló ne'aj. Ne'as tjemey na jupj tjevele yupj jis lal: “Ne'aj p'in ca mis, ca

mvelé Mpapay Dios lal. Nínawa majatjaqué velé na jupj lal”, tjevele. ³⁷Discipulopan cont'e jis lal tjemey jupj jámatsja nt'a. Pedro pjaní watsja. Zebedeo jatjampan mát'eya tjil watsja. Pajal 'aplijila tepyala Jesús. Pajal jola tepyala malala ca mpalas mpes. ³⁸Tjevele yupj jis lal: “Nasa ni pü'í jin najas, pajal 'aplijila mpes. Qjuive la tjunucú. Po ma müjünaqué, ma nyucun nsem nasapj”, nin tjevele Jesús yupj conas lal.

³⁹Jupj tsjicj way p'in mwalá tjemey jusapj. Palá nipi'tje 'amá 'alá. Tjevele Popay Dios lal: “Mpapay, ¿ncu 'ücj wa jipj lal napj ma ni pü'í? Jipj 'ücj polel lejay niná, najas ma ca nin ma palas. Newa najas ca jipj jyas jinwá nsem. Ma napj najas jinwá t'as”, nin tjevele Jesús jupj Popay lal.

Jesús 'aplijila tepyala, tjevele jupj Popay lal. (San Mateo 26.39)

⁴⁰T'üic' tjevele na, tjemey niswá discipulopan* cónt'eya tjatja nt'a. Tjinyuca tjijinañ yupj quinam. “¿Ncu nun ma polel nucunú napj lal hora pjaní way p'in? —nin tjevele Jesús yupj jis lal—. ⁴¹Ma müjünaqué. La tjomoná Dios lal ma ca malala la müjü, nun quelel malala lojí na. Napj selé nun quelel lojí napj najas jinwá. Mop'in pajal costa nun jis lal, nun niyom p'in”, nin tjevele Jesús.

⁴²Tjevele na, tjemey niswá. Tjevele Popay Dios lal: “Mpapay, 'ücj tulucj ma ni pü'í. Jipj jyas nin ne palá. Ntipü'í na p'in ca 'ücj nsem. Najas ca nin nsem, jipj jyas jinwá”, tjevele.

⁴³Jupj niswa tjemey jupj discipulopan* cónt'eya tapatja nt'a. Niswa yus tjinyuca tjijinañ yupj. Pajal ja sívetsja. ⁴⁴Mpes niswa tjemey la veles jupj Popay Dios lal. La con quinam tjevele Dios lal. Nin p'iyá tjevele

jupj. ⁴⁵T'üc' tjevele na, tjemey niswá jupj discipulopan nt'a. La tji'yüya: “¿Ncu potjaqué, jünaqué custjay? Quina ca mpalas napj tjevelé jinwá. Najamica pjaní jis lal ncuwim napj enemigopan, ca ma tjililiñ. Malala lajay ca malala la ma jicj, yupj jisas jinwá. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. ⁴⁶Nusin tjüjünsú. Mas quinam la müjüsüquec jupj. Nasa jac' quinam yom malala la niñi. Jis lal jac' napj enemigopan”, nin tjevele Jesús.

Yupj ntji'liñ Jesús.

(*Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11*)

⁴⁷Jesús niná véletsja na, ne'aj tjac' Judas. Jupj apostolpan* dóceya popa watsja. Se cóncatsja Jesús. Niyom pajal pülücj tjiquil Judas lal quinam. Pjü way polomay jatatsja, yo pjwel jatatj watsja mo'o la süp Jesús. Sacerdote* noypan sin tjajam yupj la tjilil Jesús. Co'müypan* judiopan* sin popé sin tjajam wa yupj. ⁴⁸Judas jis lal tjac' la tjilil Jesús. Jupj nasa tjevélsetsja ca sin 'yüsa la mijis cana Jesús. Tjevele: “Pjaní lal ca la nlanan napj. Niná ne Jesús. Ntjüiliqué jupj.” ⁴⁹Mpes ne'aj tjemey Judas, Jesús nt'a p'in. Ne'as tjemey, 'üsüs tjevele jupj lal, quelel la tjiji jinwá. Tjevele:

—Nejepa, tjacuwis quinam.

⁵⁰Jesús tjevele jupj lal:

—Najamica, napj selé tsjan mpes tjacuy.

Jesús nin tjevele na, p'a wa niyom ne'as tjiquil. Ntji'liñ Jesús, jis la man jupj jepapan nt'a. ⁵¹Nin la tjajay na, Jesús discípulo* pjaní polomay nt'ya, syults'a jupj vaina mpe. Jay tjejyo'o yom pjaní. Yom niná mozo waytsja, sacerdote* más püné mpes. Pjots' taná tjejyo'o jupj.

⁵²Jesús tjevele discípulo* lal:

—Vaina mo'o jas tjejamá jipj polomay. Polomay mpes la palan, cya'liñ wa polomay mpes. ⁵³Napj ma ca la mpalan yupj jis lal. Napj 'ücj la cümon Mpapay ncapj la p'acj. Napj la cümon Mpapay lal, jupj ca ángel* militarpan pülücj sin cüjamas napj nt'a, la cüpa'nactsja napj enemigopan jis lal. Más 'in pülücj yupj setenta mil lal. ¿Ncu ma jin 'yüsa niná? ⁵⁴Ma ca nin la mejay. Niná la cüjay napj, ma ca cüpalas Dios Popel tjevele jinwá. Dios Popel tjevele yupj ca nin la mijicj napj lal —nin tjevele Jesús jupj discípulo* lal.

⁵⁵Nin tjevele na, tjevele wa jupj ntji'liñ jis lal:

—¿Tsjan mpes polomay t'o, yo pjwel t'o wa la tjilil napj? Niná lojí pwequepj la tjilil. Pjü jyawca Dios wo* nt'a tjo'ostsja napj. Napj sin 'yüsa la tjejay ne'aj. Lovin ma ntjutjililiqué ne'aj tjo'os na. ⁵⁶Niná pjü

tepyala ca nin mpalas profetapan* tapac pajal püna. Yupj tapac, Dios Popel jupj —tjevele Jesús.

Nin tjevele na, pjü ts'equeneñ jupj discipulopan*. Jesús ne'aj tóñcatsja tjil.

Tjaman Jesús judío noypan nt'a.

(*Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55, 63-71; Juan 18.12-14, 19-24*)

⁵⁷Nasa ntji'liñ Jesús. Yupj tjaman jupj Caifás nt'a. Caifás sacerdote* más pünetsja. Nasa 'a jis tjimyula ne'aj Moisés* popel sin 'yüsa lajay. Co'müypan* judiopan* sin popé 'a jis tjimyula wa ne'aj, Caifás wo nt'a. ⁵⁸Pedro Jesús cjiül tjemey campapé. Ne'as tjemey wa jupj sacerdote más püné wo nt'a. Tjüwücj jun vilicj po'ó tjac' Pedrú. Tjüwücj nt'a wama tjemey wa. 'Etjele jupj militarpan nepénowa jis lal. Quelel nyúcatsja tsjan ca mpalas Jesús.

⁵⁹Ne'aj jatja watsja sacerdote* noypan. Ne'aj jatja watsja judiopan* jis jepapan. Yupj 'a mulú jajütütj judiopan. Yupj pjü la tjü'üy tjunuc pjacj malala mveles Jesús po'ó. La tapal watsja pjacj ca la ntsawilis Jesús po'ó. Po quelel javeleptsja 'ücj cus la tül jupj. Quelel ja'unantsja jupj. ⁶⁰Pülücj tjiquil yupj jis walap'a'a la tsuwil Jesús po'ó. Newa la tsuwilpan ma nin p'iyá javeleptsja. Mpes jepapan ma polel cus tül Jesús yupj tjowelepj mpes. Pjaní p'in t'ya tjevele mpes, ma polel cus tül jupj.

Yacjaya niyom mat'e tjiquil yupj jis walap'a'a. ⁶¹Niyom mat'e tjowelepj: —Yom niná tjevele jupj 'ücj malala liji Dios wo*. Tjevele ts'ac' cont'e na t'üc' ca jas müjünsüs niswá.

⁶²Niná tjowelepj na, sacerdote* más püné jas tjijyünsa, tüwütüwü toñca. La tji'yüya Jesús lal:

—¿Ncu ma ca qjuis lal mvelen ncu t'üc' way nin tjevelen? Yupj javelepj yupj salejepj jipj malala tjevelen —nin tjevele sacerdote* más püné.

⁶³Newa lyájasa tóñcatsja Jesús. Sacerdote* más püné tjevele jupj lal: —Napj 'i jütütj jipj ca t'üc' mvelen. Dios pjoca jipj velen. Jupj pü'tü lovin. Ca cyapj ntülüs jipj li tsuwil. Qjuis wala tjevele ncu jipj niná Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas qjuis capj la p'acj. ¿Ncu Dios Jatjam jipj?

⁶⁴—Nin —tjevele Jesús—. Napj niná p'iyá jipj velen jin. Pjü way nun jis lal velé wa, nun ca nucu napj t'üc' way velé. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. P'a jyawca na ca nus nucu napj ca mo'os Dios li'innyampe. Ne'aj ca mo'os, ncupj 'a mulú ca müjü'tücj. Jupj pajal jas tjiyocj pjü jis lal. Nun ca nucu wa napj ncuwis nosis nt'a mol mpes —nin tjevele Jesús.

⁶⁵Jupj nin tjevele na, sacerdote* más püné la tücüeme jupj jas quip p'iyá. Nin lajay judiopan*, p'a wa malala vele na Dios po'ó. Jupj tjevele jepapan p'a wa jis lal:

—Pajal malala tjevele Jesús Dios po'ó. Ma qjuis la p'a wa mveles Jesús malala la tjiji. Nun p'iyá tjapja'aque Jesús malala tjevele. ⁶⁶¿Ncu pajal malala la tjiji Jesús?

—Pajal malala la tjiji —tjowelepj—. Cupj ca cus ntülücj, mpa'is, jupj malala la tjiji mpes.

⁶⁷Nin tjowelepj na, cus tjupjuts' Jesús, wola po'ó. Yupj jis mas jus tjolototj, po'o jatültsja jupj. P'a wa mos la pacatj mpes wola po'ó tül jupj. ⁶⁸Tjowelepj jupj lal:

—Qjuis lal tjevele pjacj wyala po'ó tyüla. Dios ca jin 'yüsa la mijis. Jipj niná Yomen Dios jas tjejyama qjuis capj la p'acj —nin tjowelepj la tjüpjüts'ün jupj mpes.

Pedro tjevele jupj Jesús jomica tulucj.

(*Marcos 14.66-72; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18, 25-27*)

⁶⁹Newa wosis t'asiyü tjüwücj mo'o já'asatsja Pedrú, sacerdote* más püné wo nt'a. Ne'aj já'asatsja na, tsjücjüim tjac' jupj nt'a. Tsjücjüim niná mozo waytsja ne'aj. Jupj tjevele Pedro lal:

—Jipj se coñ watsja Jesús, jupj ne Galilea mpe 'eseptsja.

⁷⁰Pedro tsyüpünú pjü jis walap'aá.

—Ma nin 'yüsa tsjan mpes velen jipj —tjevele.

⁷¹Pedro nin tjevele na, tjemey tjüwücj jun vilicj po'ó. Ne'aj toñca na, tsjücjüim p'a wa jus tjinyuca. Niná tsjücjüim tjevele ne'aj lejeñtsja jis lal:

—Yom niná se cóñcatsja Jesús, Jesús Nazaret mpe 'eseptsja.

⁷²Pedro tsyüpünú niswá. Tjevele:

—Dios pjoca napj velé. T'üc' way ma si nuc jupj —tjevele.

⁷³Niyom p'a wa ne'aj tjelejeñ custjay. Yacjaya yupj tjiquil Pedro nt'a. Tjowelepj:

—T'üc' way jipj Jesús discipulopan* popa. Jipj Galilea mpe 'esejp jin p'iyá velen.

⁷⁴Nin tjowelepj na, Pedro tjevele:

—Dios 'ücj ca ncapi ntülüs napj li tsuwil. T'üc' way ma si nuc yom niná.

Nin tjevele na, leñ way la tipiya castlyaj cocoy. ⁷⁵La tipiya na, Pedro jola tepyala Jesús tjevelá. “La con ca mvelen ma nus nyuc. Castlyaj cocoy la puyú secj p'in, ca nin la mijin”, tjevele Jesús. Pedro jola tepyala na, tjemey wo nepé. Pajal la tipiya jupj. Pajal jólatsja malala la tjiji.

27 ¹Püstapj na sacerdote* noypan 'a mulú jájtjatsja niswá co'müypan* jis lal. Tjüjütütj ca mü'ü'nacj Jesús, püste na tjowelepj jin p'iyá. ²Mpes Jesús mos tsupaptsja. Tjaman jupj Pilato

nt'a, ca cus ntülüs jupj. Pilato jepa püné auxiliar waytsja jupj. Romano* waytsja, judío* tulucj. Israel mo'o patja jis tjijyü'ta jupj.

Judas jupj p'iyá tji'yü'na.

³Judas p'iyá jis lal tjac' Jesús enemigopan, jis la tjilil jupj. Locopyaya Judas jus nleya jepapan quelel ja'unantsja Jesús. Ca cus ntülücj Jesús, jupj malala la tjiji mpes, tjowelepj. Niná jus nleya na, jupj jola tepyala pajal malala la tjiji Jesús lal. 'Aplijila tepyala pajal. Mpes jupj tjemey niswá sacerdote* noypan nt'a, co'müypan* nt'a wa. 'A mulú jájtatsja yupj. Judas teque'e, tje'yaya niná t'emel c'a tréinteya, nawaja'a tja'ayapj. Ma jostsja quinam jupj.

⁴—Malala nyuca la tjejay napj —tjevele jupj—. Napj nun jis lal tjum jupj nt'a, la tjilil jupj. Nun nasa quelel mü'üná jupj. Jupj malala la tjiji tulucj, nujisas mpes p'in quelel 'ü'ná jupj —tjevele.

Yupj jupj wola tjowelepj:

—Jipj p'iyá nin la tjejay. Ma nin qjuiyola jipj la tjejay mpes —nin tjowelepj yupj.

⁵Mpes Judas 'amá 'alá la ts'iya niná t'emel Dios wo* mo'ó. Tjemey jupj. Tjemey na, jupj p'iyá mwen tsyu'pa tjevya, tepe'e.

⁶Judas tjemey na, sacerdote* noypan tapay t'emel jupj na'aj la ts'iya. Yupj yuwá p'in tjowelepj: “Malala Dios lal 'yonsocj t'emel niná p'a wa t'emel lal Dios wo* mo'ó. Niná t'emel mpes jaylacj la tjijicj yom mpa'is. Ma polel la ta'es niná”, tjowelepj yupj. ⁷Yuwá tjowelepj tsjan la qjuijicj t'emel mpes. Yólatsja 'ücj jaylacj jis la jay 'amá tsjo'oy ts'yawa juts'a'á. 'Amá niná panteón nsem p'a mpe ne'espan mpes. Mpes nin la tjajay t'emel lal. ⁸Nin mpes 'amá niná “'Amá 'As” ló tepyala. Nin ló ne'aj custjay.

⁹Nin tepyala na, t'üc' tepyala Jeremías* tjevele pajal püna. Profétatsja* jupj, Jeremías. Jupj tjevele: “Yupj natj t'emel c'a treinteyá. Pjaní waytsja yupj jis lal. Israelpan* tjowelepj 'ücj jaylacj jis la jay niná jupj mpes, ne nin la tjajay. ¹⁰T'emel mpes jaylacj la tjajay momas, tsjo'oy ts'yawa juts'a'á. Nejepa Dios ntjijütüta ca nin la mejay t'emel mpes.” Nin tjevele Jeremías pajal püna.

Pilato tjevele Jesús malala la tjiji tulucj. Jupj sin cus tyüla jupj.

(*Marcos 15.2-20; Lucas 23.3-5, 13-25; Juan 18.33-19.16*)

¹¹Nasa tjaman Jesús jepa romano* nt'a, jupj ca mveles ncu ca cus ntülüs. Jepa niná la tji'yüya jupj lal:

—¿Ncu judiopan* jis jepa püné jipj?

—Nin napj —tjevele Jesús.

¹²Sacerdote* noypan tjat' tjowelepj Jesús po'ó jepa romano* wolap'a'á. Co'müypan* tjat' tjowelepj wa. Newa ma tjevele Jesús ncu t'üc' tuluctsja. ¹³Jepa romano Pilato lotsja. Jupj la tji'yüya Jesús lal:

—¿Tsjan mpes ma qjuis wala velen ncu t'üc' malala la tjejay, yupj javelepj jinwá? ¿Ncu ma tjapjac' yupj tjowelepj jipj jin po'ó? Tjowelepj la pülücj malala la tjejay jipj.

¹⁴Jesús newa ma lal tjevele jupj. Pues ma tjevele ncu t'üc' waytsja yupj tjowelepj. Pilato ma jas tji'yüsa tsjan mpes Jesús ma tjevele. Nin jólatsja jupj. ¹⁵Jepa romano* janmacj jas tjejyama yom pjaní cawilta mpe fiesta niná tepyala na. Judiopan* la t'aptsja pjacj pje'á nyacas cawilta mpe. ¹⁶Nin jawas cawilta mo'o já'asatsja wa yom malala la tji'já. Barrabás lotsja jupj. Pjü salejeptsja jupj malala la tjiji. ¹⁷Pilato quelel se jamatsja Jesús. Mpes judiopan pülücj 'a jis tjimyula na, jupj la tji'yüya yupj jis lal.

—¿Cana nujos napj ca jas majam cawilta mpe? —la tji'yüya jupj—. ¿Ncu nujos Barrabás ca mim? ¿Ncu nujos Jesús ca mim? Nepénowa javelepj jupj niná Yomen Dios jas tjejyama nucopj la p'acj —nin tjevele Pilato.

¹⁸Jupj seletsja jyamañ waytsja judío* noypan Jesús lal. Jupj seletsja nin mpes tjaman Jesús jupj nt'a, jupj ca cus ntülüs.

¹⁹Pilato ne'aj tjá'asatsja jupj silla casá, niná casá tjá'asatsja la veles ncu cus lo tül. Ne'aj tjá'asatsja na, Pilato jats'om taná tjevele jupj lal: “Yom niná malala la tjiji tulucj. Po ma mvelen ca cus ntülücj jupj. Püste malala tjinyuc jupj mpes. Pajal lecj tjejá malala tjinyuc mpes.” Nin tjevele Pilato jats'om.

²⁰Judiopan* p'a casá yólatsja. Sacerdote* noypan nasa tjoweleptsja ne'aj 'a jis tjimyula jis lal. Co'müypan* tjowelepj wa yupj jis lal. Topon yupj tjowelepj. Nin mpes yupj japontsja más 'ücj la mon ca cus ntülüs Jesús, mpa'is.

²¹Pilato la tji'yüya yupj jis lal:

—¿Pjacj yupj popa ca jas majam nun nt'a? ¿Tsjan nujos nun?

—Qjuisas ca jas majaman Barrabás —tjowelepj.

²²Pilato la tji'yüya:

—¿Tsjan ca la mejay Jesús lal, ne ma se jam? Nepénowa javelepj jupj niná Yomen Dios jas tjejyama nucopj la p'acj.

Pjü yupj tjowelepj:

—Cruz* po'o tjevyala jupj, mpa'is.

²³—¿Tsjan mpes ca müjütütj cruz* po'o lo valas jupj? —tjevele Pilato—. Ma malala la tjiji jupj.

Niná tjevele na, pajal yümücj la tupuyupj:

—Cruz* po'o mvalan jupj, mpa'is.

²⁴Pilato jola tepyala yupj ma quelel pjyacañtsja jupj tjevelá. Mop'in jisastsja Jesús mpa'is. Pilato jus nleya wa ts'a 'intsja yupj, jupj ma la tjiji yupj la tjomon jinwá. Nasa quelel la palantsja yupj. Nin mpes 'üsú tepyula, mos tepe'e pjü jis walap'a'á. Pajal pülüctsjá judiopan* ne'aj. Pilato tjevele yupj jis lal:

—Napj ma nin lejay mpa'is niná yomen. Nun p'in nujos mpes ca mpa'is.

²⁵Pjü way yupj jupj wola tjowelepj:

—'Ücj ca qjuis capj ntülüs Dios, ncupj mü'ü'nacj Jesús. 'Ücj wa jis capj ntülüs cupj qjuis ts'uyupan —nin tjowelepj yupj.

²⁶Niná tjowelepj na, Pilato jas tjejyama Barrabás cawilta mpe, yupj jisastsja jinwá. Tjijyü'ta jupj militarpan mo'o nsüpücj Jesús. Tjijyü'ta ca cruz* po'ó mvalacj jupj, la 'ünan.

Militarpan la tjüpjüts'ün Jesús.

²⁷Niná tjijyü'ta na jepa romano*, militarpan tjaman Jesús jepa romano wo mo'ó. Tjowelepj ncul wa la p'a wa militarpan jupj wo nt'a tsji' lajaytsja. Tjiquil, t'asiyú tjelejeñ Jesús. ²⁸Yümücj jas tjü'ipj jupj jas quip. Jas tjü'ipj na, jas tjüwü'ün militar jas quip je. Nin la tjajay la pjüts'ün Jesús mpes. Jepa jas quip jin justa la tjajay. ²⁹Yo pjwel jam jus tjulujupj jay pjucj po'ó la 'onsos. Jesús jay tjo'onsoj, corona* jay já'asa jinwá. Visyú tja'ayapj jupj mos li'inyampe, jepa püné t'e'enca jinwá. Nin la tjajay na, pajal la tjüpjüts'ün jupj mpes. Jis tic' jin tjelejeñ jupj wolap'a'á. Tjowelepj:

—Qjuisas 'ücj jyas mpü'üm. Jipj jepa püné judiopan* jis lal.

³⁰La pülücj cus tjupjuts' Jesús. Natj wa visyú jupj mos mpe, mo'o süptsja jupj visyú mpes. Tsjay la pülücj süptsja jupj. ³¹T'üc' la tjüpjüts'ün na, jas tjü'ipj jas quip je. Niswa jas tücüipap jupj jas quip. Nin la tjajay na, jupj lal tjil, cruz* po'o jis la valas jupj.

Pajal la tjüpjüts'ün Jesús, cruz po'o tjevyala na.

(*Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27*)

³²Jesús lal tjil na, militarpan tjunuc yom pjaní ne'aj jámatsja. Simón lotsja jupj, Cirene mpe 'eseptsja jupj. Tjüjütütj tjyama cruzus* Jesús mpes, ne nin la tjiji jupj. ³³Ne'as tjil cruz po'o lo valas nt'a. Gólgota lotsja ne'aj. “Gólgota” mpes 'ücj la veles “Jay Pjucj Cjüele” cupj qjuis tin. ³⁴Uva 'üsú tja'ayapj Jesús lo müs. Uva 'üsú niná leméliyu la süpjütsja, pajal nepé vyaja lo ts'uc. Pajal 'ónatsja. Jesús tsjicj way

tjümü'ü, tjinyuca. Jus nleya leméliyu la süpjütsja, ne ma tjümü'ü.
 35Cruz po'o tjovalapj jupj clavo mpes. Nin la tjajay na, Jesús jas quip jis tja'ayapj yuwá. Militarpan tjepjelañ tjunuc pjacj nta'es jupj jas quip.
 36'Atjalapj yupj ne'aj, tjajamapj Jesús, jupj jomicapan ma ca ncul, ma ca cus nts'optecj cruz mpe. 37Nasa tüpüntüpj tabla tsjicj cruz po'ó Jesús jay nt'a. Tabla niná po'o tapac tsjan mpes cus tül Jesús. Ninana tapac:

NINANA JESÚS, JEPa PÜNÉ JUDIOPAN JIS LAL.

38Yupj tjovalapj wa pwecapan mat'e p'a wa cruzus po'ó. Pjaní wa tjovalapj Jesús li'inyampe. Pjaní wa tjovalapj Jesús nancupwepé. 39Judiopan* nepénowa cruz toñca jin tjil. Yupj sey pjucj la süpjüntsja jupj mpes. Ma topon 'üsüstsja jupj. Pajal malala po'o tjowelepj jupj. 40Tjowelepj:

—Jipj tjevelen jipj 'ücj malala la mijin Dios wo*. Ts'ac' cont'e na niswa ca jas müjünsün, tjevelen jipj. Mpes 'ücj wa cyapj la p'acj jipj p'iyá. Jipj Dios Jatjam, 'ücj palá ncuwim cruz* mpe —nin tjowelepj yupj.

41Sacerdote* noypan la tjüpjüts'ün wa Jesús, yupj jinwá. Nin p'iyá tjowelepj wa Moisés* popel sin 'yüsa lajay. Nin p'iyá co'müypan*. Niná tjowelepj:

42—Jupj jis capj tjep'ya'sa la p'a wa. Ma polel cus la p'acj jupj p'iyá. Jupj ne p'iyá Jepa Püné judiopan* mpes, qjuisas ca palá ncuwim. Jupj nin la qjuijis, cupj cüponecj catsja jupj mpes. 43Jupj tepyona Dios ca 'üsüs la qjuijis jupj mpes. Dios quelel liji jupj, más 'ücj Dios ca cus mp'a'sas quinam. Jupj tjevele jupj p'iyá Dios Jatjam —nin tjowelepj yupj.

44Pwecapan cruz* po'o tjelejeñ Jesús lal, nin p'iyá tjowelepj yupj. Yupj pajal malala tjowelepj Jesús lal, la p'a jinwá.

Jesús tepe'e.

(*Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30*)

45Lots'ac' culupwen nt'a tjá'asa na, püste tepyala pjü nosis casá. Hora cont'e te tóñcatsja. 46Las tres tepyala na, Jesús pajal yümücj la tipiya, tjevele Dios lal:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —tjevele jupj. (Ninana jupj tjevele 'ücj wa la veles: “Napj Ndios, napj Ndios, ¿tsjan mpes 'os tjay jipj?” Nin velecj niná cupj qjuis tin.)

47P'a wa ne'aj p'in tjelejeñ, tjepjyacañ wa jupj tjevelá. Tjepjyacañ na, ma sin tjil'yüsa tsjan mpes nin tjevele. Yupj tjowelepj:

—Jupj Elías* lal vele ncuwim. Jos ca cus mp'a'sas. Elías profeta* püna tüpü'ü jupj.

48 Jesús nin tjevele na, yupj popa pjaní leñ way ts'üequené, esponja* teque'e. Esponja uva 'üsú 'ona mo'o ts'yuca, tsyu'pa yo po'ó, mpe tecyacaná. Tje'yaya ca mü'üm Jesús. 49 Pjü way la p'a wa tjowelepj: —Po ma ma'ayan mü'üm niná. Cupj quelel nyucucj ncu Elías* ncuwim cus la p'acj.

50 Jesús yümücj tjevele niswá. Nin la tjiji na, tepe'e jupj.

51 Pülül p'omp'om jálatsja Dios wo* mo'ó, pülül niná wo t'em pjaní jinwatsja. Jesús tepe'e na, pülül niná nayapé palavin la tücüeme. Dios la tjiji la tücüeme. Nosis jus tiquits'e 'ots'ipj. Pe witjacj la tjeleptan 'ots'ipj. 52 Jesús tepe'e na, pülücj janucun jis tepyala püna tecya'liñ sin popé. Dios sa coñ witjactsja yupj. 'Amá toc tapatja nt'a la tjelepta. 53 Pje'á tjiquil toc pájtatsja mpe. Jesús jas tjijyúnsa na la püt'üs niswa, yupj tjil wa Jerusalén mo'ó. Pülücj yus tjunuc yupj.

54 Jepa militar tjejyámatsja Jesús, jupj jomicapan ma ncul cus nts'optecj cruz* mpe. P'a wa militarpan jupj lal lejeñ watsja, militar püné lal. Tjunuc nosis jus tiquits'e. Tjunuc wa pjü niná tepyala Jesús tepe'e na. Niná tjunuc na, pajal lacj tjejyapsja. Tjowelepj:

—T'üc' way jupj Dios Jatjam waytsja.

55 Nequem pülücj way ne'aj lejeñtsja, campa way 'in cruz* toñca mpe. Tjunuc wa tepyalá. Jesús jomicapan waytsja yupj. Cus tocoñ Jesús, Galilea mpe tjac' na. Tjojon jupj mpes, pjü 'ücj la tjajay wa jupj tüpü'ü nt'a. 56 Yupj popa pjaní María lotsja. Magdalá mpe 'eseptsja jupj. P'a wa María ló watsja jupj. Jupj Jacobo jamaytsja, José jamaytsja. Quepj p'a wa Zebedeo jatjampan sejamay.

Pe jul mo'ó, neven nt'a, tüpüntüpj Jesús.

(*Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42*)

57 Nasa quelel t'yaja na, yom p'a wa tjac'. Yom niná pülücj tyá'atsja. Arimatea mpe 'eseptsja, judiopan* patja nt'a. José lotsja. Jesús discípulo* watsja. 58 José tjemey Pilato nt'a. La tjemyona Jesús jüp'üy la toc. Pilato tjijyü'ta ca nin nsem. Tjijyü'ta militarpan ca ma'ayacj Jesús jüp'üy. 59 Mpes José palá nt'ya Jesús jüp'üy. Tjivyü'ünú pülül pje mpes. Salá waytsja pülül. 60 Tipyünta Jesús jüp'üy pe jul mo'ó, neven nt'a, tepe'e 'ücj la püntüs nt'a. Püna p'in tjijyü'ta la toc jomwen jul, jupj p'iyá tepe'e tulucj p'in. Nin lajaysja judiopan. José jostsja jomwen jul toc toñca jupj pe'e na. Tepe'e ne'aj tipyünta tulucj custjay. Jesús jüp'üy ne'aj tipyünta na, pe püné jas tentené jun la t'olon jomwen jul. Jun t'yo'na na, tjemey. 61 María newa ne'aj já'asatsja pe jul wolap'a'á. Niná María, Magdalá mpe 'eseptsja. P'a quepj tjá'asa watsja María lal. María ló watsja jupj.

Militarpan jajamaptsja jomwen jul nt'a, Jesús jüp'üy tüpü'ü nt'a.

⁶²Ya sacerdote* noypan tjil Pilato nt'a. Fariseopan* tjil wa yupj jis lal. Nin jawas ma polel tsji' lajaytsja; t'añ p'in 'ücj la tjajay ma ca tsji' la mijicj nin jawas ma tsji' lajay na. Tjil na, ⁶³tjowelepj Pilato lal:

—Cupj qjuiyola tepyala Jesús tjevelá. Tjevele jupj ca jas müjünsüs mpü'üm niswá ts'ac' cont'e tepyala na. Jupj la tsyawilitsja lovin. ⁶⁴Mpes cupj qjuisas jipj ca müjü'tün militarpan majamacj jomwen jul, Jesús jüp'üy pü'ü nt'a. Qjuisas newa majamacj ne'aj, ts'ac' cont'e tepyala nas. Militarpan leñ ne'aj, jupj discipulopan* 'ücj wa ncul, mpequeñ jupj jüp'üy. Ca mvelecj jupj jas tjijyünsa. Nyucunú quinam, ca mvelecj. Ca yus ntsawilicj judiopan*. Judiopan topontsja Jesús lal, jupj nyucunutsja na. T'üc' ca mponecj quinam, jupj jüp'üy leñ cüvalas —nin tjowelepj yupj Pilato lal. ⁶⁵Pilato jis lal tjevele:

—Mwü. Napj militarpan ca mal nun jis lal, ca majamacj nujisas jinwá. Nin la müjí Jesús jomicapan ma ca wama mal jomwen jul mo'ó. Pjü 'ücj polel lojí, pjü la müjí.

⁶⁶Mpes tjil yupj. 'Ücj la tjajay jomwen jul nt'a. Jun t'yó'natsja jomwen jul, pe püné mpes. Hilo tsjicj way po'o tüpüntüpj pe wolap'a'á 'ots'ipj, ca jus nlayecj ncu wama jil gentas. Militarpan jis tjüjünsüpj tjil, militarpan jis la jamas ne'aj.

Militarpan jajamaptsja jomwen jul nt'a. (San Mateo 27.66)

Jesús nyucunú tepyala niswá. Jas tjiyyünsa jupj.

(*Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10*)

28 ¹Tecyawaja sábado* quinam, nasa domingo tepyala. 'Ücj tsji' lajaytsja quinam. Tjejyawca na, tjil nequem jomwen jul la nuc, Jesús jüp'üy tüpüntüpj nt'a. Quepj pjaní María, Magdalá mpe 'esepej. Ma'ajapj María ló watsja.

²Pajal jus tiquits'e nosis. Dios ángel* pjaní tjac' tsjun mpe, nin mpes nin tepyala niná. Tjemey jupj jomwen jul nt'a. Jas tentené pe püné jun vilicj mpe. Jun cjol tepyala. 'Etjele ángel pe casa'á. ³Pasal jas jawtsja jupj, menmené jinwá. Jas quip pje waytsja pajal, mol pje jinwá. ⁴Militarpan tjelejeñ ne'aj custjay. Tjajamapj jomwen jul nt'a. Ángel tjunuc na, ticyücüyüñ yupj, lacj tjeypj mpes. Jis capj t'yaja pjü.

⁵Nequem ma sin tji'yüsa tsjan tepyalá. Mpes ángel* tjevele yupj jis lal:

—Po ma locj tjejá quinam. Napj selé nun lo palá Jesús. Jupj ne cruz* po'o tepe'e. ⁶Leñ quinam jupj. Jas tjiyyünsa. Nyucunú tepyala niswá, jupj tjevele jinwá. Nculá nun. Tjunuca jupj tüpü'u nt'a. ⁷Nun tjunucú na, leñ way lowa jupj discipulopan* nt'a. Tjowelé yupj jis lal jupj jas tjiyyünsa quinam. Nyucunú p'in quinam. Mwalá way jama nun jis lal Galilea nt'a. Galilea nt'a ca jus nucú jupj niswá. Nin ca mvelé nun yupj jis lal. T'üc' ca mpalas napj tjevelé jinwá —nin tjevele ángel* yupj jis lal.

⁸Mpes leñ way tjil nequem jomwen jul mpe, ángel* tjiyyü'ta jinwá. Newa lacj jeyaptsja. Pajal 'ücj jisastsja wa. Ts'equeneñ la veles discipulopan* jis lal. Quelel javeleptsja ángel tjevelá. ⁹Newa ts'equeneñ na, Jesús lay jis tepyala yupj jis lal. Tjac' la nüjüsü.

—¿Min nucopj tjejyawca? —tjevele jupj.

Nequem tjil jupj nt'a, palá nipi'tjiñ jupj wolap'a'á. Ntji'liñ jupj tsjom. Yólatsja jupj pajal püné, mpes nin la tjajay. ¹⁰Jesús tjevele yupj jis lal:

—Po ma locj tjejá quinam. Lowa, mvelé mpülücpán jis lal. Najas ca mal Galilea nt'a. Ne'aj ca nus nucucj. Nin ca mvelé yupj jis lal —tjevele.

Militarpan la tsawil.

¹¹Nequem nasa tjil jomwen jul mpe. Tjil na, militarpan ne'aj tjátjatsja custjay, yupj ne jajamaptsja jomwen jul. Yupj sin popa nepenowá tjil Jerusalén mo'ó. Tjowelepj sacerdote* noypan jis lal. Pjü tjowelepj tepyalá. ¹²Sacerdote noypan 'a jis tjiyula judío* co'müypan* jis lal.

Ma jisastsja la p'a wa judiopan ca jus nlayecj Jesús jas tjiyyünsa. Mpes yuwá p'in tjowelepj 'oyn nyuca la qjuijicj la p'a ma ca jus nlayecj. T'emel pülücj jis tja'ayapj militarpan niná la tsuwil mpes. ¹³Ninana yupj tjowelepj militarpan jis lal: “Nun ca mvelé jupj discipulopan* tjiquil püste na. Ca mvelé tepequeñ jupj jüp'üy nun tjüjünaqué na. ¹⁴P'a witjacj niná cüvelecj jepa romano* lal, cupj 'ücj ca la mijicj ma nucopj tyüla jupj”, nin tjowelepj yupj.

¹⁵Niná 'üctsja militarpan jis lal. Mpes natj t'emel. Yupj la tsawil, sacerdotepan* tjüjütütj jinwá. Judiopan* topon militarpan tjowelepj. Ninana tintsja yupj t'ya tjowelepj, newa javelepj niná Jesús po'ó.

Jesús jos jupj discipulopan ca mal pjü nosis nt'a, ca sin 'yüsa la mijicj jupj mpes.

(Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁶Jesús discipulopan* 'ónceya tjil Galilea nt'a, jupj tjiyyü'ta jinwá. Tjil joc' pjaní nt'a, jupj nasa tjevele yupj ca mal ne'aj. ¹⁷Ne'aj jus tjunuc Jesús. Salejeptsja jupj Dios Jatjam, mpes palá nipi'tjiñ jupj wolap'a'á. Yupj sin popa nepenowá sey c'a jinwatsja custjay. 'Ots'ots' way p'in topon niná ne t'üc' way Jesús. ¹⁸Jesús ne'as tjemey yupj nt'a. Tjevele yupj jis lal:

—Napj 'ücj jyütütj pjü way tsjun po'ó. Pjü wa nosis casá 'ücj jyütütj wa. Mpapay ntje'aya ca nin nsem. ¹⁹Mpes lowa nun pjü nosis casá. Pjü 'a mulú patja jis lal ca mvelé napj mpes. Sin 'yüsa lis müjí, mpes yupj napj discipulopan* ca jis mpalas. Bautizar* ca lis müjí Dios Mpapay mpes, Dios Jatjam mpes wa, Dios Cjües mpes wa. ²⁰Ca sin mü'üsüs la müjí ca nin la mijicj pjü way napj nu tjiyyütütj. T'üc' way napj p'iyá ca nucopj ncoñ lovin, nosis cyawaja nas —nin tjevele Jesús jupj discipulopan jis lal.